

T. C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı

**ÜLKEMİZDEKİ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN MATEMATİK EĞİTİMİNDE
YERİ VE ÖNEMİ**

Yüksek Lisans Tezi

Zühal GÜN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tayfun TUTAK

Elazığ, 2013

T. C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bilim Dalı

**ÜLKEMİZDEKİ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN MATEMATİK EĞİTİMİNDE
YERİ VE ÖNEMİ**

Yüksek Lisans Tezi

Zühal GÜN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tayfun TUTAK

Elazığ, 2013

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
MATEMATİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÜLKEMİZDEKİ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN MATEMATİK
EĞİTİMİNDE YERİ VE ÖNEMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

HAZIRLAYAN

Yrd. Doç. Dr. Tayfun TUTAK

Zühal GÜN

Jürimiz, 19.07.2013 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Yrd. Doç. Dr. Mustafa YENEROĞLU

2. Yrd. Doç. Dr. Tayfun TUTAK

3. Yrd. Doç. Dr. İbrahim Enam İNAN

F. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve 48668769/.... sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mukadder BOYDAK OZAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Yrd. Doç. Dr. Tayfun TUTAK danışmanlığında hazırlamış olduğum “Ülkemizdeki Kaynaştırma Eğitiminin Matematik Eğitiminde Yeri ve Önemi” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Zühal GÜN

.../.../...

ÖN SÖZ

Araştırmam süresince bana her türlü desteği sağlayan, bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren ve en önemlisi her daim hoşgörülü olan çok değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Tayfun TUTAK'a içten teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca daima bana destek olan ve her türlü konuda yardımlarını gördüğüm değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. İbrahim Enam İNAN'a, Yrd. Doç. Dr. Ünal İÇ'e ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa AYDOĞDU'ya, ayrıca çalışmam süresince her türlü konuda bana destek olan değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Ebru KÜKEY'e, Tuba ERKAN AYDIN'a, Derya ZİREKLİ'ye, Nimet Gizem SOLAK'a ve adını sayamadığım arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayattaki en büyük varlığım olan annem Enise GÜN'e, babam Yusuf GÜN'e, ablam Hülya GÜN BOZOK'a ve değerli kardeşlerim Mustafa GÜN ve İrem GÜN'e en özel ve sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmalarım boyunca bana manevi desteklerini esirgemeyen çok kıymetli öğrencilerime teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak yüksek lisans süresince bana burs vererek destek sağlayan **TÜBİTAK**'a teşekkür ederim.

Zühal GÜN

Elazığ, 2013

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Ülkemizdeki Kaynaştırma Eğitiminin Matematik Eğitiminde Yeri ve Önemi

Zühal GÜN

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Ana Bilim Dalı

Matematik Eğitimi Bilim Dalı

Elazığ, 2013, Sayfa: XIII + 111

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de uygulanan kaynaştırma eğitiminin günümüzdeki durumunu literatür taramasıyla ortaya çıkarıp ortaokul matematik eğitimi alanındaki yerini ortaya koymaktır.

Çalışma var olan durumu tespit etmek amacıyla yapıldığından araştırmada betimsel bir çalışma takip edilmiştir. Araştırmanın evrenini Elazığ ilinden rastgele seçilen merkez, ilçe ve köy okullarındaki 30 öğretmen ve 11 kaynaştırma öğrencisi oluşturmaktadır.

Veriler 3 aşamada toplanmıştır. 1.aşamada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarındaki bilgileri, kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almadıkları, eğitim alındıysa bunun ne düzeyde olduğu ve kaynaştırma eğitimi hakkındaki tutumları incelenmiştir. Bunun için öğretmenlerle yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. 2. aşamada ortaokul matematik öğretmenleri seçilip onlarla ayrı bir mülakat yapılmıştır. Bu bölümde 8 tane matematik öğretmeniyle yarı yapılandırılmış mülakat yapılmış olup öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinden matematikte ne kadar verim aldıkları, en çok zorlandıkları konular ve öğretmenin gözünde öğrencilerin

matematiğe olan tutumları incelenmiştir. Son aşamada kaynaştırma öğrencileriyle yapılandırılmamış mülakat yapılmış olup bu bölümde de kaynaştırma öğrencilerinin matematiğe karşı tutumları, en çok zorlandıkları konular ve bu eğitimin kendileri için yararlı olup olmadığı incelenmiştir.

Görüşme formundan elde edilen veriler, uzmanlar yardımıyla içerik analizi ile analiz edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgilerinin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Matematik öğretmenleriyle yapılan mülakat sonucunda öğretmenlerin somutlaştırmaya ve görselliğe ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerle yapılan mülakatlar sonucunda ise, öğrencilerin okulu çok sevdikleri ama matematik dâhil işlenilen konuları çok çabuk unuttukları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma Eğitimi, Özel Eğitim, Matematik, BEP

ABSTRACT

Master's Degree Thesis

The Role And Importance of Inclusive Education in Mathematics Education of Our Country

Zühal GÜN

Fırat University

The Institute of Education Sciences

The Department of Primary Education

The Department of Mathematics Teacher of Primary Education

Elazığ – 2013; Page: XIII + 111

The aim of this research is to reveal the situation of inclusive education applied to Turkey with review of the literature and the level of primary mathematics of this situation.

The study was carried out to determine the existing situation and a descriptive study was followed for this research. The research consists of 35 teachers and 11 inclusive student selected from randomly chosen schools in the village, district and the city center in Elazığ. The data of research was collected in three stages. In the first stage, the information, the education and the attitude of teachers about inclusive education and the level of inclusive education for these teachers was investigated. For this stage, unstructured interviews with the teachers were carried out. In the second stage, the middle school math teachers were interviewed. Also, unstructured interviews with eight math teachers were carried out. It was investigated whether teachers get efficiency from inclusive students, subjects the most difficult and attitudes towards mathematics for students. In the last stage, unstructured interviews with the inclusive

students were carried out. Also, attitudes towards mathematics and subjects the most difficult for inclusive students and then whether education is useful for them was investigated.

Result of the research revealed that knowledge of teachers about inclusive education is inadequate. According to interviews carried out with math teachers, teachers need to reify and visuals. Also, According to interviews carried out with students, it was concluded that students like school but forgot subjects learned including mathematics.

Keywords: Inclusive Education, Special Education, Mathematics, BEP.

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	I
BEYANNAME	II
ÖN SÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VIII
TABLolar LİSTESİ	XI
EKLER LİSTESİ.....	XII
SİMGELER/KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırma Problemi.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar.....	6
1.6.1. Matematik Eğitimi	6
1.6.2. Engelli.....	8
1.6.3. Kaynaştırma Eğitimi	8
1.6.4. Tam Zamanlı Kaynaştırma	9
1.6.5. Yarı Zamanlı Kaynaştırma.....	9
1.6.6. Bireysel Eğitim Programı (BEP)	9
1.6.7. Özel Eğitim	10

İKİNCİ BÖLÜM.....	11
-------------------	----

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
--	----

2.1. Türkiye’de Kaynaştırma Eğitimi ve Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Problemler.....	11
2.1.1. Kaynaştırma Eğitimi Tanımı, Kapsamı ve İlkeleri	11
2.1.2. Bu Eğitim Nerede Verilebilir?	13
2.1.3. Dünyada Özel Eğitim ve Kaynaştırma	15
2.1.4. Türkiye’de Özel Eğitim ve Kaynaştırma	16
2.1.5. Kaynaştırmanın Yararları	17
2.1.6. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Bireyler Kimlerdir?.....	18
2.2. Türkiye’deki Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Problemler	19
2.3. İlgili Çalışmalar	21
2.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	22
2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	41
3. YÖNTEM	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Çalışma Grubu (Evren ve Örneklem)	41
3.3. Veri Toplama Araçları	42
3.4. Veri Toplama Süreci	42
3.5. Verilerin Analizi	43
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	44
4. BULGULAR VE YORUM	44
4.1. Literatür Taramasından Elde Edilen Bulgular	44
4.2. Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Bulguları	44
4.2.1. İl Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Verileri.....	45
4.2.2. İlçe Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Verileri	49
4.2.3. Köy Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Verileri.....	52
4.3. Kaynaştırma Öğrencileriyle Yapılan Mülakat Bulguları	55
4.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Bulguları.....	55
4.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileriyle Yapılan Mülakat Bulguları	56
4.4. Matematik Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Bulguları	57

BEŞİNCİ BÖLÜM.....	61
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	61
5.1. Literatür Taramasından Elde Edilen Bulgular	61
5.2. Öğretmenlerle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Sonuçlar	62
5.2.1. İl Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Sonuçları.....	62
5.2.2. İlçe Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Sonuçları	67
5.2.3. Köy Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Sonuçları.....	69
5.2.4. İl, İlçe ve Köy Okullarındaki Öğretmenler İle Yapılan Mülakat Sonuçları	73
5.3. Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçları	77
5.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçları.....	77
5.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçları.....	78
5.3.3. Tam Zamanlı ve Yarı Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	79
5.4. Matematik Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Sonuçları	80
5.5. Öneriler	82
5.5.1. Verimli Bir Kaynaştırma Eğitimi İçin Öneriler	82
5.5.2. Kaynaştırma Eğitiminde Verimli Bir Matematik Dersi İçin Öneriler	83
KAYNAKLAR	84
EKLER	96
ÖZGEÇMİŞ	111

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kaynaştırma Eğitiminin Düzeyleri	14
--	-----------

EKLER LİSTESİ

EK 1. Öğretmen Görüşme Formu	96
EK 2. Öğrenci Görüşme Formu	97
EK 3. 2008-20013 Yılları Arası Kaynaştırma İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Faaliyet Programı.....	98

SİMGELER/KISALTMALAR LİSTESİ

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Her birey farklı kişilik özelliklerine sahiptir. Bazı bireyler ise doğuştan veya sonradan olma belli bir özre sahiptirler. Bu bireylerin de kendilerini bazı alanlarda geliştirmelerine yardımcı olunması gerekmektedir. Kaynaştırma eğitimi; özel eğitime muhtaç bireylerin diğer akranlarıyla aynı ortamda eğitim görmelerini sağlamak ve bu bireylere beceriler kazandırılmasını hedeflemektedir (Battal, 2007).

Özel gereksinimli bireyler bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri yönünden akranlarından farklı gereksinimleri olan bireylerdir. Bu bireylerin eğitimlerinin hangi ortamlarda karşılanması gerektiği konusu özel eğitim alanında gözlenen gelişmelere paralel olarak farklı biçimlerde ele alınmıştır. Tarihsel süreç içinde özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin gerçekleştirildiği ilk ortamlar ayrı yatılı/gündüzlü özel eğitim okulları iken, bugün tüm dünyada ve ülkemizde kaynaştırma eğitimi daha fazla kabul görmüş ve benimsenmiş bulunmaktadır (Kargın, 2004).

Devlet İstatistik Enstitüsü (2003) verilerine göre, dünya nüfusunun %14'ünü, ülke nüfusumuzun %12,29'unun da engelli olduğu, bu oranın %26'luk bölümünün özel eğitime gereksinim duyan bireyleri kapsadığı gerçeğinden hareketle engellilerin eğitim hakkından yararlanmalarının lüks bir standart değil doğal ve Anayasal bir hak olduğu görülmektedir.

Kaynaştırma eğitimi, son zamanlarda özel eğitimle ilgili en sık gündeme gelen konulardan biridir (Batu, 2000; Batu-Kırcaali-İftar, 2006). Kaynaştırma kavramı, literatürde değişik şekillerde tanımlanmıştır. En basit haliyle kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin, normal okullarda eğitilmesidir (Kırcaali-İftar, 1998; Sucuoğlu, Kargın, 2006; Özgür, 2004; Şahbaz, 2008). Genel anlamda Milli Eğitim Bakanlığı Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin 67. maddesinde kaynaştırma; “özel

eğitim gerektiren bireylerin yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmi ve özel, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2000). Özel Eğitim Hizmetleri Rehabilitasyon ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 05 Şubat 2010 tarihinde güncellediği, 2009-2010 Yılı Kurum ve Öğrenci Sayıları Tablosu’na göre ilköğretim kademesinde 71,142 öğrenci 34,914 normal sınıfta kaynaştırma eğitimi uygulaması kapsamında eğitim görmektedir.

Engelli bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim aldıkları kaynaştırma programları, engelli bireylere sunulan eğitim olanakları bakımından çok önemli bir gelişmedir. Ancak kaynaştırma programlarında başarılı olunabilmesi için toplumun, eğitimcilerin ve sınıftaki çocukların, kaynaştırma uygulamalarına ve engelli bireylere karşı olumlu tutum ve görüşe sahip olması gerekir (Strain ve Kerr, 1981). Engelli çocukların eğitimi ile ilgilenen öğretmenler eğitim programlarını öğrencileri için kolaydan zora doğru ayarlamalı, onların gereksinim duydukları alanları sağlıklı bir şekilde belirlemelidirler. Öğretmenler bu çocuklara uygun şekilde model olmalı, öğretimde mümkün oldukça fırsatlar vermeli ve uygun dönütler sağlayabilmelidirler (Morgolis ve Mccobe, 2004; Wallace ve Cox, 2003).

Özel gereksinimli bireylerin, toplumda bağımsız ve üretken bireyler olarak yaşamlarını sürdürebilmeleri günlük yaşam içinde yer alan becerileri yerine getirmelerine bağlı olmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin toplumsal rolleri üstlenebilmeleri için tam bağımsızlık kazanmaları önemlidir. Bu rolleri kazanabilmeleri, bu bireylerin gereksinimleri ve yapabildikleri dikkate alınarak eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi ve gereksinimlerine uygun eğitim ortamlarının sunulmasıyla mümkün olabilmektedir. Hem insancıl görüş gereği, hem de demokratik görüş gereği özel gereksinimli bireylerin yetenek, yeterlilik ve gereksinimleri dikkate alınarak eğitilmeleri gereklidir. Dolayısıyla özel gereksinimli bireylerin toplum dışına itilmesi yerine toplumla daha kolay kaynaşmaları, bütün eğitim imkanlarından yararlanmalarına bağlıdır (Civelek, 1991; Eripek, 1992).

Kaynaştırma ğrencileri akranlarıyla aynı ortamda kalarak sosyalleşir ve normalleşme çabasına girer. Kaynaştırma eğitimi sadece kaynaştırma öğrencisine fayda sağlamaz bunun yanı sıra sınıftaki diğer öğrencilere de birçok katkısı vardır. Öğrenciler kaynaştırma öğrencileriyle aynı ortamda kalarak onlara karşı olumlu tutum geliştirir. Bu anlamda kaynaştırma eğitimi çift yönlü fayda sağlar. Ancak ift yönlü faydanın sağlanabilmesi için okullar iyi yapılandırılmış olmalıdır (Tutak, Gün, Kılıçarslan ve Güder, 2012).

Normal eğitim ortamında eğitim gören özel gereksinimli öğrenciler, zrl olmayan öğrencilerle birlikte eğitim almakla etkileşmeyi, iletişim kurmayı, arkadaşlık geliştirmeyi, birlikte çalışmayı ve bireysel olarak güçlü ve zayıf oldukları alanlarda birbirlerine yardımcı olmayı öğrenmektedirler (Stainback ve Stainback, 1992).

Kaynaştırma eğitimi kapsamında birçok çalışma yapılmıştır ancak matematik eğitimine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamış olup bu anlamda uygulayıcıların yararlanacağı bir çalışma mevcut değildir. Bu anlamda ilköğretim matematik eğitiminde öğretmenlerin ve kaynaştırma ğrencilerinin en çok zorlandığı konuların neler olduğu ve kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını incelemenin araştırmacılara ve kaynaştırma eğitimi uygulayıcılarına faydalı olacağı dşnlmştir.

Bu araştırmada, öncelikle kaynaştırma eğitiminde son zamanlarda yapılan araştırmalar incelenmiş Türkiye'nin bu eğitimin neresinde olduğu belirlenmeye çalışılmış, genel anlamda öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki bilgi ve tutumları, matematik ğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları ve kaynaştırma ğrencilerinin bu eğitime yönelik düşünceleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda araştırmacılara faydalı olmak amalanıp çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Araştırma Problemi

Okullarda kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyan ğrenci sayısı fazla olmasına rağmen bu eğitimde birçok sorunun olduğu ve bu sorunların kaynaştırma eğitiminden beklenen verimi azalttığı bilinen bir gerçektir. Son yıllarda bu sorunların neler

olduğunun saptanması ve giderilmesine yönelik yapılan çalışmaların sayısı artmaktadır. Fakat çalışma sayısının artmasına rağmen hala birçok problem artarak devam etmektedir. Bu çalışmaların büyük bir bölümü öğretmenlerin yeterliliğini belirlemek, verilen kaynaştırma eğitiminde verimliliği artırmak üzerinedir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili ortaokul düzeyinde son zamanlarda yapılan çalışmalar, bu çalışmaların sonuçlarını ve önerilen kaynaştırma eğitimi uygulamalarını derlemenin, öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde yeterlilik ve tutumlarını belirlemenin, matematik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki bilgi ve tutumlarını incelemenin ve kaynaştırma öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki düşüncelerini incelemenin, bu konuda henüz çalışma yapılmamış konu alanlarının belirlenmesinin araştırmacılara faydalı olacağı düşünülmüştür.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma Türkiye’de kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarını incelemeyi ve incelemeler doğrultusunda kaynaştırma eğitimi tanıtmayı ve belirlenmiş problemleri derleyerek ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki yeterliliklerini ortaya koymayı, matematik öğretmenlerinin bilgi ve tutumlarını incelemeyi, kaynaştırma öğrencileriyle yapılan mülakatlar sonucunda da aldıkları eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi de araştırmanın amaçları arasındadır. Bu amaçla yapılan literatür taramasında birçok makale bulunmuş bulunan makaleler incelenmiştir. Ayrıca forum sitelerinde yayımlanmış olan slaytlar ve yazılar da incelenmiştir. Öğretmenlerle mülakatlar yapıp bu eğitime yönelik bilgi ve tutumları incelenmiştir ve kaynaştırma öğrencilerinin de aldıkları eğitime yönelik düşünceleri alınmıştır. İncelemeler doğrultusunda bu alanda yapılacak yeni çalışmalar için araştırmacılara yararlı olabilmek amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Engelli bireyler dünya nüfusunun % 14 ünü kapsamaktadır. Dünya nüfusu düşünüldüğünde bu oran azımsanacak bir oran değildir. İnsanlar başkalarına ne kadar az muhtaç olursa kendilerine güveni o derece artar. Engelli bireyler için dünya zor bir

yerdir. Bu zorlukları en aza indirmek; engelli vatandaşları topluma kazandırmak ve kendi ayakları üzerinde durabilmelerini sağlamak toplum ve birey açısından önemlidir. Bu anlamda okullarda verilen kaynaştırma eğitimi engelli vatandaşların gündelik yaşamını kolaylaştıracak düzeyde olmalı ve kendine güvenen bireyler yetiştirmek için temel oluşturmalıdır.

Engelli bireyler, günlük yaşamlarında matematiği kullanmaları gerekmektedir. Matematiğin zihin açtığı, ufku genişlettiği ve dünyada baktığımız her yerde olduğu bir gerçektir. Dünyada matematiği kullanmayan hiçbir birey yoktur diyebiliriz. Sabah uyanır uyanmaz matematik bilgimizi kullanıp saate bakarız ve günün devamı da bu şekilde geçer. En basit bir alışverişte dahi matematik bilgisi gerekir. Kısaca matematik hayatın kendisidir. Engelli bireyler için de bu böyledir.

Kaynaştırma eğitimi ile yapılan araştırmalara bakıldığında matematik alanında yapılan hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu kadar önem arz eden bir alanla ilgili çalışma yapılmaması büyük bir eksiklik olarak görülmüştür.

Öncelikle genel olarak her branştan öğretmenlerle mülakatlar yapıp onların bilgi düzeyini ortaya çıkarmanın daha sonra sadece matematik öğretmenlerinin bilgi düzeyleri ve sıkıntı çektikleri noktaları tespit etmenin ve son olarak kaynaştırma öğrencilerinin almış oldukları eğitimi kendi ağızlarından faydalı görüp görmediklerini ortaya koymanın gerekli olduğu düşünülmüştür. Kaynaştırma eğitiminden 1. derecede etkilenen kaynaştırma öğrencileri olduğu düşünülürse öğrencilerin düşüncelerinin de bir o kadar önemli olduğu bir gerçektir. Yapılan mülakatlarda öğrencilerin yorumları ve düşünceleri alınarak kafalarındaki kaynaştırma eğitimi profilini ortaya çıkarmanın faydalı olacağı umulmuştur.

Bu çalışmanın matematik dersi ile ilgili bundan sonra yapılacak olan araştırmalar için kaynak olması ve matematik eğitimi için çeşitli önerilerde bulunulup öneriler doğrultusunda eksikliklerin giderilmesiyle verilen eğitimin kalitesinin artırılması umulmaktadır.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu,
2. Mülakatta sorulan sorularının araştırmanın amacını gerçekleştirecek verileri toplayıcı nitelikte olduğu,
3. Mülakatta verilen cevapların gerçeği yansıttığı,
4. Ulaşılacak verilerin geçerlilik ve güvenilirlik derecesinin yüksek olduğu,
5. Seçilen örneklemin evreni temsil etme özelliğine sahip olduğu temel sayıtlı olarak kabul edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Elazığ ili merkezinde, ilçesinde ve köyünde bulunan 3 ortaokulla,
- Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan 30 öğretmenle,
- Veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakattaki sorularla,
- Bu sorulara verilen cevaplarla,
- Çalışmada kullanılan kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

1.6.1. Matematik Eğitimi

Günümüzde bilimsel ve teknolojik gelişmeler sosyal yaşamı daha karmaşık hale getirmektedir. Bu durum eğitimi daha da önemli hale getirmektedir (Akkoyunlu, 1995). Bilgi toplumlarında eğitimlerin çok ciddi bir biçimde yer tuttuğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bir ülkenin kalkınmasında, bir bilgi toplumunun oluşturulmasında, ülkenin geleceği açısından matematik öğretimi de önemli bir yer tutmaktadır. Matematik eğitim ve öğretimi toplumda bireyin düşünce ve ufkunun gelişmesini sağlar. Bir bakış açısı, farkı bir açıdan yorum getirmeyi öğretir (Aydın, 2003). Yeni ve yarının söylemeleri ve sloganları “Düşünmeyi Öğren” ve “Yaratıcılığı Öğren” dir. Bu bağlamda, matematik

hem bir öğretim konu alanı, hem de kazandırdığı düşünme ve problem çözme becerileriyle bir dil ve araç olarak bireyin gelişimine çok yönlü katkı ve yarar sağlamaktadır (Ersoy, 2003).

Matematiğin tanımı, insanların matematiğe başvurmalarındaki amaçlarına, matematikteki tecrübelerine, matematiğe karşı tutumlarına ve ilgilerine göre değişse de matematik, içinde yaşadığımız dünyada ve zihnimizde oluşturulan şemaların anlaşılması ve ifade edilmesinde kullanılan ortak bir dil ve araç, dinamik örüntü ve modelleme bilimidir (Halat, Develi, Gür, Yıldırım, Tarım, Bakdemir, Minsker, Artut, Arslan ve Soylu, 2006).

Matematik de diğer alanlar gibi toplum ihtiyaçlarından doğmuştur. Matematiğin tanımı kişilere göre değişmektedir. Kimilerine göre kabuller ve ispatlar yığını, kimilerine göre sadece bir ders kimilerine göre de hayatın ta kendisidir. Yapılan tanımlar kişilerin matematiğe bakış açısını da göstermektedir. Ama şu da bir gerçektir ki matematiğin olmadığı hiçbir alan yoktur.

Matematik, yalnız bilim insanlarının veya mühendislerin gereksinim duyduğu ortak iletişim dili ve etkin bir araç değildir. Matematik, pek çok yetişkin ve iş gören için edinilmesi gereken temel ve zorunlu bilgiler, bir takım beceriler içerir; ayrıca, bireylerin günlük yaşamlarını sürdürmede çok önemli işlevleri vardır. Özellikle zorunlu eğitimin ilk basamağı olan ilköğretim okullarındaki matematik derslerinde yer alan kavramlar, kurallar ve işlem bilgileri, demokratik ülkelerde her yurttaş için gerekli olduğundan bu konularda herkesin okuryazar olması; matematikte güçlenmesi gerekmektedir (Ersoy ve Erbaş, 2005). Matematik, yayılma alanı ve derinliği sınırsız olan çok yönlü bir bilimdir ve uygulama alanı oldukça geniştir. Ayrıca matematik, insan hayatındaki önemi ve bilimin gelişmesindeki katkısından dolayı büyük önem kazanmakta ve bundan dolayı da matematik öğretimine, okul öncesinden başlayarak, ilköğretim ve sonrasında geniş bir zaman ayrılmaktadır (Küçük ve Demir, 2009).

1.6.2. Engelli

Engelli tanımı için ağırlıklı olarak, gözlenen zedelenme veya yetersizliğe bağlı olarak ortaya çıkan durum ifadesi kullanılmaktadır. Bir başka tanım ise şöyledir; kişinin bedensel, zihinsel ve ruhsal yetenek ve özelliklerinden bir kısmını sürekli olarak yitirmesine ve normal yaşamın gereklerine uyamama durumuna engel, böyle kişilere de engelli denir (Tatar, 1997, s.9).

Bireyin yaşadığı sürece yaş, cins, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak oynaması gereken roller vardır. Birey yetersizlik yüzünden bu rolleri gereği gibi oynayamaz durumda kalırsa buna özür, engel denir (Özsoy, 2002, s.5).

1.6.3. Kaynaştırma Eğitimi

Birçok yararından bahsedebileceğimiz kaynaştırma eğitimi ile ilgili araştırma yaptığımızda pek çok tanım çıkmaktadır. Bu tanımlar incelendiğinde kaynaştırma yoluyla eğitimin içeriğine ilişkin ortak kavramların kullanıldığı görülür. Bunlar;

- ✓ Normal eğitim programlarına uyum sağlayabilecek yetersizliği olan öğrenci,
- ✓ Normal gelişim gösteren akran grubu,
- ✓ Sosyal eğitimsel açıdan birliktelik,
- ✓ Destek eğitim hizmetleri,
- ✓ Engelli öğrenciye uygun düzenlenmiş eğitim programı (BEP),
- ✓ Normalleştirme çabası,
- ✓ Resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumları olarak sayılabilir (MEB, 2010).

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde ise kaynaştırma yoluyla eğitim; Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim, ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır (Ö.E.H.Y. Değişiklik: 31.07.2009 / R.G.: 27305) ifadesiyle tanımlamış ve diğer tüm tanımların ortak özelliklerini barındırmıştır (MEB,

2010). Bu bağlamda kaynaştırma eğitimi özel eğitim gerektiren öğrencilerin genel eğitim sınıflarında uygun özel eğitim desteği sağlanarak eğitim görmeleri şeklinde kısaca tanımlanabilir.

1.6.4. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı normal sınıftadır; Öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim almaktadır. Özel eğitim gerektiren öğrencilerin akranlarıyla birlikte okulöncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleştirilmesi için; özel eğitim destek hizmetleri(destek eğitim odası), özel araç-gereç ve eğitim materyalleri sağlanır. Eğitim programı bireyselleştirilerek uygulanır ve gerekli fiziksel düzenlemeler yapılır. Bu öğrenciler yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görürlerken kayıtlı bulundukları okulda uygulanan eğitim programını takip ederler (MEB, 2010).

1.6.5. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılımları yoluyla yapılır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-b).

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı özel eğitim sınıfındadır. Özel eğitim sınıfı öğrencisi başarılı olabileceği derslerde ve sosyal etkinliklerde yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte normal sınıfta eğitim almaktadır (MEB, 2010).

1.6.6. Bireysel Eğitim Programı (BEP)

Öğretmenin, ailenin, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen amaçlara ulaşmasını sağlayacak destek eğitim hizmetlerini içeren özel eğitim programıdır. Öğrencinin tüm gelişim ve disiplin alanlarında gözlem, gelişim ve değerlendirme ölçekleri kullanılarak ve hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyi doğrultusunda

değerlendirilir. Öğrenci için hazırlanacak BEP’te ve yöneltme kararında bu değerlendirmeler esas alınır (MEB, 2010).

1.6.7. Özel Eğitim

Çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitime özel eğitim denilmektedir (Ataman, 2003).

1997’de çıkarılan 573 sayılı kararnameye göre özel eğitim; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime özel eğitim denir (ÖEHY).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Türkiye’de Kaynaştırma Eğitimi ve Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Problemler

2.1.1. Kaynaştırma Eğitimi Tanımı, Kapsamı ve İlkeleri

Özel eğitim gereksinimli öğrencilere sunulan tüm hizmetlerin merkezinde öğrencilerin sahip oldukları özrün engele dönüşmeme çabası vardır. Kaynaştırma eğitimi ile bu çabalar desteklenmektedir.

Birçok yararından bahsedebileceğimiz kaynaştırma eğitimi ile ilgili araştırma yaptığımızda pek çok tanım çıkmaktadır. Bu tanımlar incelendiğinde kaynaştırma yoluyla eğitimin içeriğine ilişkin ortak kavramların kullanıldığı görülür. Bunlar;

- ✓ Normal eğitim programlarına uyum sağlayabilecek yetersizliği olan öğrenci,
- ✓ Normal gelişim gösteren akran grubu,
- ✓ Sosyal eğitimsel açıdan birliktelik,
- ✓ Destek eğitim hizmetleri,
- ✓ Engelli öğrenciye uygun düzenlenmiş eğitim programı (BEP),
- ✓ Normalleştirme çabası,
- ✓ Resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumları olarak sayılabilir (MEB, 2010).

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde ise kaynaştırma yoluyla eğitim; Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olamayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim, ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır (Ö.E.H.Y. Değişiklik: 31.07.2009 / R.G.: 27305)

ifadesiyle tanımlamış ve diğer tüm tanımların ortak özelliklerini barındırmıştır (MEB, 2010). Bu bağlamda kaynaştırma eğitimi özel eğitim gerektiren öğrencilerin genel eğitim sınıflarında uygun özel eğitim desteği sağlanarak eğitim görmeleri şeklinde kısaca tanımlanabilir.

Kaynaştırma eğitimi, 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı yasa, 1997’de çıkarılan 573 sayılı kararname ve buna dayalı olarak 2000 yılında yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliği ile yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır (İzci, 2005). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimde en az kısıtlayıcı eğitim ortamı önerilmektedir. Bu da özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla birlikte genel eğitim sınıflarında eğitim görmesini yani kaynaştırma eğitimini işaret etmektedir.

En az kısıtlayıcı ortam belirlenirken özel gereksinimli öğrencinin olabildiğince akranları ile bir arada olması ve öğrencinin en üst düzeyde başarı göstermesi hedeflenir. Uygulamada özel gereksinimli öğrencilerin özel gereksinimi olmayan akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri kaynaştırma olarak görülmekle birlikte, kaynaştırmanın yalnızca fiziksel birliktelik anlamına gelmediği kabul edilmektedir (Kargın, 2004).

MEB (2010), yayınlamış olduğu kılavuzda kaynaştırma eğitime ihtiyacı olan bireyleri ortak özellikleri ve eğitim ihtiyaçlarına göre sınıflamaktadır. Bu sınıflama: zihinsel yetersizliği olan bireyler, işitme yetersizliği olan bireyler, görme yetersizliği olan bireyler, bedensel yetersizliği olan bireyler, dil ve konuşma güçlüğü olan bireyler, özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, otistik bireyler, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan bireyler şeklindedir.

Özel eğitime muhtaç bireylerin erken yaşta eğitime başlaması özel eğitimin temel ilkelerinden biridir (MEB, 2006). Bu ilke doğrultusunda, özel gereksinimli öğrencilerin erken yaşta tespit edilmesi özrün engele dönüşmesini önlemek ve ailenin sorunlarının azaltmak açısından gereklidir.

MEB (2010) yayınlamış olduğu kılavuzda özel eğitimin amaçlarını aşağıdaki gibi sıralamıştır:

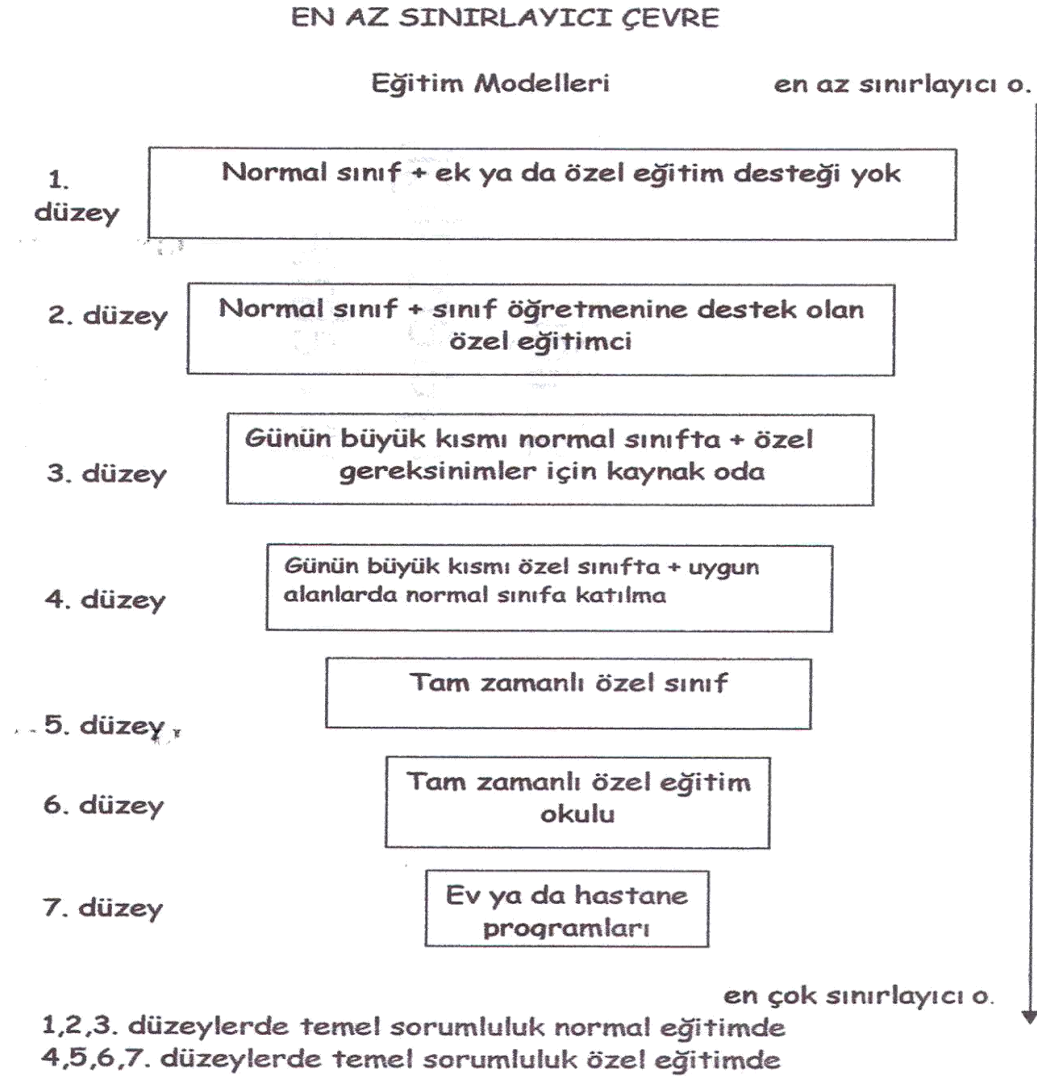
- ✓ Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,
- ✓ Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,
- ✓ Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını, amaçlar.

2.1.2. Bu Eğitim Nerede Verilebilir?

Özel eğitim genel eğitimden; içerik, yöntem, planlama, araç gereç ve materyal yönünden farklılık gösterebilir.

Özel gereksinimli çocukların çoğunun eğitimlerinin büyük bir kısmını normal okul, normal sınıfta sürdürmeleri esas olmakla birlikte; birlikte eğitim ortam alternatifleri gereksinimlerine uygun olarak en az kısıtlayıcı olandan en fazla kısıtlayıcı olana doğru aşağıda verilen Tablo 1'deki gibi sıralanabilir (URL-1).

Tablo 1. Kaynaştırma Eğitiminin Düzeyleri

Başarılı bir kaynaştırma eğitimi özel eğitim gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarına yerleştirilmesi değildir. Bunun yanı sıra bazı düzenlemeler yapılması ve kaynaştırma genel ilkelerinin yerine getirilmesi gerekir. Kargın (2004), yaptığı çalışmada başarılı bir kaynaştırma eğitiminin ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ Öncelikle başta okul müdürü olmak üzere tüm okul çalışanları, özel gereksinimli öğrencilere karşı kabul edici ve destekleyici tutumlar sergilemelidirler.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin tutumları, kaynaştırmanın başarısında ikinci önemli öğedir. Öncelikle öğretmenlerin öğrencilere yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları gerekmektedir.

- ✓ Genel eğitim sınıfları, tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak, öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenlenmelidir.
- ✓ Genel eğitim sınıflarında tüm öğrenciler, birlikte öğrenme, oynama, eğitimsel ve sosyal etkinliklere katılma fırsatlarına sahip olmalıdırlar.
- ✓ Kaynaştırma sınıfındaki diğer öğrenciler özel gereksinimli öğrenci hakkında bilgilendirilmelidirler.
- ✓ Kaynaştırma eğitiminin başarıyla uygulanabilmesi için genel eğitim sınıfındaki özel gereksinimli öğrenciye ve öğretmene, gereksinimlerine yönelik destekleyici özel eğitim hizmetlerinin sağlanması gerekmektedir.
- ✓ Sınıftaki tüm öğrenci velileriyle işbirliği sağlanmalıdır.

2.1.3. Dünyada Özel Eğitim ve Kaynaştırma

- ✓ 16. yüzyılın sonlarına kadar yaygın bir çalışmanın olmadığı görülmüştür.
- ✓ Hristiyanlığın kabul edilmesiyle, engelli bireyler kilise tarafından koruma altına alınmıştır.
- ✓ İlk sistemli çabalar 16. yüzyılda başlamıştır.
- ✓ İlk olarak 1760 yılında işitme engelli öğrenciler için Fransa’da bir okul açılmıştır.
- ✓ Diğer ülkelerde bunu takip ederek özel eğitim alanında ilerlemeler görülmüştür.
- ✓ İtalya’da 1971 yılında,
- ✓ Norveç’te 1976 yılında,
- ✓ İngiltere’de 1974 yılında,
- ✓ Amerika’da ve Fransa’da 1975 yılında yürürlüğe giren yasalarla, özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri yasal olarak kabul edilmiş ve engellilerin eğitimine ilişkin çeşitli önemli kararlar alınmıştır. Bunlar:
- ✓ Devlet Okullarının Programlarından ve Hizmetlerinden Dışlanmaya Son.
- ✓ Fark Gözetmeksizin Değerlendirme.
- ✓ En Az Kısıtlayıcı Ortamda Eğitim.
- ✓ Karma Eğitim Gereksinimi.
- ✓ Yasal Uygulama Hakkı.

1960'lar ve Günümüz Dönemi:

Günümüzdeki gelişmeleri

- ✓ Özel eğitim sınıflarında eğitimin uygulamada yarattığı sorunlar,
- ✓ Mahkeme kararları,
- ✓ Yasal düzenlemeler,
- ✓ Tutumlardaki değişimler,
- ✓ En az kısıtlayıcı ortam kavramı
- ✓ Normalleştirme kavramı,
- ✓ Teknolojik gelişmeler,
- ✓ Erken eğitimin daha fazla kabul görmesi
- ✓ Araştırmaların sayısındaki artış başlıklarında toplamak mümkündür (Kargın, 2004).

2.1.4. Türkiye’de Özel Eğitim ve Kaynaştırma

- ✓ 16. yüzyılda uygulandığı ileri sürülen “Enderun Mektebi” uygulaması
- ✓ 1948 yılında İdil Biret-Suna Kan Yasası kabul edilmiş.
- ✓ 1889 yılında İstanbul’da Grati Efendi tarafından işitme ve görme engelli çocuklar için açılan sınıflar 1892 yılında kapatılmış.
- ✓ 1921 yılına kadar özel eğitim açısından bir gelişmeye ilgili kaynaklarda rastlanamamıştır.
- ✓ 1921 yılında Kurtuluş Savaşı döneminde İzmir’de “Özel İzmir Sağır ve Körler Müessesesi” adıyla bir okulun açıldığı, daha sonra bu okul Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak 1950 yılına kadar hizmet verdiği bilinmektedir.
- ✓ 1950’li yıllara kadar özel gereksinimli çocukların hasta ve eğitilemez oldukları düşünülmüş
- ✓ Personel yetiştirmede ilk sistemli çaba, 1952 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde kurulan Özel Eğitim Şubesi
- ✓ Şube, 1955 yılında iki dönem mezun verdikten sonra kapatılmıştır.

- ✓ 1955 yılında şu anda tüm illerimizde bulunan “Rehberlik ve Araştırma Merkezleri”nin temelini oluşturmuş olan “Psikolojik Servis Merkezi” kurulmuştur.
- ✓ 1956 yılında kabul edilen 6660 sayılı yasa ile, 1948 yılında çıkarılan yasanın kapsamı genişletilmiş, üstün yetenekli ve üstün zekalı çocukların devlet tarafından yetiştirilmeleri için gerekli tedbirlerin alınması kabul edilmiştir.
- ✓ 1986 yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü’nde Görme Engelliler Öğretmenliği ve Zihin Engelliler Öğretmenliği programları başlatılmıştır.
- ✓ 1983 yılında kabul edilen 2828 sayılı “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yasası ile özel eğitime gereksinim duyanların genel eğitim-öğretimleri ile meslek kazanmaları hükme bağlanmıştır.
- ✓ Kaynaştırmaya ilişkin tüm bu sevindirici gelişmelere ve 1990 yılında toplanan şurada alınan kararlara rağmen yine bu yıllarda ayrı yatılı ve gündüzlü okulların sayısı artmaya devam etmiştir.
- ✓ 1950-1992 yılları arasında 75 özel eğitim okulu açılmış iken, 1992-1995 yılları arasında 75 okul daha açılarak toplam sayı 150’ye ulaşmıştır.
- ✓ Bu dönemin en önemli gelişmesi 1997 yılında kabul edilen 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedir. Ardından 2000 yılında kabul edilen Özel Eğitim hizmetleri Yönetmeliği ile kaynaştırmaya ilişkin pek çok yasal düzenleme kabul edilmiştir (Kargın, 2004).

2.1.5. Kaynaştırmanın Yararları

Özel gereksinimli öğrencilere,

- ✓ Bilişsel, duyuşsal, sosyal, akademik gelişimleri ve topluma uyumları kolaylaşır.

Özel gereksinimi olmayan öğrencilere,

- ✓ Özel gereksinimli birey hakkında daha gerçekçi bakış açısı edinir. Farklı olanı kabul etmeyi öğrenir. Onları anlamayı öğrenir.

Sınıf öğretmenlerine okul öncesi öğretmenlerine,

- ✓ Sınıf ortamını ve öğretim programını öğrencilerin gereksinimine göre uyarlamayı öğrenir. Özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen gibi personelle iletişim ve işbirliği kurma becerilerini geliştirir. Yardım almayı öğrenir.

Özel gereksinimli çocukların ailelerine,

- ✓ Kendilerini toplumdan daha az soyutlanmış hissederler. Yalnız olmadıklarının farkına varırlar. Normal gelişim gösteren çocukların aileleri ile iletişimlerini geliştirirler.

Özel gereksinimi olmayan çocukların ailelerine,

- ✓ Özel gereksinimi olmayan çocukların aileleriyle etkileşime girerek onlara katkı sağlayabilirler. Çocuklarına bireysel farklılıkları ve onlara saygı duymayı öğretme fırsatını elde ederler (URL-1).

2.1.6. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Bireyler Kimlerdir

MEB 2010 yılında yayınlamış olduğu kılavuzda kaynaştırma eğitime ihtiyacı olan bireyleri ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitimlerinde daha uygun düzenleme için ortak özellikleri ve eğitim ihtiyaçlarına göre 8 başlıkta toplamıştır.

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler: Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan ve özel eğitim hizmetine ihtiyaç duyan bireylerdir (MEB, 2010).

2. İşitme Yetersizliği Olan Bireyler: İşitme duyarlılığının kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir (MEB, 2010).

3. Görme Yetersizliği Olan Bireyler: Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir (MEB, 2010).

4. Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler: Hastalıklar, kazalar ve genetik problemlere bağlı olarak kas, iskelet, sinir sistemi ve eklemlerin işlevlerini yerine getirmemesi sonucunda meydana gelen hareket ile ilgili yetersizlikler nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerdir (MEB, 2010).

5. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler: Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitime ihtiyacı olan bireylerdir (MEB, 2010).

6. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler: Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde ya da birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerdir (MEB, 2010).

7. Otistik Bireyler: Sosyal etkileşim, sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılığı erken çocukluk döneminde ortaya çıkan ve bu özellikleri nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir (MEB, 2010).

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler: Yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir (MEB, 2010).

2.2. Türkiye’deki Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaşılan Problemler

Kaynaştırma eğitimi ile ilgili çok sayıda makale yapılmıştır. Yapılan birçok makalede bu eğitimdeki eksiklikler vurgulanmıştır.

Eripek (2004), zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına ilişkin yaptığı çalışmada Türkiye’de özellikle destek hizmetleri yönünden kaynaştırma uygulamaları için gerekli koşulların sağlanmadığını, bu konudaki bireysel çabalar ve deneysel çalışmalar dışında

gerekli koşulların yerine getirildiği kurumsallaşmış bir tek uygulamanın dahi bulunmadığını, kaynaştırma adı altında zihin engelli çocukların normal sınıflara yerleştirilmesiyle yetinildiğini tespit etmiştir. Ayrıca bunun da toplumun her kesiminde kaynaştırma uygulamalarına yönelik esasen olumsuz olan tutum ve davranışları daha da kötüleştirdiği, yarardan çok zarar getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Sanioğlu, Büyükkaragöz, Duman ve Sarı (2008), öğretmenlerin üçte ikisine yakınının hizmet içi eğitim kurslarında psiko-motor özellikli eğitimden yararlandıkları ama yine de öğretmenlerin beden eğitimi derslerini kendi deneyimleri ile yürüttükleri, engelli çocuklarla ilgili bilgilerinin yeterli düzeyde olmadıkları ve bu bilgi eksikliklerini belli bir yıl öğretmenlik hizmetleri yılında da gidermek için bir fırsat bulamadıkları, bulsalar bile Milli Eğitim Bakanlığı, Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığının düzenlediği Hizmet içi Eğitim Programlarının çok sık gerçekleşmediğini tespit etmiştir.

Şahbaz ve Kalay (2010), okulöncesi eğitimi öğretmenliği lisans programları incelendiğinde; özel eğitim dersinin VI. Yarıyıl da okutulan iki saatlik bir ders olduğu görülmüş; bu dersin içeriğinde ağırlıklı olarak özel eğitim ile ilgili temel kavramlara ve özür gruplarına yer verildiği, kaynaştırmaya ilişkin temel kavramlar ve uygulamaya yönelik bilgilere yer verilmediği ve bundan dolayı özel eğitim dersinin öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değiştirilmesinde yeterli olmadığı saptanmıştır.

Batu, Kırcaali-İftar ve Yıldız (2004), gerekli eğitsel kaynaklar, destek özel eğitim hizmetleri ve donanım sağlandığında Türkiye’de kaynaştırmanın çok daha başarılı bir biçimde gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşmışlardır.

Seçer, Sarı ve Çetin (2010), kaynaştırma eğitimi konusunda hizmet içi eğitimin önemli olduğuna vurgu yapılmıştır.

Gözün ve Yıkmış (2004), bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık yarattığını tespit etmişlerdir.

Avcı (1999), öğretmen adaylarının kaynaştırmaya karşı olumlu tutum geliştirmelerinde, kaynaştırmaya ilişkin ders almalarının etkili olduğunu ve tüm öğretmen yetiştirme programlarının bu doğrultuda yeniden gözden geçirilmesinin gerektiğini belirtmektedir.

Batu ve Topsakal (2003), ülkemizde giderek daha da yaygınlaşmakta olan kaynaştırma uygulamaları sırasında yaşanan sorunların çözümü büyük oranda destek özel eğitim hizmetlerinin sağlanmasından geçmekte olduğunu, eğer kaynaştırma öğrencisine ve sınıf öğretmenine gerekli destek hizmetler sağlanabilirse, kaynaştırma uygulamalarının daha başarılı bir şekilde uygulanabileceği sonucuna varmışlardır.

Babaoğlu ve Yılmaz (2010), araştırmaya katılan öğretmenlerden hiçbirinin kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirmek ve eksiklerini gidermek için hizmet içi eğitim kurslarına katılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Görüşülen sınıf öğretmenleri eğitim almadıklarını belirtmelerine ve bu konuda yeterli olmadıklarını düşüncelerine rağmen hiçbir öğretmenin kaynaştırma eğitimi konusunda bir hizmet içi eğitim kursuna katılmadığı tespit edilmiştir.

Metin ve Güleç (1999), tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, örneklemdeki eğitimcilerin daha çok “öğretmen eğitime önem verilmesi”, öğretmen özel eğitimci, yönetici ve aile arasında çok iyi iletişim kurulması, “daha çok kaynak ve materyal sağlanması”, “öğretime çok yönlü destek verilmesi” ve “engelli çocukların kaynaştırma sınıflarına uygun yerleştirilmesi” gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

2.3. İlgili Çalışmalar

Bu bölümde kaynaştırma eğitimi ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar genel özellikleri ile verilmiştir.

2.3.1. Yurt İçinde Yapılan alışmalar

Yapılan araştırma sonucunda kaynaştırma eğitimi ile ilgili bulunan makaleler hakkında yapılan genel değerlendirmeler aşağıdaki gibidir:

Sucuoğlu ve ozoku'nun (2005) alışmaları ilkokul sınıflarına devam eden kaynaştırma ğrencilerinin sosyal becerilerini akranlarıyla karşılaştırıp incelemek amaçlı yapılmıştır. İlköğretim birinci kademededen birinci, ikinci ve nc sınıfa devam eden 613 ğrenci üzerinde çalışılmıştır. Bu ğrencilerin 53' kaynaştırma öğrencisidir. Öğrencilerin sosyal becerileri, sosyal beceri derecelendirme leği (SBDS) kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda kaynaştırma ğrencilerinin sosyal becerileri ile akademik yeterliliklerinin akranlarından az, problem davranışlarının ise akranlarından fazla olduğu grlmştir. Sonuçların bu yönde olmasında bu alandaki uygulamaların yetersiz oluşu vurgulanmış ve uygulanacak programların geliştirilmesi önerisinde bulunulmuştur.

Güner (2011) yaptığı çalışmada, kaynaştırma uygulamaları yapılan sınıflarda çalışan sınıf ğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından hazırlanan çoktan seçmeli “ Sınıf Yönetimi Bilgi Testi”(SYBT), 4 ilde toplam 481 sınıf öğretmenine ulaştırılmış, SYBT ile birlikte verilen demografik bilgi formunu tam olarak dolduran 379 sınıf öğretmeninin yanıt kâğıtlarının analizi sonucunda, kaynaştırma uygulamaları yapılan sınıflarda çalışan sınıf ğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin birbirine benzer ve sınırlı olduğu; ayrıca sınıf yönetimi bilgileri ile öğretmenlerin yaş, deneyim ve mezun olunan bölüm gibi demografik özelliklerinin ilişkili, ancak cinsiyetin ilişkisiz olduğu belirlenmiştir.

Akalın ve Sucuoğlu'nun (2010) yapmış oldukları çalışma, ilköğretim birinci kademedeki sınıf öğretmenleri ile kaynaştırma ğrencisi olan ve olmayan öğrencilerin sınıf içi davranışlarını incelemek amaçıyla yapılan çalışma, genel eğitim sınıflarında okuyan 10 kaynaştırma ğrencisi (K), 10 normal gelişim gösteren ğrenci (Ortalama ğrenci; O) ve 10 sınıf öğretmeninin üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın verileri,

betimsel istatistikler ve parametrik olmayan testler yoluyla analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, en sık gözlenen gruplanmış öğretmen ve öğrenci davranışları “akademik davranışlar”dır. Hem KÖ ve OÖ’ye yöneltilen öğretmen davranışları arasında; hem de KÖ ve OÖ’nün sınıf-içi davranışları arasında anlamlı bir fark yoktur. Ayrıca, öğretmenlerin akademik davranışları öğrencilerin akademik davranışlarını arttırmaktadır ve KÖ’lerin karşıt (problem) davranışları ile akademik davranışları arasında; OÖ’lerin ise, karşıt davranışları ile akademik ve görev davranışları arasında yüksek düzeyde, olumsuz yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Eripek (2004), zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına ilişkin yaptığı çalışmada Türkiye’de özellikle destek hizmetleri yönünden kaynaştırma uygulamaları için gerekli koşulların sağlanmadığını, bu konudaki bireysel çabalar ve deneysel çalışmalar dışında gerekli koşulların yerine getirildiği kurumsallaşmış bir tek uygulamanın dahi bulunmadığını, kaynaştırma adı altında zihin engelli çocukların normal sınıflara yerleştirilmesiyle yetinildiğini tespit etmiştir. Ayrıca bunun da toplumun her kesiminde kaynaştırma uygulamalarına yönelik esasen olumsuz olan tutum ve davranışları daha da kötüleştirdiği, yarardan çok zarar getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Ünal ve İflazoğlu Saban’ın (2011) araştırması normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırmaya yönelik tutumlarını ve bu tutumların cinsiyete, yaşa, sosyo-ekonomik düzeylerine ve engelli tanıdığı olma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, Adana ili Seyhan, Yüreğir, Çukurova ve Sarıçam ilçelerinde, hafif ve orta düzeyde zihinsel engellilerin kaynaştırıldığı okullardaki 2427 normal gelişim gösteren öğrenci(824’ü üçüncü, 706’sı dördüncü ve 897’si beşinci sınıf) ile gerçekleştirilmiştir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin hafif ve orta düzeyde zihinsel engelli (HODZE) yaşlıtlarına yönelik tutumları incelendiğinde genel olarak olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

Sanioğlu, Büyükkaragöz, Duman ve Sarı (2008), öğretmenlerin üçte ikisine yakınının hizmet içi eğitim kurslarında psiko-motor özellikli eğitimden yararlandıkları ama yine de öğretmenlerin beden eğitimi derslerini kendi deneyimleri ile yürüttükleri,

engelli çocuklarla ilgili bilgilerinin yeterli düzeyde olmadıkları ve bu bilgi eksikliklerini belli bir yıl öğretmenlik hizmetleri yılında da gidermek için bir fırsat bulamadıkları, bilsalar bile Milli Eğitim Bakanlığı, Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığının düzenlediği Hizmet içi Eğitim Programlarının çok sık gerçekleşmediğini tespit etmiştir.

Sazak Pınar ve Sucuoğlu'nun (2011) yapmış oldukları çalışmada, (a) öğretmenlerin özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin sosyal becerilerine ilişkin beklentilerinin incelenmesi, (b) öğretmenlerin özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerden bekledikleri işbirliği, atılganlık ve kendini kontrol becerilerinin farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 172 ilköğretim birinci kademe öğretmeni katılmış, Gresham ve Elliott tarafından geliştirilen “ Sosyal Beceri Dereceleme Sistemi Öğretmen Formu-Sosyal Beceri Alt Ölçeği” nin (SBDS-SBÖ) önem boyutu kullanılmıştır. Öğretmenler SBDS-SBÖ'yü, bir özel gereksinimli bir de özel gereksinimli olmayan öğrenci için ayrı ayrı doldurmuşlardır. Araştırmada öğretmenlerin beklentilerini karşılaştırmak amacıyla parametrik olmayan testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin çoğunun hiçbir beceriyi özel gereksinimli öğrencilerin okul başarısı için çok önemli görmediği ve özel gereksinimli öğrenciler için sosyal beceri beklentilerinin özel gereksinimli olmayan akranlarından anlamlı düzeyde daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Çayır ve Eid'in (2010) yaptıkları çalışmada, öğrenme güçlüğü çeken ilköğretim üçüncü sınıf öğrencisi Recai'nin kaynaştırma sınıfındaki sosyal uyum becerileri incelenmiştir. Bu incelemede öğrenme güçlüğü çeken öğrencinin kaynaştırma sınıfındaki sosyal uyum becerilerini ve bu becerileri etkileyen değişkenleri anlamak amaçlanmıştır. Araştırmada durum çalışması modeli kullanılmış ve veriler gözlem, görüşme ve doküman incelemesi yöntemleriyle elde edilmiştir. Araştırma sonunda öğrenme güçlüğü çeken Recai'nin kaynaştırma programından istenilen düzeyde yararlanmadığı ve sosyal uyum becerilerinde eksiklikler olduğu gözlenmiştir. Recai'nin yaşadığı problemlerin sadece öğrenme güçlüğünden kaynaklanmadığı, kaynaştırma eğitiminin unsurlarını oluşturan sınıf öğretmeninden, özel gereksinimi olmayan öğrencilerden, öğrencilerin ailelerinden ve okul idaresinden kaynaklandığı görülmüştür.

Güven (2011) çalışmasında konu ile ilgili çeşitli kaynaklar ve daha önceden yapılan araştırmaları inceleyerek kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda müzik derslerinde yapılabilecek birtakım öğretimsel uygulamaları ortaya koymak; bu sayede müzik öğretmenlerine ve müzik öğretmeni adaylarına faydalı olabilecek birtakım önerilere ulaşmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonunda müzik öğretmenliği programlarında “Özel Eğitim” derslerinin yanı sıra “Özel Öğretim Yöntemleri” derslerinde de özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi ile ilgili uygulamalara yer verilmesi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri çerçevesinde öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu okullarda deneyimler yaşamasının sağlanması önerilerinde bulunulmuştur.

Gözün ve Yıkıncı (2004), bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık yarattığını tespit etmişlerdir.

Şahbaz ve Kalay (2010), okulöncesi eğitimi öğretmenliği lisans programları incelendiğinde; özel eğitim dersinin VI. Yarıyılıda okutulan iki saatlik bir ders olduğu görülmüş; bu dersin içeriğinde ağırlıklı olarak özel eğitim ile ilgili temel kavramlara ve özür gruplarına yer verildiği, kaynaştırmaya ilişkin temel kavramlar ve uygulamaya yönelik bilgilere yer verilmediği ve bundan dolayı özel eğitim dersinin öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değiştirilmesinde yeterli olmadığı saptanmıştır.

Batu ve Topsakal (2003), ülkemizde giderek daha da yaygınlaşmakta olan kaynaştırma uygulamaları sırasında yaşanan sorunların çözümü büyük oranda destek özel eğitim hizmetlerinin sağlanmasından geçmekte olduğunu, eğer kaynaştırma öğrencisine ve sınıf öğretmenine gerekli destek hizmetler sağlanabilirse, kaynaştırma uygulamalarının daha başarılı bir şekilde uygulanabileceği sonucuna varmışlardır.

Babaoğlu ve Yılmaz (2010) yaptıkları çalışmada, ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yeterli bilgi ve donanıma sahip olup olmadığı

araştırılmaktadır. Çalışma grubunu Burdur il merkezindeki ilköğretim okullarında çalışan 40 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Tarama modelindeki araştırma verileri, öğretmen görüşlerinin ortaya çıkarılması amacıyla nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış ve açık uçlu olmak üzere toplam 7 soru bulunan görüşme formundan elde edilen veriler, içerik analizi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin çoğunun kaynaştırma ile ilgili herhangi bir eğitim almadığı ve bu konuda kendilerini yetersiz gördüğüne ulaşılmıştır.

Demir ve Açar'ın (2011) yaptıkları araştırma, öğretmenlik hayatı süresince en az bir kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin bu konudaki tecrübelerini yansıtmak ve görüşlerini almak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Çanakkale ilinde ulaşılabilen ve kaynaştırma öğrencisi olan 151 sınıf öğretmeni içerisinde araştırma şartlarına uyan 45 sınıf öğretmenin tamamıyla görüşülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, veri toplama tekniği olarak da yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda sınıf öğretmenlerine kaynaştırma uygulamasını destekleyip desteklemedikleri, bu durumun nedenleri, yaşadıkları sorunların neler olduğu ve bu konudaki önerileri sorulmuştur. Araştırma sonucunda görüşme yapılan 45 sınıf öğretmenin 31'inin (%68,69) kaynaştırma eğitimini desteklemediği belirtilmiştir.

Öztürk ve Eratay (2010) orta düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocukların öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında ne düşündüklerini, bu konuda ne kadar bilgiye sahip olduklarını, BEP hazırlarken ne gibi kaynaklardan yararlandıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan araştırma, Marmara Bölgesinden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş İstanbul ilindeki bir ilçede çalışan dokuz öğretmenle yapılmıştır. Öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış ve veriler tümevarım analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Gözlem ve doküman analizi teknikleri ile desteklenen araştırmada farklı şekilde program hazırlanması gerektiği; BEP'in öğrencilere, öğretmenlere ve velilere faydalı olduğu; BEP hazırlarken güçlüklerle karşılaşıldığı; birçok kişi ve kurumdan

faydalanıldığı ancak öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

Batu, Kırcaali-İftar ve Yıldız (2004), gerekli eğitsel kaynaklar, destek özel eğitim hizmetleri ve donanım sağlandığında Türkiye’de kaynaştırmanın çok daha başarılı bir biçimde gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşmışlardır.

Atik, Çatak ve Tekinarslan’ın (2008) yaptıkları çalışmanın amacı, PowerPoint sunu programıyla hazırlanan okuma materyalinin hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerisi üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden AB modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları, ilköğretim okuluna devam eden kaynaştırmadan yararlanan üç zihinsel engelli öğrencidir. Yapılan araştırmada PowerPoint programıyla geliştirilen ve görselliğin ön planda olduğu materyallerin öğrencilerin kelimeyi, cümleyi ve metni somutlaştırmasına ve anlamlandırmasına yardımcı olduğu; okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede etkili olduğu düşünülmektedir.

Vural ve Yıkılmış’ın (2008) yaptıkları çalışmayla, kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesini amaçlamaktadır. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmış ve içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimsel uyarlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve yaptıkları bazı öğretimsel uyarlamaların ise sınırlı kaldığı görülmüştür.

Baydık ve Bakkaloğlu’nun (2009) yapmış oldukları çalışmanın amacı, alt sosyoekonomik düzeydeki özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin sosyometrik statülerini karşılaştırmak ve farklı değişkenlerin (cinsiyet, yaş, fiziksel görünüm, sosyal beceriler, davranış problemleri ve akademik yeterlilik) öğrencilerin sosyometrik statülerine etkilerin incelemektir. Bu araştırmaya ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflardan 96 özel gereksinimli ile 1090 özel gereksinimli olmayan öğrenci katılmıştır. Akran Tercihi ve Akran Derecelendirme Ölçeği kullanılan araştırmada, özel

gereksinimli öğrencilerin özel gereksinimli olmayan akranlarına göre daha az sıklıkla kabul edildikleri ve daha fazla reddedildikleri belirlenmiştir.

Demir ve Açar'ın (2010) araştırmalarının amacı, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin düşüncelerini tespit etmektir. Bu çalışma, Çanakkale ilinde görev yapan kaynaştırma eğitime tabi öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinden random olarak seçilen 151 sınıf öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırmada bu doğrultuda araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görev yaptığı sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken öğretmen cinsiyeti, kıdem durumu, hizmet içi eğitim alma durumu ve kendini yeterli hissetme durumu değişkenlerine göre bazı maddelerde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Kabasakal, Girli, Okun, Vardarlı'nın (2008) yapmış oldukları araştırmanın amacı, kaynaştırma öğrencilerinin akran ilişkileri içindeki konumunu, algılanış biçimlerini ve akran istismarının boyutlarını belirlemek ve eğitimcilere çözüme yönelik uygulamalar geliştirmek amacıyla planlanan çalışmaya ön bilgi sağlamaktır. İzmir'de üç ilköğretim okulunda 16'sı kaynaştırma öğrencisi olan toplam 329 öğrenciye, ölçme aracı olarak öğrencilerin akran ilişkileri içindeki konumunu ve algılanış biçimlerini belirlemek üzere "Sosyometri" ve "Kimdir Bu?", akran istismarının boyutlarını belirlemek amacıyla " Öğrenciler İçin Akran İstismarı Anketi" uygulanmıştır. Araştırma sonucunda kaynaştırma öğrencilerinin arkadaşları tarafından tercih edilmedikleri, uyum ve iletişim problemleri olarak algılandıkları belirlenmiştir.

Metin ve Güleç (1999), tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, örneklemdeki eğitimcilerin daha çok "öğretmen eğitime önem verilmesi", öğretmen özel eğitimci, yönetici ve aile arasında çok iyi iletişim kurulması, "daha çok kaynak ve materyal sağlanması", "öğretmene çok yönlü destek verilmesi" ve "engelli çocukların kaynaştırma sınıflarına uygun yerleştirilmesi" gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Töret, Orel ve Zerey'in (2004) yapmış oldukları çalışmanın amacı; sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının, kaynaştırma ders, alıp almama değişkenine göre incelenmesidir. Araştırma grubunu 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı 4. sınıfına devam eden 88 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Bilgi Formu” ve Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışmaları Kırcaali İftar (1996) tarafından yapılan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada ele alınan değişkenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlar üzerindeki etkisi Tek Faktörlü varyans analizi (ANOVA) ile belirlenmiştir. Araştırmada kaynaştırma dersi almanın sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları üzerinde olumlu yönde değişkenliğe yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

Avcı (1999), öğretmen adaylarının kaynaştırmaya karşı olumlu tutum geliştirmelerinde, kaynaştırmaya ilişkin ders almalarının etkili olduğunu ve tüm öğretmen yetiştirme programlarının bu doğrultuda yeniden gözden geçirilmesinin gerektiğini belirtmektedir.

Gürgür ve Uzuner'in (2010) araştırmasında, işbirliği ile öğretim yaklaşımının uygulandığı kaynaştırma sınıfında hizmet veren özel ve genel eğitim sınıf öğretmenlerinin gerçekleştirdikleri uygulamaların hazırlık aşamasına, planlama toplantılarına ve uygulama süreçlerine ilişkin görüşlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Özel eğitim öğretmeni olarak araştırmacı, bir kaynaştırma sınıfı öğretmeni ve bu sınıfın öğrencileriyle yapılan araştırmada, sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmeler, uygulamalara hazırlık amacıyla yapılan planlama toplantıları ve araştırmacı tarafından yazılan yansıtıcı günlük veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Veriler tümevarım analiziyle ve fenomenolojik bakışla analiz edilmiş, elde edilen bulgular alan yazınla karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak araştırmaya gönüllü katılmış, yapılan görüşmede sınıf uygulamalarında herhangi bir sorun yaşamadığını ve birlikte planlama toplantılarını gerçekleştirmenin önemine değinen sınıf öğretmeni; süreçte toplantılara yeterli zaman ayırmamış veya gerçekleştirilecek derslerle ilgili

detaylı bilgiler verememiştir. Bu nedenle ders uygulamaları sürecinde özellikle öğretmenlerin rol ve sorumluluk gibi konularında belirsizlikler yaşanmıştır.

Babaoğlu ve Yılmaz (2010), araştırmaya katılan öğretmenlerden hiçbirinin kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirmek ve eksiklerini gidermek için hizmet içi eğitim kurslarına katılmadığı sonucuna ulaşmıştır. Görüşülen sınıf öğretmenleri eğitim almadıklarını belirtmelerine ve bu konuda yeterli olmadıklarını düşünmelerine rağmen hiçbir öğretmenin kaynaştırma eğitimi konusunda bir hizmet içi eğitim kursuna katılmadığı tespit edilmiştir.

Şafak (2006) yaptığı çalışmada, gezici öğretmenlik düzenlemesinden bahsetmiştir. Gezici öğretmenlik düzenlemesi, okullar arasında gezerek özel araç-gereçlerle özel eğitim öğretmeni tarafından destek hizmeti sağlanmasıdır. Bu çalışma ile normal sınıflara yerleştirilmiş görme yetersizliği yaşayan öğrencilere, ailelerinden ve çevrelerinden ayrılmadan destek hizmeti sağlanabilir ve bulundukları birlikte eğitim ortamında eğitim-öğretim hizmetlerinden akranları ile aynı düzeyde yararlanmaları mümkün olabilir sonucuna ulaşmıştır.

Gözün ve Yıkılmış'ın (2004) çalışmalarında kaynaştırma konusunda hazırlanan bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde etkili olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma “ön test-son test” kontrol gruplu, bağımlı değişkeni öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumları, bağımsız değişkeni ise kaynaştırma konusunda hazırlanan bilgilendirme programı olan deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği programlarında öğrenimlerini sürdüren 3. sınıf öğrencilerinden toplam 174 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Antonak ve Larivee(1995) tarafından geliştirilen, Kırcaali- İftar (1996) tarafından geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılarak Türkçeye uyarlanan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek öğretmen adaylarına, bilgilendirme programı öncesi ve sonrasında eş zamanlı olarak uygulanmıştır. Öğretmen adayları hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Bilgi Formu”ndan yararlanılmıştır. Elde edilen verilere

uygulanan t-testi sonuçları, kaynaştırmaya yönelik bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir.

Seçer, Sarı ve Çetin (2010), kaynaştırma eğitimi konusunda hizmet içi eğitimin önemli olduğuna vurgu yapılmıştır.

Odluyurt 'un (2011) yaptığı araştırmanın genel amacı, okul öncesi dönemdeki gelişimsel yetersizlik gösteren çocuklara etkinlikler içine gömülen sabit bekleme süreli öğretimin tek basamaklı becerilerin öğretiminde etkili olup olmadığını belirlemektir. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmada yaşları 43 ay ile 46 ay arasında değişen Down sendromlu üç denek ile çalışılmıştır.. Araştırmanın etkililik bulguları, deneklerin becerileri farklı koşullar altında ortalama %90-96 doğruluk düzeyinde gerçekleştirmiş olmaları, becerileri daha edinim aşamasında farklı etkinliklere, farklı zamanlara ve araçlara genelleylebildiklerini göstermiştir.

Kargın, Güldenoğlu, Şahin'in (2010) yaptıkları araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde yapılması gereken uyarlamalara ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Çalışma grubunu 126 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma eğitimine ilişkin yapılması gereken uyarlamalar hakkındaki görüşleri Kaynaştırmaya İlişkin Düzenlemeler Ölçeği (KİDO) kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda sınıf öğretmenlerinin KİDO'da yer alan maddelerin büyük bir çoğunluğunu önemli gördükleri ve yapılması gereken uyarlamalar olarak işaretledikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin verdikleri yanıtların dağılımına bakıldığında, fiziksel düzenlemeleri öğretimsel düzenlemelere göre daha yüksek oranda işaretledikleri dikkat çekmektedir.

Demir ve Açar'ın (2010) yapmış olduğu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşüncelerini tespit etmektir. Bu betimleyici çalışmanın evreni, Çanakkale İlinde görev yapan kaynaştırma eğitime tabi öğrencisi olan sınıf öğretmenleridir. Çalışmanın örneklemi ise evren içerisinde random

olarak seçilen 151 sınıf öğretmenidir. Araştırmada bu doğrultuda araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görev yaptığı sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamazken, öğretmen cinsiyeti, kıdem durumu, hizmet içi eğitim alma durumu ve kendini yeterli hissetme durumu değişkenlerine göre ölçeğin bazı maddelerinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Temel'in (2000) araştırması anaokulu öğretmenlerinin entegrasyonu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacı ile planlanmıştır. Araştırma örneklemini toplam 118 anaokulu öğretmeninden oluşturulmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Bulgular, entegrasyona ilişkin görüşler ile özel eğitim dersi alma durumu arasındaki ilişkinin önemli olduğunu ($p<0.05$) ortaya koymuştur. Sonuçlar, mesleki deneyim, engelli çocukla çalışma, yaş ve ailede engelli çocuk bulunması ve entegrasyona olan tutum arasında önemli ilişki olmadığını göstermektedir ($p>0.05$).

Vuran'ın (2005) araştırmasının amacı, kaynaştırma uygulaması yürütülen sınıflarda eğitim alan kaynaştırma öğrencileri ve kaynaştırmaya aday gösterilen öğrencilerin sosyal konumlarını belirlemektir. Çalışmada akran tercihi tekniği kullanılmıştır. Çalışmaya, kaynaştırma uygulaması yürütülen 14 ilköğretim okulundan 39'u kaynaştırma öğrencileri, 27'si kaynaştırmaya aday gösterilenler, 933'ü de yetersizlik göstermeyen öğrenciler olmak üzere toplam 999 öğrenci katılmıştır. Sonuçlar hem kaynaştırma öğrencilerinin hem de kaynaştırmaya aday öğrencilerin yarıdan daha fazlasının akranları tarafından reddedildiğini ve anlamlı şekilde düşük sosyal tercih puanlarına sahip olduklarını göstermektedir.

Esen ve Çifci'nin (2000) araştırmalarının amacı, sınıf öğretmenlerinin öğrenme yetersizliği konusundaki bilgilerini belirlemektir. Betimsel olarak düzenlenen araştırmanın örneklemini Bolu ilinde ilköğretim okullarında çalışmakta olan toplam 32 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada, bilgi toplama formu kullanılmış ve öğretmenlerin öğrenme yetersizliği konusundaki tanımlarında daha çok zihinsel engelli ya da problem davranışa sahip olan öğrencileri betimlemiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar,

öğretmenlerin lisans programlarında ve hizmet içi programlarda bu konuda bilgilendirilmelerinin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Diken'in (2006) yapmış olduğu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının zihin engelli öğrencilerle çalışmalarına ilişkin yeterlik algılamalarını ve zihin engelli öğrencilerinin kaynaştırılmasına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Betimsel ve bağıntısal çalışma niteliğinde olan araştırma, Zihin Engelliler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Okul öncesi Öğretmenliği son sınıfa devam eden 145 gönüllü öğretmen adayı ile yapılmıştır. Araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının genel olarak zihin engelli öğrencilerle çalışma konusunda kendilerini yeterli hissettiklerini ve zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin olumlu görüşler içinde olduklarını göstermektedir.

Şahbaz'ın (2007) çalışmasının amacı, normal öğrencilerin kaynaştırma sınıflarına devam eden engelli öğrenciler hakkında bilgilendirilmelerinin engellilerin sosyal kabul düzeylerine etkisini belirlemektir. Araştırma grubunu, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında, Eskişehir Anadolu İlköğretim Okulunda kaynaştırma uygulamalarına katılan 8 zihin engelli öğrencinin öğrenim gördüğü sınıflardaki toplam 186 normal öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada ön test-son test deneysel yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, engelli öğrencilerin toplumsal açıdan olumlu özelliklerinin olduğunu söyleyen öğrenci sayısında bir artış olduğu, olumsuz özellikleri olduğunu söyleyen öğrenci sayısında ise bir azalma olduğu tespit edilmiştir.

Şafak'ın (2006) araştırmasında, uzman personel tarafından ek destek hizmeti sağlanarak, görme yetersizliğinden etkilenmiş çocukların normal sınıflarda eğitim almalarını sağlamak amaçlanmaktadır. Bu amaçla normal sınıflara yerleştirilmiş görme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilere, ailelerinden ve çevrelerinden ayrılmadan destek hizmeti sağlamak mümkün olabilmektedir. Böylece bulundukları birlikte eğitim ortamında, eğitim öğretim hizmetlerinden akranları ile aynı düzeyde yararlanmaları sağlanabilmektedir.

Tuncer, Karasu, Altunay ve Güler'in (2011) yaptıkları çalışmada, ilköğretim Türkçe kitaplarındaki metinleri engellilik temelinde incelenmesi amaçlanmıştır.

Kitapların metin ve görselleri engelli birey, engel ve ilişkili kavramlar bakımından geliştirilen inceleme aracıyla değerlendirilmiştir. Araştırmada, bu kitaplarda engelli bireylerin ve ilgili kavramların yok denecek düzeyde içerildiği ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, ilköğretim kitaplarının toplumun farklı unsurlarını kapsayıcı biçimde yazılması gerektiği vurgulanmıştır.

Sanioğlu, Büyükkaragöz, Duman ve Sarı'nın (2008) araştırmalarının amacı, ilköğretim okullarındaki özel eğitim sınıflarında eğitilebilir çocukların beden eğitimi uygulamalarının program, ortam, eğitimci, araç-gereç ve süre gibi eğitimi oluşturan unsurlar açısından incelenmesidir. Araştırmada, Konya il merkezinde bulunan 3 ilçenin ilköğretim okullarındaki özel eğitim sınıf öğretmenleri örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Araştırma, hizmet içi kurslarının bu alanda çalışan ve çalışmak isteyen kişilere zorunlu olmamasının kurslara başvuruları azalttığı ve kurslarda verilen eğitimin yetersiz olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bayazıt, Meriç, Aydın ve Seyrek'in (2007) çalışmalarında, eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda kaynaştırma eğitimi yöntemiyle uygulanan eğlenceli atletizm antrenman programının psikomotor özelliklere etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya, yaşları 11-14 arasında olan 36 eğitilebilir zihinsel engelli ile 8 normal eğitim alan öğrenci olmak üzere toplam 44 erkek öğrenci katılmıştır. 8 haftalık antrenman programı öncesinde ve sonrasında, araştırma grubuna "Eğlenceli Atletizm Beceri Testi" ve "Motor Davranış Değişikliğine Yönelik Gözlem Formu" uygulanmıştır. Eğlenceli atletizm antrenmanı sonrasında hem partnerli ($p<0,01$), hem partnersiz grup istatistiksel anlamda gelişme gösterirken ($p<0,05$), kontrol grubunda gelişme olmamıştır ($p>0,05$). Motor beceri davranış değişikliği, partnerle çalışan kaynaştırma grubunda daha fazla artış göstermiştir ($p<0,05$).

Deniz, Yorgancı ve Özyeşil'in (2009) çalışmaları, 9-14 yaş grubunda öğrenme güçlüğü görülen öğrencilerin kaygı ve depresyon düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi ve kaygı ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Konya merkez ilköğretim okullarının özel alt sınıflarında bulunan, 34'ü kız ve 55'i erkek olmak üzere toplam 89 öğrenme

güçlüğü görülen öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına göre öğrenme güçlüğü görülen çocukların sürekli kaygı ve depresyon puan ortalamalarında; cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, okul öncesi eğitim alma durumu ve ailenin gelir düzeyi değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar saptanmıştır.

Girli ve Atasoy'un (2010) bu çalışmalarında, yüksek fonksiyonlu otizm ve Asperger sendromlu kaynaştırma öğrencilerine “alay edilmekle başa çıkma” ve “uygun olmayan dokunmaktan kaçınma” becerilerini kazandırmak için hazırlanan sosyal beceri öğretim programının etkililiğinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma grubunu, 2006-2007 yılında kaynaştırma eğitimine devam eden 10 ila 13 yaşlarında, 8 erkek ve 1 kız olmak üzere toplam 9 otizm tanısı almış ilköğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada tek-denekli araştırma modellerinden AB modeli kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, otizmlili öğrencilere “alay edilmekle başa çıkma” ve “ uygun olmayan dokunmaktan kaçınma” becerilerinin öğretiminde yapılan eğitimin etkili olduğunu göstermektedir.

Odluyurt'un (2013) yaptığı çalışmada, kaynaştırma ortamlarına devam eden ilköğretim düzeyindeki otistik özellikler gösteren çocukların akranlarına, doğrudan model olma ve video ile model olma öğretim süreçleri öğretilmiş ve bu yöntemler ile otistik özellikler gösteren arkadaşlarına kurallı oyunları oynamayı etkili ve verimli biçimde öğretip öğretemedikleri incelenmiştir. Araştırmada, tek-denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmaya, 18'i normal gelişim gösteren öğreten akran, üçü de otistik özellikler gösteren öğrenen akran olarak toplam 21 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri, deneklerin her biri için öğretmenleri ile görüşülerek belirlenen kurallı oyunları öğrenme becerisidir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ise, doğrudan model olma öğretimi ve videoyla model olma öğretimin akranlar tarafından uygulamasıdır. Araştırmada, denekler oyunları ortalama %83-%100 doğruluk düzeyinde gerçekleştirmişler ve farklı ortamlara genellemişlerdir. Ayrıca denekler öğrendikleri kurallı oyunları, uygulamadan bir ve üç hafta sonrada ortalama %83-%100 düzeyinde korudukları gözlenmiştir. İki öğretim uygulaması verimlilik açısından karşılaştırıldığında ise, doğrudan model olma ve videoyla model olma öğretim uygulaması arasında verimlilik değişkeni açısından

önemli bir fark görülmemiştir. Araştırmanın sosyal geçerlik bulguları, öğretmen akranların çalışma hakkında olumlu görüşler ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin ve Güldenoğlu'nun (2013) yapmış oldukları çalışmanın genel amacı üniversite öğrencilerine özel eğitim ve kaynaştırma konularında verilen bir eğitim programının onların engelli bireylere yönelik tutumları üzerindeki etkililiğinin belirlenmesidir. Çalışmaya Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu (SHMYO) Çocuk Gelişimi Bölümünde kayıtlı 56 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmada, deneme modellerinden tek grup ön test – son test kontrol grupsuz deneysel desen kullanılmış ve katılımcılara 12 haftalık, toplamda 60 saat süren, bir eğitim programı uygulanarak program öncesi ve sonrasında engellilere yönelik tutumları karşılaştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde ise katılımcıların engelli bireylere ilişkin program öncesi ve sonrasındaki tutum puanları arasında program sonrası lehine anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu durumda katılımcılara uygulanan eğitim programının onların engelli bireylere ilişkin tutumları üzerinde olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Tuş ve Çifci Tekinarslan'ın (2013) yapmış oldukları çalışmanın amacı; özel gereksinimli çocukların okul öncesi kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları güçlüklerin anne görüşlerine dayalı olarak belirlemektir. Çalışma İstanbul'da bulunan okul öncesi dönemde kaynaştırmaya devam eden özel gereksinimli çocuğa sahip 9 anne ile yapılandırılmış görüşmeler yoluyla yapılmıştır. Elde edilen veriler, tümevarım analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Anneler özel gereksinimli çocukları için, okul öncesi kaynaştırma eğitimine devam ederlerken en fazla olumlu yaklaşımı öğretmenlerden, olumsuz yaklaşımları ise okul yönetiminden gördüklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın bulguları, özel gereksinimli çocuğun eğitim ortamında yapılan faaliyetlerde güçlük yaşadığını göstermiştir. Bu doğrultuda çalışma sonucunda okul öncesi kaynaştırmanın başarısını arttırmak için, erken eğitim programlarında, okul öncesi döneme geçiş için gerekli becerilerin öğretilmesi önerilmektedir.

Tepeli ve Karadeniz'in (2013) yapmış oldukları araştırma, otizm tanısı almış olan kaynaştırma öğrencilerinin alıcı dil becerilerini belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmaya 20 otizm tanılı kaynaştırma öğrencisi ve 20 normal gelişim gösteren öğrenci katılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 20 otizm tanısı almış tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi ile tam zamanlı kaynaştırma uygulamasına devam ettikleri okullarındaki 20 normal gelişim gösteren sınıf arkadaşları oluşturmaktadır. Alıcı dil becerilerini belirlemek amacıyla Peabody Resim-Kelime Testi uygulanmış ve elde edilen veriler .05 anlamlılık düzeyinde, iki faktörlü varyans analizi kullanılarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, alıcı dil becerilerinin sınıf düzeyi ile doğru orantılı olduğu ve cinsiyetin alıcı dil becerileri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir.

Saraç ve Çolak'ın (2012) yapmış oldukları araştırmanın amacı, kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlarına ilişkin görüş ve önerilerinin belirlenmesidir. Araştırmanın katılımcıları, İstanbul ili Maltepe ilçesinde bulunan beş ilköğretim okulunda görev yapan 19 sınıf öğretmenidir. Aynı zamanda bütün katılımcılar, şçşnde kaynaştırma öğrencileri bulunan 1. kademedeki ilköğretim yapmaktadırlar. Araştırma verileri, nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, betimsel olarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak, ilköğretim okullarında kaynaştırma uygulamalarında sınıf öğretmenlerinin isteklerinin göz ardı edildiği, kaynaştırma uygulamalarının uygun olmayan fiziksel şartlarda gerçekleştirildiği, sınıf öğretmenlerinin sorunlarının çözümünde okuldaki diğer personelden yardım almasına karşın yapılan yardımların yeterli ve işlevsel olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonunda, başta sınıf öğretmenleri olmak üzere tüm okul personelinin kaynaştırma uygulamaları konusunda bilinçlendirilmesi önerilmiştir.

Tokta ve Avcıoğlu'nun (2012) çalışmalarının amacı, ilköğretim okullarında görev yapan ve sınıfında zihinsel yetersizliği olan kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin, zihinsel yetersizliği olan kaynaştırma öğrencilerine Ses Temelli Yöntemle okuma yazma öğretiminin etkililiğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla, 2006–2007 öğretim yılında, Orta Anadolu'da bir il merkezinde bulunan 5 resmi ilköğretim okulunda görev yapan ve sınıfında zihinsel yetersizliği olan kaynaştırma öğrencisi olan 18 öğretmenle görüşülmüştür. Verilerin toplanmasında niteliksel veri

toplama yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler tümevarım yöntemiyle analiz edilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin çoğunun, Ses Temelli Yöntemin zihinsel yetersizliği olan kaynaştırma öğrencilerinin okumaya geçmeleri üzerinde, olumlu katkısının olduğunu ve okumayı öğrenmelerine ilişkin yararları olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları özellikle kapalı hecelere ses getirilerek oluşturulan sözcükleri okurken zorlandıklarını ve heceleyerek okudukları için okuma hızlarının düştüğünü belirtmişlerdir. Sonuçlardan bir diğeri ise, öğretmenlerin Ses Temelli Yöntemle zihinsel yetersizliği olan kaynaştırma öğrencilerinin okuduklarını anlamadıklarını belirtmeleridir.

Alver, Bozgeyikli ve Işıklar'ın (2011) yapmış oldukları çalışma, psikolojik danışma ve rehberlik programı öğrencilerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi üzerinedir. Genel tarama modelinde gerçekleştirilen bu araştırmanın çalışma grubunu 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programına devam eden 324 3. ve 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Bilgi Formu” ve “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verilerinin analizinde bağımsız gruplar için t-testi tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulguları Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı öğrencilerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir.

Eren (2012) çalışmasında, müzik eğitiminde kaynaştırma uygulamaları ve orff shulwerk üzerine çalışmıştır. “Orff-Schulwerk”; katılımcılara çoklu duyum olanakları sağlayan, prensipleri gereği farklı gelişenlere yetenekleri doğrultusunda yer veren ve böylelikle her türlü bireyin içinde yer alabileceği bir müzik ortamı sağlayan etkin müzik öğretim yaklaşımıdır. Çalışmada, konu ile ilgili çeşitli kaynak ve araştırmalar incelenmiş ve Orff-Schulwerk'in kaynaştırma kapsamında kullanımına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Jannel Snell, Beers, ve Raynes (1995), orta ve ileri derecede zihinsel engelli öğrencilerin kaynaştırıldığı 10 okuldaki özel ve normal eğitim öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin kaynaştırmaya ilişkin önerilerini almak için araştırma yapmış ve sonucunda da etkinliklerin önceden planlanması gerektiği özel eğitim öğretmenin normal eğitim öğretmenine yardımcı olması gerektiği sınıf öğretmenlerinin de önceden bilgilendirilmesine ilişkin önerilere yer vermişlerdir (Kaya, 2003,s.21).

Lindsay (2007) yapmış olduğu çalışmada kaynaştırmayı özel eğitim gereksinimli öğrencilerin eğitim imkanlarını artırmak için geliştirilen önemli bir eğitim planı şeklinde tanımlamıştır. Çalışmada özel gereksinimi olan öğrencilerin okullarda kaynaştırma yoluyla eğitim hakkına sahip olmaları ve bu öğrenciler için kaynaştırma eğitiminin daha etkili olması, kaynaştırma eğitiminin devamlılığı için önemli iki neden olarak görülmüştür.

Strain ve Kerr (1981) çalışmalarında, özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim aldıkları kaynaştırma programlarının, engelli bireylerin eğitimi açısından çok önemli bir gelişme olduğu dile getirilmiştir. Ancak kaynaştırma programlardan istenilen sonucun alınabilmesi için toplumun, eğitimcilerin ve sınıftaki öğrencilerin, kaynaştırma uygulamalarına ve engelli bireylere karşı olumlu tutuma sahip olması gerektiği vurgulanmıştır.

Jordan, Schwartz, McGhie-Richmond (2009) çalışmalarında, öğretmenlerin özel gereksinimli çocuklara karşı olumsuz tutumları ve bu çocukların eğitiminden kendilerinin değil özel eğitim öğretmenlerinin sorumlu olması gerektiğine dair inanışları, mesleğe hazırlandıkları öğrencilik yılları ile meslekteki ilk yıllarında oluştuğu ve değişmeye karşı dirençli olduğunu tespit etmiştir. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme programları olumlu tutum geliştirmede kritik öneme sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cwikla (2004) araştırmasında, öğretmenler kaynaştırma öğrencileriyle diğerk öğrencilere farklı öğretim programı uygulamakta zorluk çektiklerini, sınıflarındaki özel gereksinimli olan ve olmayan tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılamak için gerekli olan farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanamadıklarını dile getirmişlerdir.

Morgolis Mccobe, 2004 ve Wallace Cox, (2003) çalışmalarında, engelli çocukların eğitimi ile ilgilenen öğretmenler eğitim programlarını öğrencileri için kolaydan zora doğru ayarlaması, onların gereksinim duydukları alanları sağlıklı bir şekilde belirlemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler bu çocuklara uygun şekilde model olmalı, öğretimde mümkün oldukça fırsatlar vermeli ve uygun dönütler sağlayabilmeli sonucuna ulaşmıştır.

Wallace, Anderson, Bartholomay & Hupp (2002) araştırmalarında ise genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenci davranışlarının normal akranlarının davranışlarından farklılaşmadığı ancak öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilere daha fazla dikkat yönelttiği ortaya konulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, Türkiye’de kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaları incelemeyi, incelemeler doğrultusunda kaynaştırma eğitimini tanıtmayı ve belirlenmiş problemleri derleyerek ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte Elazığ ili, ilçesi ve köyündeki 3 ortaokulda kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerle mülakat yapılarak öğretmenlerin bilgi düzeylerini ortaya çıkarmak ve matematik öğretmenleriyle de mülakat yapılarak matematik dersindeki sıkıntıları ortaya çıkarmak, çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Ayrıca kaynaştırma eğitiminden 1. derecede etkilenen kaynaştırma öğrencileri olduğu düşünülürse öğrencilerin düşüncelerinin de bir o kadar önemli olduğu gerçeğinden hareketle kaynaştırma öğrencilerinin yorumları ve düşünceleri alınarak istenilen kaynaştırma eğitimi profilini ortaya çıkarmak da amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda yapılan araştırma, nitel bir araştırma olup tarama modeline dayalı betimsel bir çalışma niteliğindedir.

Tarama modelleri, geçmişte ya da hala süregelen bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu modelde araştırmaya konu olan birey ya da olaylar, müdahale edilmeden kendi koşulları içinde gözlenip betimlenir ve amaçların ifade edilişi genellikle sorular ile olur (Karasar, 2006).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu (Evren ve Örneklem)

Araştırmanın evrenini Elazığ ilinde, ilçesinde ve köyünde görev yapan ortaokul öğretmenleri ve kaynaştırma öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Elazığ ili, ilçesi ve köyünde rastlantısal olarak seçilen 3 ortaokulda; sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan 30 öğretmen, bu okullardaki matematik öğretmenleri ve bu okullarda eğitim gören kaynaştırma öğrencileri oluşturmaktadır. Mülakat yapılan öğretmen sayısı 30, matematik öğretmenleri sayısı 8 ve kaynaştırma öğrencisi sayısı 11'dir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, kaynaştırma eğitiminin uygulayıcıları olan öğretmenlerle ve kaynaştırma eğitiminin çıktıları olan kaynaştırma öğrencileriyle görüşmeyi yönlendirme imkanı tanıyan yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakatlar yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat soruları uzman görüşü alınarak, görüşme formuna son hali verilmiştir. Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerle yapılan görüşme formu Ek 1'de, kaynaştırma öğrencileriyle yapılan görüşme formu ise Ek 2'de verilmiştir. Araştırma öncesi mülakat formları 5 öğretmene uygulanarak mülakat süresinin yaklaşık olarak ne kadar sürdüğü tespit edilmiş ve araştırmacı deneyim kazanmıştır. Görüşmeler sohbet havasında geçmiş ve veriler not tutularak kaydedilmiştir. Kaynaştırma öğrencileri ile de mülakat yapılmadan önce mülakat formları 3 kaynaştırma öğrencisine uygulanmış mülakatın ortalama süresi tespit edilmiş ve araştırmacı deneyim kazanmıştır. Görüşmeler sohbet havasında geçmiş ve veriler not tutularak kaydedilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Yapılan literatür taramasında birçok makale bulunmuş bulunan makaleler incelenmiştir. Ayrıca forum sitelerinde yayımlanmış olan slaytlar ve yazılar da incelenmiştir. Bunun yanı sıra örnekleme belirtilen okullara gidilip kaynaştırma öğrencileri olan öğretmenler tespit edilmiştir. Daha sonra gönüllülük esasına dayanarak öğretmenlerle görüşülmüştür. En kısa mülakat 8 dakika olup en uzun mülakat da yaklaşık 1 saat sürmüştür. Tespit edilen okullardaki matematik öğretmenleriyle de gönüllülük esasına dayanarak görüşmeler yapılmıştır. En kısa mülakat 12 dakika olup en uzun mülakat yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Aynı şekilde bu okullardaki kaynaştırma

öğrencileriyle de gönüllülük esasına dayanarak ortalama 10-15 dakikalık görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından not tutularak kaydedilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Veriler toplandıktan sonra verilerin analizleri içerik analizi ile yapılmıştır. Temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek genel kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Bu bağlamda literatür taramasından elde edilen bulgulara; daha çok hangi konular üzerine yoğunlaşıldığı, kaynaştırma eğitimi ile ilgili araştırmaların yıllara göre düzenli dağılıp dağılmadığı, son zamanlarda kaynaştırma eğitime yönelik yapılan çalışmaların içeriğinin neler olduğu, örneklem olarak hangi grupların belirlendiği ve matematik eğitime yönelik herhangi bir çalışma yapılıp yapılmadığı gibi sorular dikkate alınarak incelenmiştir. Öğretmenlerle ve öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ise içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen ve öğrencilerin sorulara vermiş oldukları cevaplar, ortak noktaları doğrultusunda kategorilere ayrılarak analiz süreci kolaylaştırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUM

4.1. Literatür Taramasından Elde Edilen Bulgular

Literatür taramasından elde edilen bulgular tez içerisinde “Kuramsal Çerçeve İle İlgili Çalışmalar” bölümünde “Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar” başlığı altında verilmiştir. Ayrıca bu başlık altında verilmesine gerek duyulmamıştır.

4.2. Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki yeterlilikleri ölçülmüştür. Araştırma; Elazığ ilinden rastgele seçilen merkezdeki bir okulda görev yapan aynı zamanda sınıflarında kaynaştırma öğrencileri bulunan okuldaki tüm öğretmenlerle, rastgele seçilen bir ilçe okulunda bulunan aynı zamanda kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerle ve yine rastgele seçilen bir köy okulunda bulunan tüm öğretmenlerle yarı yapılandırılmış mülakat yapılarak oluşturulmuştur. Mülakat yapılan öğretmen sayısı 30 olup bunların 16’sı merkezdeki okulda görev yapmakta, 7 öğretmen ilçe okulunda görev yapmakta ve 7 öğretmen de köy okulunda görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 12’si 35 yaşın üstündedir. Bu bölümde; araştırmaya katılan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda herhangi bir eğitim alıp almadıkları, alındıysa bunun ne düzeyde olduğu ve kaynaştırma öğrencileri olan bu öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bildiklerini öğrencilerine ne derece aktarabildikleri sorgulanmıştır. Bunun yanı sıra öğretmenlerin herhangi bir eğitim almadıysa bunu telafi edebilmek için bireysel bir çaba gösterip göstermedikleri ve bu eğitimle ilgili bir seminer verilirse buna katılıp katılmayacakları da sorgulanmış ve bununla ilgili veriler de bu bölümde verilmiştir.

Mülakat verileri 3 başlıkta toplanmıştır: İl merkezinden seçilen okuldaki öğretmenlerle yapılan mülakat verileri, ilçe merkezinden seçilen öğretmenlerle yapılan mülakat verileri ve köy okulundan seçilen öğretmenlerle yapılan mülakat verileri.

4.2.1. İl Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Verileri

İl merkezinde yapılan mülakatlar sonucunda 16 öğretmenin 3'ünün kaynaştırma eğitimi ile ilgili seminer aldığı ortaya çıkmıştır. Geriye kalan öğretmenlerin birçoğu kaynaştırma eğitiminin tanımını yapmakta zorlanmıştır. 4 öğretmen de aldıkları eğitimin rehberlik servisinin yapmış olduğu çalışmalardan ibaret olduğunu belirtmiştir. Eğitim almayan bazı öğretmenler bu konuda seminer verilse dahi katılmak istemediklerini belirtmiştir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili kitap, makale, dergi vs. okuyan öğretmen sayısı da 2'yi geçmemektedir.

Araştırmacı: Sizce kaynaştırma eğitimi ne demektir?

Ö.1: Angarya iş benim için.

Araştırmacı: Neden böyle düşünüyorsunuz?

Ö.1: Sadece hazırlamamız gereken belge sayısını arttırıyor.

Kaynaştırma eğitimi konusunda bütün öğretmenler kendilerini yetersiz gördüklerini dile getirmiştir. Eksikliklerini gidermek adına bireysel çabalarının olup olmadığı sorulduğunda 4 öğretmen hariç diğer öğretmenler çaba göstermediğini belirtmiştir. Seminer almayan öğretmenlere “Seminer verilse alır mıydınız?” sorusu sorulduğunda 1 öğretmen “hayır almam” cevabını vermiştir. Sebebi sorulduğunda, işlerinin olduğunu ve seminerleri alsa dahi verimsiz geçtiğini dile getirmiştir. 2 öğretmen de sadece uygulamaya yönelik seminer verilirse alırız, cevabını vermiştir. Teorik bilgilerin kitaptan okunarak da elde edildiğini, elde edilse dahi bir faydasının olmadığını söyleyen öğretmenler; sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencilerine nasıl davranılacağını bilmediklerini ancak sınıf ortamı hazırlanarak seminer verilirse semineri alacaklarını dile getirmişlerdir.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitimi ile ilgili seminer verilse alır mısınız?

Ö.2: Açıkçası almam çünkü başka işlerim de olduğu için yoğunum, gelmem eğitime.

Araştırmacı: Başka işten kastınız nedir?

Ö.2: Okul dışında ilgilenmem gereken bir evim de var, seminer için zaman ayıramam.

“Kaynaştırma eğitimi faydalı buluyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar farklılık göstermektedir. 7 öğretmen, kaynaştırma eğitimiyle çocukların normalleşme çabasına girdiği ve topluma kazanma açısından bu eğitimin oldukça yararlı olduğunu vurgulamıştır. 9 öğretmen, kaynaştırma eğitiminin faydadan çok zarar getirdiğini vurgulamıştır. Kaynaştırma eğitiminin faydalı olmadığını dile getiren öğretmenlere “nasıl faydalı hale getirilebilir” sorusu sorulmuştur ve alınan cevaplar benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin tamamı ya kaynaştırma eğitimi daha profesyonel yapabilecek öğretmenler yetiştirilmeli ya da sadece bu alanda kendini yetiştirmiş öğretmenler bu öğrencilerin dersine girmelidir, demişlerdir. Rehabilitasyon merkezlerinde eğitim verilirse daha iyi sonuçlar elde edileceğini ileri süren 7 öğretmen ve kaynaştırma eğitiminin çocukların sosyalleşmesine bile katkısının olmadığını dile getiren 9 öğretmen mevcuttur.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitimi faydalı buluyor musunuz?

Ö.3: Hayır faydalı bulmuyorum.

Araştırmacı: Neden faydalı bulmuyorsunuz?

Ö.3: Çünkü diğer öğrenciler kaynaştırma öğrencilerinin farklı olduğunun farkında bazen onu kıracak cümleler de duyuyorum.

Araştırmacı: Böyle cümleler duyduğunuzda tepkiniz ne oluyor?

Ö.3: Öğrencilere kızıyorum.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitimi faydalı buluyor musunuz?

Ö.4: Evet faydalı buluyorum. Öğrenciler diğer arkadaşları ile oynuyor ve farklı olmadığını düşünüyor, çocuğun sosyal yönü gelişiyor, bu anlamda faydalı buluyorum.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitimi daha faydalı hale sizce nasıl gelir?

Ö.5: Rehabilitasyon merkezlerine gitseler bence onlar için daha faydalı olur.

Araştırmacı: Neden böyle düşünüyorsunuz?

Ö.5: Rehabilitasyon merkezlerinde özel olarak ilgilenirler ve daha donanımlı insanlar onları eğitir ama biz hem eğitim almadık hem de alsak da yeterli zamanımız yok, sınıflarımız yeterince kalabalık.

Seminer alan 3 öğretmenden sadece 1 tanesi bu konu ile ilgili seminer aldığını hatırlamıştır. Semineri ne kadar süre önce aldıkları sorulduğunda 2 ay önce cevabı alınmıştır. Seminer alan öğretmenlerin 1 tanesi seminer almasına rağmen faydalı bir eğitim olmadığını dile getirmiştir. Seminer alan öğretmenlere nasıl daha faydalı hale getirilir sorusu sorulmuş ve 2 öğretmen kaynaştırma eğitimini öğretmenlerin değil özel eğitim uzmanlarının vermesi gerektiğini belirtmiştir. Sosyalleşmesi için öğrenciler normal okullara gönderiliyorlar ama çocuklar daha çok dışlanıyor, çocuklar arkadaşlarının eksiklikleriyle dalga geçiyor bu da öğrenciye faydadan çok zarar veriyor, cevabını veren bir öğretmen mevcuttur. 2 öğretmen de, seminer almasına rağmen kaynaştırma öğrencileriyle derste ilgilenemediklerini dile getirmiştir.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitimi ile alakalı seminer aldınız mı?

Ö.6: Hayır almadık.

Araştırmacı: Seminer aldığınız söylenmişti bana hatırlamaya çalışır mısınız?

Ö.6: Evet tamam hatırladım almıştık.

Araştırmacı: Kaç saatlik bir eğitimdi?

Ö.6: Tam olarak hatırlamıyorum.

Araştırmacı: Kaç ay önce almıştınız?

Ö.6: 2 ay önce aldık semineri.

Araştırmacı: Faydalı buluyor musunuz bu eğitimi?

Ö.6: Hayır kesinlikle faydalı bulmuyorum.

Araştırmacı: Neden faydalı bulmuyorsunuz?

Ö.6: Ben bir faydasını görmedim.

Araştırmacı: Kursta öğrendiklerinizi kaynaştırma öğrencilerinize uyguluyor musunuz?

Ö.6: Hayır, ders içinde kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenebilmek için zamanım olmuyor.

Merkezde görev yapan 16 öğretmene “Kaç tane kaynaştırma öğrenciniz var ?” sorusu soruldu ve 7 öğretmen hariç diğer 9 öğretmen kaynaştırma öğrencilerinin sayısını bilemedi. “Kaynaştırma öğrenciniz var mı?” sorusu sorulan bir öğretmen hayır cevabını verdiği halde BEP’ iniz var mı sorusuna evet cevabını vermiştir.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencileriniz var mı?

Ö.7: Hayır, yok.

Araştırmacı: BEP’ leriniz var mı?

Ö.7: Tabi ki var.

“Üniversite de kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir ders okutuldu mu?” sorusuna 16 öğretmenin tamamı “hayır” cevabını vermiştir. Öğretmenlerin bir kısmı bilmedikleri bir eğitimi vermekte verimli olamayacaklarını dile getirdikten sonra böyle bir beklentiye girilmemesi gerektiğini de vurgulamışlardır.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitime yönelik üniversitede herhangi bir ders gördünüz mü?

Ö.8: Hayır herhangi bir ders almadık. Zaten uygulamaya yönelik normal öğrenciler için bile yeterli eğitim verildiğini düşünmüyorum kaldı ki kaynaştırma öğrencileri.

5 öğretmenin Bireysel Eğitim Programı(BEP) olmadığı ortaya çıkmış ve bir öğretmene BEP’inin olup olmadığı sorulduğunda, bunun ne demek olduğunu bilmediğini, dile getirmiştir. Bu sorunun sorulduğu öğretmenin kaynaştırma öğrencisi de bulunmaktadır. Ayrıca BEP’leri olan öğretmenler bile BEP’lere uymadıklarını belirtmişlerdir. “Uymayacağınız planları neden hazırladınız?” diye sorulduğunda alınan cevaplar hepsinde ortaktır: Planları idare istediği için hazırladıklarını belirtmişlerdir. İdarecilerin planları bu kadar önemsemelerinin teftişe gelen müfettişlerin BEP ‘leri istemesinden kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmacı : Kaynaştırma öğrencilerinize yönelik BEP hazırladınız mı?

Ö.9: Evet, var.

Araştırmacı: Nasıl hazırladınız, uygulama ve değerlendirmesini nasıl yapıyorsunuz?

Ö.9: Bu konuda yeterli bilgim yok, sadece internetten indirdiğim herhangi bir BEP'i dosyamda bulunduruyorum.

Öğretmenlere kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenip ilgilenmedikleri sorulduğunda 1 öğretmen hariç diğer 15 öğretmen mevcudun fazla olmasından dolayı isteseler bile yetiştirmeleri gereken bir müfredatları olduğu için ilgilenemediklerini dile getirmiştir. Çoğu zaman kaynaştırma öğrencilerinin arada kaydığını dile getiren 2 öğretmen mevcuttur.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencileri ile ilgilenabiliyor musunuz?

Ö.10: Hayır ilgilenemiyoruz, mevcudumuz kalabalık arada kaynayıp gidiyorlar.

Kaynaştırma öğrencileri olan öğretmenlere kaynaştırma öğrencilerini nerede oturttukları sorulduğunda 10'dan fazla öğretmen, en arka sırada oturttuklarını belirtmiştir. Bununla birlikte de “Zaten dersle ilgisi yok, arkada daha rahat ediyor.” cevabını veren 3 öğretmen bulunmaktadır.

4.2.2. İlçe Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Verileri

İlçe merkezde kaynaştırma öğrencisi olan 7 öğretmenle yapılan mülakat yapılmıştır. Mülakat yapılan öğretmenlerin tamamı 30 yaşın altında olup 4 öğretmen 1-2 yıldır görev yapmaktadır. Mülakat bulguları aşağıdaki gibidir:

Kaynaştırma eğitiminin tanımı sorularak başlanan mülakatta verilen cevaplar ortaktır. Algılamada yetersiz olan öğrencilerin normal okullarda eğitim görmesi, olarak tanımlanmıştır. Sadece algılama yetersizliği olan öğrencileri mi kapsamakta, sorusu sorulduğunda 3 öğretmenden “Evet sadece algılama yetersizliği olan öğrencileri kapsamaktadır.” cevabı alınmıştır. 4 öğretmen ise sadece algılama yetersizliği olarak bildiklerini aslında kapsadığı başka engel alanları da olabileceğini belirtmişlerdir.

Araştırmacı: Sizce kaynaştırma eğitimi ne demektir?

Ö.11: Benim için kaynaştırma eğitimi algılaması zayıf olan öğrencilerin normal sınıflarda okutulmasıdır.

Araştırmacı: Algılama yetersizliği dışında kapsadığı başka öğrenci grubu da olabilir mi?

Ö.11: Kapsıyorsa da bu konu ile alakalı bir bilgin yok bilmiyorum.

“Kaynaştırma eğitimi konusunda kendinizi yeterli görüyor musunuz?” sorusuna öğretmenler kendilerini yeterli görmedikleri, cevabını vermiştir. Bu cevabı aldıktan sonra öğretmenlere “Bu yetersizliğinizi gidermek için bireysel çabanız oldu mu?” sorusu sorulmuştur. Soruya verilen cevaplar ortaktır; bütün öğretmenler, hayır bireysel bir çabamız olmadı, cevabını vermiştir. “Bu eğitim ile alakalı herhangi bir kitap, makale, dergi vs. okudunuz mu?” sorusuna öğretmenlerin tamamı “hayır” cevabını vermişlerdir. Üniversitede kaynaştırma eğitimi ile alakalı bir ders okutuldu mu, sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin tamamı böyle bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Sadece 3 öğretmen KPSS’ye yakın zamanda hazırlandıklarını belirtip çalıştıkları eğitim kitaplarından BEP’i ve kaynaştırma eğitimini bildiklerini söylemişlerdir. “Öğretmenlere seminer verilirse alır mısınız?” diye sorulmuş ve hepsinden aynı cevaplar alınmıştır. Mülakat yapılan bütün öğretmenler böyle bir eğitim verilirse almak istediklerini söylemişlerdir.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?

Ö.12: Hayır, almadık. Üniversiteden mezun olduktan sonra tek bildiğim böyle bir eğitimin varlığıdır. Onu da KPSS’ye hazırlanırken çalıştığım eğitim kitaplarında üstün körü gördüğüm için biliyorum. Okula geldiğimde kaynaştırma öğrencilerini görünce ne yapacağımı bilemedim, hala kendimi çok yetersiz görüyorum.

Kaynaştırma öğrencileriniz var mı sorusu sorulan öğretmenler “evet, var” cevabını vermişlerdir. Sayıları sorulduğunda bütün öğretmenler eksiksiz cevap vermiştir. “Dersler dışında ilgileniyor musunuz?” sorusuna sadece bir öğretmen ders dışında ilgilendiği cevabını vermiş, diğer öğretmenler de zamanlarının olmadığını belirtmiştir.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencinize diğerlerinden farklı olarak herhangi bir şey yapıyor musunuz?

Ö.13: Evet yapıyorum, ona karşı daha hassasım.

Araştırmacı: Hassaslıktan kastınız nedir?

Ö.13: Dersle alakalı soru sormuyorum ona mesela.

Kaynaştırma eğitimi faydalı buluyor musunuz sorusuna öğretmenler farklı cevaplar vermişlerdir. 3 öğretmen faydalı bulduğunu 4 öğretmen ise özel eğitim merkezlerinde bu çocukların eğitilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim almadığımız için çocuklara zarar dahi veriyoruzdur belki, diyen öğretmenler mevcuttur. Neden zarar verdiğinizi düşünüyorsunuz, sorusu yöneltince bir öğretmen; nasıl davranmamız gerektiğini bilmiyoruz, en basitinden kaynaştırma öğrencileri için ödül ve pekiştireç nasıl verilir onları bile bilmiyoruz yanıtını vermiştir. Merkeze uzak bir ilçede görev yaptıkları için seminerlere katılma gibi bir imkânlarının olmadığını belirten 3 öğretmen mevcuttur.

Nasıl olsa kaynaştırma eğitimi daha verimli olur sorusuna öğretmenler benzer cevaplar vermiştir. Öğretmenler bu anlamda daha iyi eğitilirse daha verimli bir eğitim ortaya çıkar, cevabı alınmıştır. Üniversitedeki dersler arasına kaynaştırma eğitimi ile alakalı dersler konulursa öğretmenlerde en azından kaynaştırma eğitime yönelik bir farkındalık oluşur, diyen 2 öğretmen mevcuttur.

“Kaynaştırma öğrencilerinizi sınıfta nerede oturtuyorsunuz?” sorusuna 4 öğretmen en arkada oturttuğu, 1 öğretmen en önde oturttuğu, 2 öğretmen ise ortalarda oturttuğu cevabını vermiştir. 1 öğretmen en arkada oturmayı öğrencinin kendisinin tercih ettiğini belirtmiştir.

Kaynaştırma eğitiminin gerekliliğine inanıyor musunuz sorusuna 1 öğretmen dışında diğer 6 öğretmen gerekli olduğunu dile getirmiştir. Ancak bazen çocukların diğer çocuklar tarafından dışlandığını fark eden 1 öğretmen mevcuttur. Bir öğretmene “Çocuklar oyun oynarken kaynaştırma öğrencinizi aralarına alıyorlar mı?” sorusu sorulmuş ve oyun oynarken arkadaşlarının öğrenciyi bazen gruplarına almak

istemedikleri bazen de gruba dahil ettikleri cevabı alınmıştır. Oynanan oyuna göre öğrencilerin arkadaşlarını oyuna dahil edip etmeyeceklerinin şekillendiğini belirtmiştir. Kaynaştırma öğrencisinin bedensel engeli olmadığı için sadece bedensel etkinliğe dayalı oyunlarda öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi olan arkadaşlarını gruptan dışlamadıklarını söyleyen öğretmen farklı türdeki oyunlarda durumun farklı olduğunu belirtmiştir.

Bir öğretmene kaynaştırma öğrencinize nasıl sınav yapıyorsunuz, sorusu sorulmuştur. Öğretmen sınav yaparken o öğrenciye de aynı kağıdı verdiğini daha sonra onun için ayrı sınav kağıdı hazırlayıp onu kendisinin doldurduğunu belirtmiştir. Zaten normal öğrencilerle bile ilgilenmekte zorlanıyoruz, diyen öğretmen öğrencisini çok sevdiğini ama akademik yönden ilerlemesinin çok zor olduğunu dile getirmiştir. Öğrencisini çok sevdiğini söyleyen bir diğer öğretmen aynı şekilde öğrencisiyle ilgilenemediğini söyleyip okuma yazmayı öğretebilse çok büyük bir yol kat etmiş olacağını belirtmiştir.

4.2.3. Köy Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Verileri

Bu bölümde kaynaştırma öğrencisi olan 7 köy öğretmeni ile mülakat yapılmıştır. Araştırma yapılan okuldaki öğretmenlerin tamamı 35 yaşın altındadır ve öğretmenlerin 5'i bayan 2 tanesi de erkektir.

Kaynaştırma eğitiminin kendilerince ne anlam ifade ettiği sorulan öğretmenlerin tamamı algıda yetersiz öğrencileri kapsadığını belirtmiştir. Bunun yanında gözlük kullanan öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi olabileceğini düşünen ya da yaramaz öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi olduğunu söyleyen bir öğretmen de mevcuttur.

Mülakat yapılan bütün öğretmenlere kaynaştırma öğrencilerinin sayısı sorulmuş ve eksiksiz doğru cevaplar alınmıştır. Kaynaştırma öğrencileriyle özel ilgilenilip ilgilenilmediği sorusu 3 öğretmene sorulmuş, 3 öğretmen de ders dışında ilgilendikleri cevabını vermişlerdir. Tek bir tane kaynaştırma öğrencileri olduğu için ve sınıf mevcutlarının da özel ilgiye uygun olduğunu belirten 2 öğretmen, kaynaştırma

öğrencilerinin devamsızlık yaptığını görür görmez idareye haber verdiklerini belirtmişlerdir. Gerekirse idarecilerin gidip öğrenciyi evden aldığını belirten 2 öğretmen, idarenin hassasiyeti sebebiyle ister istemez öğrenciyle birebir ilgileniyoruz, cevabını vermişlerdir.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencileriniz ile ilgilenabiliyor musunuz?

Ö.1: Elimden geldiğince ilgilenmeye çalışıyorum.

Araştırmacı: Mesela neler yapıyorsunuz?

Ö.1: Hiçbir şey yapmasam bile en azından öğrenciye ders içinde çok basit sorular yöneltilip cevap aldığım da pekiştiriyorum. Çocuğun kendine güveni geliyor bunu fark edebiliyorum.

Bir öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin önceleri çok fazla devamsızlık yaptığını ama idarenin bu konu üstünde durması üzerine öğrencinin artık devamsızlık yapmadığını, ders konusunda biraz daha ilgili davrandığını belirtmiştir. İdarenin bu kadar hassas olmasının sebebi sorulduğunda, gelen müfettişlerden birinin bu konuyla çok ilgilenmesi ve her gelişinde kaynaştırma öğrencisinin durumunu yakından takip ettiği ifade edilmiştir.

Öğretmenlere kaynaştırma eğitimi konusunda herhangi bir konferansa, seminere ya da bir sempozyuma katıldınız mı, sorusu sorulmuş ve bütün öğretmenlerden “hayır katılmadık” cevabı alınmıştır. Bu konuda kitap, makale ya da dergi okuyan öğretmen sayısı da 3’tür. Sadece 3 öğretmen internetten yazı okuyarak kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi sahibi olmaya çalıştığını dile getirmiştir.

Kaynaştırma eğitiminin faydası kadar zararı da olabileceğini belirten 2 öğretmen mevcuttur. Gerekçesini sorulduğunda; gerek üniversitede gerek meslek hayatında kaynaştırma eğitimiyle ilgili herhangi bir eğitim almadıklarından kaynaştırma öğrencilerine hatalı davranıyor olabileceklerini söylemişlerdir. Bir öğretmen, belki de yanlış davranışlarımız olduğu için öğrencimize okulu sevdirebilmekte çok zorlandık, demiştir.

Bir öğretmen, okula teftiş için gelen bir müfettişin RAM’a öğrenci göndermenin sadece zamanını alacağını ve hiçbir dönüt almadan dosya işlerini arttıracığını söylediğini belirtip; sınıfında bulunan kaynaştırma öğrencisi olduğunu düşündüğü öğrencisini bu sebeple RAM’a yönlendirmediğini ifade etmiştir.

Kaynaştırma eğitimi konusunda mülakat yapılan bütün öğretmenler kendilerini yetersiz gördüklerini dile getirmiş, bu konuda herhangi bir eğitim verilmeden öğretmenlerin direk okullara gönderilmesini eleştirmişlerdir. Sistemi eleştiren öğretmenlere, nasıl olsa daha faydalı olabilir, diye sorulduğunda öğretmenlerin birçoğu bu konuda en azından üniversitelerde okutulması gereken bir ders olması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca 7 öğretmen de kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir seminer verilirse bu eğitime katılacaklarını belirtmişlerdir. Ancak köy okulunda görev yaptıkları ve merkeze çok uzak oldukları için merkezdeki seminerlere katılamadıklarını dile getiren 2 öğretmen mevcuttur. Seminerler konusunda çok hevesli oldukları halde köy şartlarından dolayı kendilerini geliştiremediklerini söyleyip “Keşke ilçede böyle seminerler verilse de alabilsek.” diye eklemişlerdir.

BEP’lerinin olup olmadığı sorulduğunda, tüm öğretmenler olduğunu söylemişlerdir. “Uyguluyor musunuz?” sorusuna 3 öğretmen eksiksiz uyguladığını ve tenefüs aralarında, ders çıkışlarında bile öğrenciyle ilgilendiklerini, geri kaldıkları konuları ders dışında tamamlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen özellikle ders içinde öğrenciye farklı davranmadığını ders dışında özel olarak ilgilendiğini dile getirmiştir. Sebebi sorulduğunda; öğrenciye ders içinde diğerlerinden farklı davranırsam kaynaştırma eğitiminin mantığına ters davranmış olurum, onu diğer öğrencilerden ayırmış olurum, şeklinde cevap alınmıştır. Hatta tüm sınıfı sınav yaptığında kaynaştırma öğrencisine de aynı soruları verdiğini, okul çıkışında öğrenciye ayrı sorular sorduğunu belirten öğretmen bunu yapmasının sebebini de, öğrenci sınav çıkışında cevaplarını diğer öğrencilerle karşılaştırsın, kendine farklı sınav yapıldığının farkına varmasın, şeklinde açıklamıştır.

4.3. Kaynaştırma Öğrencileriyle Yapılan Mülakat Bulguları

Bu kısımda kaynaştırma eğitimi gören 11 öğrenci ile mülakat yapılmıştır. Bunların 7'si özel alt sınıfta da eğitim gören yarı zamanlı kaynaştırma öğrencileri, 4'ü de tam zamanlı kaynaştırma öğrencileridir.

4.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Bulguları

Öğrencilerin ikisi 6.sınıf biri 8.sınıf ve bir tanesi de 5.sınıf öğrencisidir. Öncelikle okulu sevip sevmediklerini yoklamak için sorulan sorulara öğrencilerin tamamı okulu çok seviyoruz cevabını vermiştir. İki öğrenci, okul tatil olduğunda çok üzüldüklerini söylemiştir. Bir öğrenciye “Gitmek istediğin başka bir okul olsa ve gitsen en çok neyi özlersin?” sorusu sorulmuş ve alınan cevap “arkadaşlarım” olmuştur. Arkadaşlarını çok sevdiğini ve hafta sonu tatillerinde onları çok özlediğini belirten öğrenci “Kendi okulum dışında başka hiçbir okula gitmek istemiyorum.” diye de eklemiştir. 4 öğrencinin tamamı, arkadaşlarıyla ufak tefek sıkıntılar dışında hiçbir sorun yaşamadıklarını dile getirmiştir.

Öğretmenlerini çok sevdiğini söyleyen bir öğrenci Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini sevmediğini söylemiştir. Sebebi sorulduğunda, öğretmen bana sorular soruyor ve ben bilemiyorum, cevabını vermiştir. İki öğrenci, Türkçe dersini çok sevdiğini söylemiştir. Bunun sebebi sorulduğunda, öğretmenin oyunlarla dersi anlattığı ve derslerin böylelikle çok zevkli geçtiği cevabı alınmıştır. Bir öğrenci de Türkçe dersini sevmediğini söylemiştir. Bunun sebebi sorulduğunda ise okuma yazma bilmediği için dersten sıkıldığını söylemiştir.

Bir öğrenci en arkada oturduğunu belirtmiştir. “Bundan memnun musun?” sorusu sorulduğunda “Evet memnunum, arkadaşlarımı da öğretmenlerimi de çok seviyorum.” cevabını vermiştir. Okuma yazma bilmeyen 3 öğrenci mevcuttur. Bir öğrenci ise heceleyerek okumakta ve okuması yok denecek kadar azdır. Öğrencilerin tamamı en basit düzeydeki bir toplama işlemi dahi yapamamaktadır. 2’şer 2’şer 20’ye kadar ritmik sayabilen 2 öğrenci mevcuttur. İki öğrenci 1’den 100’e kadar sayarken çok

zorlanmıştır. Bir öğrenciye “Üçgen çizebiliyor musun?” sorusu sorulmuş “evet” cevabı alınmıştır. Alınan bu cevap üzerine üçgen çizmesi istendiğinde üçgeni çizebilmiştir. Matematik dersini sevdiğini söyleyen bir öğrenci bulunmaktadır. Sebebi sorulduğunda, öğretmenini çok sevdiğini bu yüzden hep matematik dersi olmasını istediğini söylemiştir.

4.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileriyle Yapılan Mülakat Bulguları

7 tane yarı zamanlı kaynaştırma öğrencisiyle mülakat yapılmıştır. Öğrencilere öncelikle “Okulu seviyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş; 2 öğrenci okulu sevmediklerini, diğer 5 öğrenci çok sevdiklerini söylemiştir. Sevmeyen 2 öğrenciye bu durumun nedeni sorulmuş; öğrencilerden biri, derslerden sıkıldığını, diğer öğretmenlerden ve derslerden sıkıldığını belirtmiştir. Seven öğrencilere “Neden okulu seviyorsunuz?” sorusu yöneltilmiş ve alınan cevaplar ortaktır: Arkadaşlarını ve öğretmenlerini çok sevdikleri için okulu sevdiklerini ifade etmişlerdir. “En çok kendi sınıfınızı mı yoksa diğer katıldığınız sınıfı mı seviyorsunuz?” sorusuna istisnasız bütün öğrenciler, kendi sınıflarını sevdiklerini söylemişlerdir. Sebebi sorulduğunda bir öğrenci, diğer sınıflarda bazı arkadaşlarının “bizim sınıfa gelmeyin” dediklerini söyledikten sonra “aslında biz onları çok seviyoruz ama onlar her tenefüste gelip kapıyı açıyorlar, bizi izledikten sonra özürler diye bağırıp kaçıyorlar.” demiştir. Başka bir öğrenci “Katıldığımız sınıfta bizimle dalga geçiyorlar, istemiyoruz sizi diyorlar.” demiştir.

Arkadaşlarınızla aranız nasıl sorusuna öğrenciler genel olarak “iyi” cevabını vermiştir. Bir öğrenci “Bana kavgacı diyorlar ama ben kimseyi sebepsiz yere dövmüyorum, bana özürü diyen olursa dövüyorum. Ne yapayım kendimi tutamıyorum.” demiştir. Başka bir öğrenci okulu da arkadaşlarını çok sevdiğini belirtip bu okula gelmek için ne kadar çaba gösterdiğini anlatmıştır. Okuldaki özel alt sınıfını babasının açtırttığını söylemiş ve ardından kendisinin okula gidemediği için üzüldüğünü gören babasının özel alt sınıfı açtırtmak için yaptıklarını bir bir anlatmıştır.

Öğrenciler matematikte basit düzeyde problemler çözebilmektedirler. Okuma-yazmada, sayı saymada, toplama-çıkarmada bir-iki öğrenci dışında iyi oldukları

görülmüştür. Hangi kitaptan matematik dersini işledikleri sorulmuş ve 2. sınıf matematik kitabını göstermişlerdir. “Matematik dersini seviyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve bir öğrenci hariç diğer öğrencilerden “evet” cevabı alınmıştır. Sevmeyen öğrenci, neden sevmediği sorusuna “dersi anlamakta zorlandığı” cevabını vermiştir. “Matematik öğretmenini seviyor musun?” sorusuna “evet” cevabını vermiştir.

4.4. Matematik Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Bulguları

Görüşme yapılan öğretmen sayısı 8’dir. Öğretmenlerin 1 tanesi köy okulunda, 4 tanesi ilçe okulunda görev yapmakta ve 3 tanesi de merkez okulda görev yapmaktadır. 2 öğretmen dışında mülakat yapılan bütün öğretmenler 30 yaşın altındadır. Mülakat yapılan öğretmenlerden 3 tanesi kaynaştırma eğitimine yönelik seminer almıştır.

Kaynaştırma eğitimi ile alakalı ne düşündükleri sorulan öğretmenlerin 7’si kaynaştırma eğitiminin algılama yetersizliği olan öğrencilerin normal okullarda eğitim görmesi olarak tanımlamışlardır. 1 öğretmen kaynaştırmanın farklı boyutları olduğunu dile getirmiş ve sadece algılama yetersizliği değil farklı anlamlarda eksikliği olan öğrencileri de kapsayabileceğini vurgulamıştır. Bu cevabı veren öğretmen kaynaştırma eğitimi ile ilgili bir seminere katıldığını da sonradan eklemiştir. Öğretmenlere kaynaştırma öğrencilerinin sayısı sorulduğunda eksiksiz cevap vermişlerdir. “Kaynaştırma eğitiminin gerekliliğine inanıyor musunuz?” sorusuna 4 öğretmen hariç diğer 4 öğretmen gerekli olduğunu dile getirmiştir. “Matematik eğitiminde kaynaştırma eğitimi sizce faydalı oluyor mu?” sorusuna 4 öğretmen faydalı olduğu cevabını vermiştir.

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitimi sizce matematik anlamında gerekli mi?

Ö.1: Bence en fazla matematikte gerekli.

Araştırmacı: Neden en fazla matematik için gerekli olduğunu düşünüyorsunuz?

Ö.1: Bence matematik yaşamla iç içe olan en önemli derslerden biri. Kaynaştırma öğrencisi bakkala gittiğinde bile matematik kullanacak, tarihi bilmesi için matematiği bilmesi gerekecek, saati bilebilmesi için matematiği bilmesi gerekecek. Öyle kaynaştırma öğrencilerimiz var ki ilk ders verdiğimde ne tarih ne zaman ne de basit

düzeyle toplama çıkarma bilgisi vardı. Üzerlerinde biraz durunca biraz çaba gösterince öğrencilerimize öğrenmesi birinci derecede önemli basit matematik bilgisini öğrettik. Bundan daha faydalı ne olabilir sizce?

Seminer alan bir öğretmene kaynaştırma eğitiminin faydaları sorulmuş ve alınan cevap aşağıdaki gibidir:

Araştırmacı: Kaynaştırma eğitiminin sizce ne gibi faydaları olabilir?

Ö.2: Kaynaştırma eğitiminin herhangi bir faydası olduğunu düşünmüyorum.

Araştırmacı: Almış olduğunuz seminerden sonra faydalı olmadığı kanısına mı vardınız?

Ö.2: Evet seminere rağmen faydalı olmadığını düşünüyorum çünkü seminer almama rağmen öğrenciyle ilgilenemiyorum.

Araştırmacı: Akademik anlamda mı ilgilenemiyorsunuz?

Ö.2: Her anlamda da ilgilenemiyorum mevcudum çok fazla ancak dersimi anlatabiliyorum.

“Kaynaştırma öğrencileri ile ayrı çalışıyor musunuz?” sorusuna 3 öğretmen ,imkanlar dahilinde ilgileniyoruz ,cevabını vermiştir. Diğer 5 öğretmen sadece BEP hazırladıklarını ancak buna uyamadıklarını dile getirmişlerdir.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencilerinizle özel olarak ilgileniyor musunuz? Bunun için bir BEP planınız var mı?

Ö.3: Evet BEP planım var ama ders esnasında öğrenciye vakit ayırmakta zorluk çekiyorum. Diğer öğrencilerin dikkatinin dağılacağını düşünüyorum. Hem zaten normal öğrencilerimize bile ders süresince yeteri derecede ilgilenemiyoruz.

Araştırmacı: BEP planını neden hazırladınız peki?

Ö.3: İdarecilerin isteği üzerine mecburen hazırladık.

“Kaynaştırma öğrencileri ile çalışırken en çok hangi konuda zorlanıyorsunuz?” sorusu 3 öğretmene sorulmuş olup cevaplar aşağıdaki diyalogda verilmiştir:

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencileri ile çalışırken en çok hangi noktada sıkıntı çekiyorsunuz?

Ö.4: Öğrenci ile ders aralarında çalıştığımızda o an anlıyor ama tekrar etmediği için bir dahaki derse yine baştan alarak çalışıyoruz. Öğrencimin algılamada yetersizliği var tarih konusunu anlatırken bile çok sıkıntı çektim sürekli üzerinde durmam gerekiyor. Öğrencim 5. sınıfta olduğu için BEP planıma zaman ve saat bilgisini de aldım. Biraz da öğrencimin isteksizliğinden kaynaklanan bir problem sanırım. Okulda onu ders anlamında sıkamak istemiyorum ama bu durum onun, okulun bir eğitim öğretim kurumu olduğunu algılamasında sıkıntı oluşturuyor. Ben onun için ders saatlerimi arttırdığımda öğrenci devamsızlık yapmaya başladı. Bu yüzden onu sıkmadan belirli aralıklarla BEP planımdaki müfredatı vermeye çalışıyorum.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencileri ile çalışırken en çok hangi noktada sıkıntı yaşıyorsunuz?

Ö.5: Öğrencim çok çabuk unutuyor bu yüzden yol alamıyorum. 10'ar 10'ar ritmik saymalarda bile haftalarca uğraştık.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencileri ile çalışırken en çok hangi noktada sıkıntı çekiyorsunuz?

Ö.6: Öğrencilerimle çalışırken daha çok okulu sevmeleri derslerden korkmamaları için sıkılamaya çalışıyorum. Mesela toplama çıkarma öğretmem gerektiğinde onun da içinde bulunduğu şartlardan örnekler veriyorum, yoksa algılaması çok zorlaşıyor. Somutlaştırmada bazen çok zorlanıyorum. Seviyesine inerken çoğu zaman sıkıntılar yaşıyorum.

Öğrencileriyle özel olarak ilgilenen 3 öğretmene kaynaştırma öğrencilerine daha etkili matematik sizce nasıl anlatılır sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin tamamı özel eğitim mezunlarının daha etkili ders anlatabileceklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerden biri ,bu eğitimi eğer özel eğitimciler vermeyecekse bizi bu anlamda daha iyi eğitsinler, demiştir. Bir öğretmen de öncelikle kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıfların mevcutlarının azaltılması gerektiğini söylemiştir.

Öğretmenlere matematik anlamında neler yapılabilir, sorusu sorulmuştur. Bir öğretmen matematiğin çok soyut bir ders olduğunu, normal öğrencilerin dahi

algılamada zorlandığını söylemiştir. Kaynaştırma öğrencileri için yapılacak en iyi şeyin somutlaştırmak olduğunu dile getirmiştir. Bunun için de materyal sayısını arttırmanın en iyi yol olduğunu vurgulamıştır. Başka bir öğretmen kaynaştırma öğrencileri için kitapların mevcut olmadığını söyleyip bazen ne anlatacağımızı şaşırtıyoruz ya da nasıl anlatacağımızı bilemiyoruz bize kılavuzluk edecek bir kitabın olması şart, demiştir. Bir diğer öğretmen ise görsellik katarak günlük hayatla daha çok bağdaştırarak matematiğin kavratılmasının kolaylaşacağını söylemiştir.

Araştırmacı: Sizce kaynaştırma öğrencilerine daha etkili matematik dersi nasıl verilir?

Ö.7: Somutlaştırma matematik için çok önemli kaynaştırma öğrencileri için daha önemli. Kaynaştırma öğrencileri için materyaller hazırlansa öğrencilere konu anlatılırken bu materyallerden yararlanılsa daha verimli olacağını düşünüyorum.

Etkili bir kaynaştırma için kılavuz kitabın olması gerektiğini vurgulayan öğretmen, sistemi de eleştirmiştir. Eğitim almadığımız halde bize bu eğitimin nasıl yapılması gerektiğini anlatan bir kitap bile yok. Sonra da müfettiş geldiğinde “BEP’iniz var mı, ayrı sınav yapıyor musunuz, öğrenciyle ilgileniyor musunuz?” gibilerinden sorular soruyorlar, demiştir.

Araştırmacı: Kaynaştırma öğrencilerinizle ilgilendiğinizi belirttiniz, konu anlatırken nereden faydalaniyorsunuz?

Ö.8: İlkokul kitaplarından faydalaniyorum. Mesela öğrencim 7. sınıf öğrencisi ama ben 2. sınıfın matematik kitabına göre konu belirleyip anlatıyorum.

Gözlemlerinize göre kaynaştırma öğrencileriniz matematik dersine girerken istekliler mi, sorusuna bir öğretmen “Evet, çok istekliler” cevabını vermiştir. Sebebi sorulduğunda öğrencinin okulu sevdiğinden dolayı sadece matematik değil tüm derslere istekli girdiği cevabı alınmıştır. Soru sorulan diğer öğretmenlerin verdikleri cevaplar ortaktır. Derslerde sadece pasif dinleyici durumunda olduklarını, isteksiz olmadıklarını ama istekli bir halleri de olmadığını vurgulamışlardır. Bir öğretmen istekli olmamalarının sebebini bir şey anlamadıklarına bağlamıştır. Matematik dersine yönelik ayrı bir önyargıları olmadığını belirten 3 öğretmen mevcuttur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Literatür Taramasından Elde Edilen Sonuçlar

Literatür taramasından elde edilen 51 makalenin genel özellikleri ikinci bölümde “Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar” başlığı altında verilmiştir. İncelenen çalışmalar genel olarak kaynaştırma eğitimindeki aksaklıkları tespit etmek, öğretmenlerin yeterliklerini ölçmek ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunmak üzerine yapılmıştır.

İncelenen makalelerin yıllara göre eşit dağılmadığı tespit edilmiştir. Son zamanlarda yapılan çalışmaların kuramsal bilgiden çok uygulamaya yönelik olduğu görülmüştür. Bu çalışmalar incelendiğinde kaynaştırma eğitimi ile ilgili uygulamada eksikliklerin olduğu, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileri ile etkileşimlerinde sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Uygulamaya yönelik olan bu çalışmaların artması kaynaştırma eğitiminin okul içindeki durumunu tespit edip çözüm önerileri sunulması ve aksaklıkların giderilmesi açısından önemli bulunmuştur.

İncelenen birçok makalede özellikle öğretmenlerin hizmet içi eğitime yönelik seminer almadıkları, lisans eğitiminde özel eğitime yönelik herhangi bir ders almadıkları, öğretmenlerin kendilerini kaynaştırma eğitiminde yeterli görmedikleri, uygulamaya yönelik birçok eksikliklerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular sonucunda kaynaştırma eğitiminin en büyük probleminin öğretmenlerin bilgi ve uygulama düzeyindeki eksiklikleri olduğu görülmektedir.

Son zamanlarda örnekleme kaynaştırma öğrencilerinden oluşan çalışma sayısının arttığı gözlenmiştir. Bu da kaynaştırma eğitimi alan ve bu eğitimden 1.derecede etkilenen kaynaştırma öğrencilerinin önemsendiğini göstermiş olduğu düşünüldüğünde kaynaştırma eğitimi açısından olumlu bulunmuştur.

İncelenen çalışmalara bakıldığında matematik eğitime yönelik araştırmaya rastlanılmamıştır. Matematik gibi önemli bir dersin kaynaştırma eğitimindeki önemi tartışılmaz bir gerçektir. Bu alanda çalışma yapılmamış olması kaynaştırma eğitimi açısından büyük bir eksiklik olarak görülmüştür. Bu alanda yapılacak çalışmaların artması ve sonuca yönelik önlemler alınması, kaynaştırma eğitiminde matematik eğitiminin verimini arttıracakı düşünülmektedir.

5.2. Öğretmenlerle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Sonuçlar

İl, ilçe ve köy okullarında yapılan mülakat sonuçları bu bölümde verilmiştir. Toplamda 30 öğretmenle mülakat yapılmış olup öğretmenlerin 12 tanesi 35 yaşın üstündedir.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgi ve donanımına sahip olup olmadıklarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan mülakatlarda, bu doğrultuda kaynaştırma eğitimi uygulanırken ortaya çıkan aksaklıkları tespit edip buna yönelik önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular bu bölümde yorumlanmıştır.

5.2.1. İl Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Sonuçları

İl merkezinde görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi bulunan 16 öğretmenle yapılan mülakat bulguları bu bölümde yorumlanmıştır.

İl merkezinde yapılan mülakatlar, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir kitap, dergi, makale vs. okumadıkları; 3 öğretmen dışında seminer, konferans ya da bu eğitimle ilgili bir projeye katılmadıklarını ortaya koymuştur. Araştırmada görüşülen öğretmenlerin 3 tanesi kaynaştırma eğitime yönelik seminer almışlardır. Eğitim almayan öğretmenler eksik bilgiye sahip olduklarını bilmelerine rağmen herhangi bir bireysel çaba göstermemişlerdir. Bu sonuç da öğretmenlerin üniversitede dahi kaynaştırma eğitimini almamış olup önemini kavrayamamış olmalarına bağlanmıştır. Daha önce yapılan bazı araştırmalar da (İzci, 2005; Temel,

2000; Babaoğlu ve Yılmaz, 2010) bu sonuçları destekler niteliktedir. Örneğin Sarı ve Bozgeyikli (2003), özel eğitim dersi almayan öğretmen adaylarının, normal sınıflarında engelli öğrenci olmasından mutlu olmadıklarını veya olamayacaklarını vurgulamış; aynı şekilde özel eğitime muhtaç öğrencilerin bu öğretmenlerin sınıflarında bulunmasının hem özel eğitime muhtaç öğrenciler hem de diğer öğrenciler açısından sorunlu olacağını belirtmiştir. Ayrıca bu sorunların giderilmesi için sınıf öğretmenlerinin eğitim fakültelerinden yeterli donanımına sahip bir şekilde mezun olmaları gerektiğini, derslerin uygulamalı olmasını ve görev yapmakta olan öğretmenlerin ise hizmet içi eğitim kurslarına yönlendirilmeleri ve bu kurslara gönüllü öğretmenlerin alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Sanır'ın (2009) araştırmasında da bu bulguyu destekleyen sonuçlar elde edilmiştir.

Öğretmenlere kaynaştırma eğitiminin kendileri için ne anlama geldiği sorusu sorulmuş ve birçok öğretmen kendilerince cevaplar vermişlerdir. Verilen bu cevapların birçoğu “anlama güçlüğü çeken öğrencilerin akranlarıyla aynı sınıfta bulunması” şeklindedir. Öğretmenlerin tamamına yakını, kaynaştırma öğrencilerinin sadece anlama güçlüğü çekenleri kapsadığını sanmaktadır. Bir öğretmen kaynaştırma eğitiminin kendisi için ifadesine “angarya iş” cevabını vermiştir. Bu cevabı veren öğretmenin kaynaştırma eğitimi ne derece önemseydiği ve öğrenciye ne kadar faydalı olabileceği tartışılması gereken bir konudur. Rakap ve Kaczmarek'in (2010) Türkiye’de yaptıkları araştırmanın sonuçları da genel eğitim öğretmenlerinin, engelli çocukların normal eğitim sınıflarında kaynaştırmaya dâhil edilmesi konusunda kısmen olumsuz düşünceye sahip olduğunu göstermektedir.

Bu konuda seminer alan öğretmen bile kaynaştırma eğitiminin gereksiz bir eğitim olduğunu vurgulamış, hiçbir verim alamadığını söylemiştir. Seminer alan 3 öğretmenin sadece bir tanesi aldığı eğitime yönelik çalışmalar yapmaktadır. Hazırlamış olduğu BEP’e göre kaynaştırma öğrencisine eğitim verip dönüt almaktadır. Yazılı ve sözlü sınavını da hazırladığı BEP’e göre öğrencisine uygulamakta ve değerlendirmektedir. Diğer iki öğretmen BEP hazırlamış olduklarını fakat uygulamadıklarını söylemişlerdir. İdare tarafından istendiği için internette hazır formatta olan BEP’leri indirip evrakları arasında bulundurmaktadırlar. Hazır formatta

olan BEP'ler okulda bulunan kaynaştırma öğrencisinin eğitsel performansını yansıtmamaktadır. Bu nedenle de kaynaştırma öğrencisi diğer öğrencilerle aynı eğitim öğretime tabi tutulmaktadır. Bundan da verim alınmamakta ve BEP'e göre edinebileceği bilişsel beceriler kaynaştırma öğrencisine kazandırılmamaktadır. Bu anlamda verilen eğitimin amaca hizmet etmediği düşünülmektedir. Bu durum Çuhadar' ın (2006) yapmış olduğu çalışma bulgularıyla örtüşmektedir.

Eğitim almayan bir öğretmen seminer verilse dahi katılmak istemediğini belirtmiştir. Çünkü verilen seminerin amaca hizmet etmediğini düşünmektedir. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik yapılacak olan plan ve programların eğitim sistemimizde uygulanamayacağını ve uygulansa dahi verimli olmayacağını söylemektedir. Normal eğitim sistemimizdeki plan ve programın çok ağır olduğunu, 40 dakikalık ders sürecinde bunu öğrencilere sunmada zorluk yaşadıklarını bu nedenle de kaynaştırma öğrencilerine farklı bir program uygulamanın çok zor ve imkansız olduğunu düşünen ve buna inanan öğretmenler mevcuttur. Bu uygulamanın ancak özel eğitim alt sınıflarında uzman kişiler tarafından yapılabileceğini düşünmektedirler. Bu yorumlardan, faydasına inanmadıkları bir eğitimi uygulama çabasına girmediklerini çıkarabiliriz.

Kaynaştırma konusunda kitap, makale, dergi vs. okuyan öğretmen sayısı da 2'yi geçmemektedir. Bu durumun da kaynaştırma konusuyla alakalı yeterince kaynak ve dokümanın olmaması ve öğretmenlerin bu konuya karşı ilgisiz tutumlarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kaynaştırma eğitimini sadece belge sayısının artması olarak nitelendiren öğretmenler mevcuttur. Bu durum kaynaştırma eğitiminin nasıl uygulandığı anlamında ipuçları vermektedir. Kaynaştırmayı belgeden ibaret gören öğretmenlerin sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Bir öğretmen dışında diğer bütün öğretmenler kaynaştırma eğitimi adına sadece hazır BEP 'leri dosyalarında bulundurmaktadırlar. Bu durum öğretmenlerin BEP hazırlama, uygulama ve değerlendirme konusunda yeterli bilgilerinin olmamasına bağlanmaktadır. Eğitim öğretime yönelik denetimlerin sadece dosya inceleme konusundan ibaret olduğu düşüncesi öğretmenleri kaynaştırma eğitimi

ile ilgili sadece evrak hazırlamaya yönlendirmektedir. Ayrıca okullardaki BEP birimlerinin sadece yasal olarak zorunlu olduğu için oluşturulduğu ve bu birimlerin görevlerini tam anlamıyla yerine getirmedikleri görülmüştür.

Yapılan seminerlerin ve hizmet içi eğitimlerin uygulamadan çok teoriye yönelik olması öğretmenlerin bu eğitimlere bakış açılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu ön yargılar kaldırıldığında öğretmenlerin eğitimlere katılımlarının artacağı ve eğitimlerin amaca daha çok hizmet edeceği düşünülmektedir. Saraç ve Çolak'ın (2012) yapmış oldukları çalışmada, öğretmenlerin seminerleri uygulamaya yönelik olmamasından dolayı verimli bulmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu sonuç araştırmayı destekler niteliktedir.

“Kaynaştırma eğitiminin faydalı buluyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplarda 9 öğretmen faydalı olmadığını dile getirmiştir. Faydalı olmamasını kendi yetersizliklerine bağlamaktadırlar. Kaynaştırma öğrencilerine verilecek eğitimin daha faydalı olabilmesi için alanında uzman öğretmenlerin görev yapması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konuda özel eğitim merkezlerinin de etkili olabileceklerini düşünmektedirler. Özel eğitimcilerin, özel eğitim kurumlarında öğrencilerle bireysel olarak ilgilenmelerinin öğrencilere daha faydalı olacağını söylemektedirler. Bu alanda öğretmenlerin yeterliliklerinin olmaması kaynaştırma öğrencileri için verilen eğitimin verimini düşürdüğünü ve istenilen yeterlilikleri kazandırmakta güçlük çekildiğini göstermektedir. Saraç ve Çolak'ın (2012) yaptıkları çalışma bulgularında bazı öğretmenler, bu öğrencilerin farklı okul ve sınıflarda eğitim görmesi gerektiğini savunmuştur. Bu sonuç araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Kaynaştırma öğrencilerinin sosyalleşmesi için okullara gönderilmesine rağmen bazen normal öğrencilerin tutum ve davranışları sebebiyle bu sürecin olumsuz yönde etkilendiğini söyleyen öğretmenler mevcuttur. Normal eğitim alan öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan konuşmalarını gözlemleyen bir öğretmen; öğrencilerin bilerek ya da bilmeyerek kaynaştırma öğrencisini dışladıklarını ve bu durumun kaynaştırma öğrencilerinin kendilerine olan güvenlerini azalttığını dile getirmiştir.

Öğretmenlerin bir diğer gerekçesi de sınıfların kalabalık olmasıdır. Sınıfların kalabalık olmasından dolayı öğrenci başına 1 dakika bile düşmediğini bu durumun kaynaştırma öğrencilerini normal sistem içerisinde erittiğini ve eğitimin ismi gibi arada kaynadıklarını söylemektedirler. Bu durumun telafisinin ancak rehabilitasyon merkezleriyle giderilebileceğini dile getirmektedirler. Rehabilitasyon merkezlerinde yapılacak bireysel eğitimin kaynaştırma öğrencilerine sosyal ve bilişsel anlamda katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

Kaynaştırma eğitimi konulu seminer alan bir öğretmen bu eğitimi aldığını hatırlayamamıştır. Diğer öğretmen arkadaşının hatırlatmasıyla eğitim aldığını anımsamıştır. Faydasını görmediğini söyleyen öğretmen uygulama anlamında hiçbir şey yapmadığını da eklemiştir. Bunu söyleyen öğretmenin eğitimi önemsemenden aldığı düşünülmektedir. Faydasına inanılmadan alınan eğitimin etkili olmadığı görülmektedir.

Ayrıca devletten maddi çıkar sağlamak için daha çok büyük şehirlerde, kaynaştırma öğrencilerinin sayılarını arttıran eğitim kurumları olduğu da vurgulanmıştır. Bu da işin kaygı verici diğer bir yanıdır. Eğitim kurumlarımızın bilgi becerinin yanında etik kurallara yönelik kazanımları ne derece önemsendiği tartışılması gereken bir konudur.

Yapılan araştırmada bir öğretmenin ise kaynaştırma öğrencileri için hem BEP hazırladığı hem de öğrencilerine faydalı olabilmek için rehberlik servisiyle işbirliği yaptığı ortaya çıkmıştır. Böyle duyarlı öğretmenlerin varlığı da sevindirici bir durum olup bu örneklerin artması için öğretmenlerin bilinçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Mülakat yapılan 16 öğretmenden 9'u dersine girdikleri sınıflardaki öğrencilerden hangisinin kaynaştırma öğrencisi olduğunu bilememiştir. Öğretmenlerin sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerinin varlığından haberlerinin olmaması, bu konuya ne kadar ilgisiz kaldıklarını göstermektedir. Bu kadar bilinçsiz bir şekilde kaynaştırma öğrencilerinin dersine giren öğretmenlerin, kaynaştırma öğrencilerine ne kadar faydalı olabileceği tartışılması gereken bir konudur. Çifci ve arkadaşlarının (2001) yapmış

oldukları çalışmada öğretmenlerin sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerinden haberdar olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Akalın'ın (2007) yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu durum araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Mülakat yapılan bir öğretmene “Kaynaştırma öğrenciniz var mı ?” sorusu yöneltilmiş ve “hayır” cevabı alınmıştır. Ardından sorulan “BEP’iniz var mı?” sorusuna ise “evet” cevabı alınmıştır. Bu da kaynaştırma eğitimi konusunun ne kadar bilinçsizce yapıldığını gözler önüne sermektedir.

5.2.2. İlçe Merkezinden Seçilen Öğretmenlerle Yapılan Mülakat Sonuçları

İlçe merkezinde görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi olan 7 öğretmenle yapılan mülakat bulguları bu bölümde yorumlanmıştır:

Kaynaştırma eğitiminin tanımını yaparken genel olarak verdikleri cevaplar, algılama yetersizliği olan öğrencilerin normal okullarda eğitim görmesi şeklindedir. 4 öğretmen ise kaynaştırma eğitiminin sadece algılama yetersizliği olan öğrencileri kapsamadığını, farklı yetersizliği olan öğrencileri de kapsayabileceğini söylemişlerdir. Kaynaştırma öğrencilerinin, sadece algılama yetersizliğine sahip bireyler olmadığını söylemeleri bile kaynaştırma eğitimi adına sevindirici bir durumdur.

Kaynaştırma eğitimi konusunda kendinizi yeterli görüyor musunuz, sorusu sorulan öğretmenler, bu konuda kendilerini yeterli görmediklerini ve bu eksikliklerini gidermeye yönelik bireysel bir çaba harcamadıklarını dile getirmişlerdir. Bu da kaynaştırma eğitimi açısından olumsuz bir durum olarak görülmüştür.

Mülakat yapılan öğretmenlere üniversitede kaynaştırma ile ilgili bir eğitim alıp almadıkları sorusu sorulmuş ve bütün öğretmenlerden eğitim almadıkları cevabı alınmıştır. 3 öğretmen KPSS’ye yakın zamanda hazırlandıklarını belirtip, çalıştıkları eğitim kitaplarından kaynaştırma eğitimi ve BEP’i bildiklerini dile getirmişlerdir. Yeni mezun olan öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik bilgilerinin daha fazla olduğu görülmüştür.

Kaynaştırma öğrenciniz var mı, sorusuna bütün öğretmenlerin eksiksiz cevap vermeleri kaynaştırma eğitimi açısından olumlu bulunmuştur. Fakat “Ders dışında ilgileniyor musunuz?” sorusuna bir öğretmen dışındaki diğerk öğretmenlerin tümü “hayır” cevabını vermiştir. Sebebi sorulduğunda ise yeterli zamanlarının olmadığını, yetiştirmek zorunda oldukları bir müfredatın olduğunu bildirmişlerdir. Sorulan sorulara bu cevapların alınması kaynaştırma eğitim ile ilgili herhangi bir eğitimin görülmemesine bağlanmaktadır. Bu sonuçlar, ülkemizde yapılan ve öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerle ilgili yetersiz davranışlar sergilediğini gösteren araştırma sonuçlarıyla uyumludur (Akalın, 2007; Çifci ve ark., 2001).

Mülakata katılan bir öğretmene yöneltilen “Kaynaştırma eğitimini faydalı buluyor musunuz?” sorusuna öğretmenin verdiği cevap “Faydalı olamıyorum hatta zarar bile veriyor olabilirim.” şeklindedir. Öğretmen, zarar veriyor olabilme nedenini de öğrencilere nasıl davranacağını bilememesine bağlamıştır. Hatta 3 öğretmen seminer, hizmet içi eğitim vs. gibi uygulamalara uzak bir ilçede oldukları için katılma gibi bir imkânlarının olmadıklarını dile getirmişlerdir. Bunu söyleyen 3 öğretmen de meslek hayatına yeni başlamıştır. Mesleğe yeni başlayan ve gelişime açık olan bu öğretmenlerin imkânsızlıklardan dolayı seminerlere katılıp kendilerini geliştirememeleri sadece kaynaştırma eğitimi açısından değil Türk eğitim sistemi açısından da bir eksiklik olarak görülmüştür.

Üniversitede görülen dersler arasına kaynaştırma eğitimi ile ilgili dersler konulursa öğretmenlerde kaynaştırma eğitime yönelik bir farkındalık oluşur, diyen 2 öğretmen mevcuttur. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik iyileştirme olarak böyle bir fikir sunmaları, direkt olarak özel eğitim kurumlarına sorumluluk yüklememeleri bu durumu iş yükü olarak görmediklerini göstermektedir.

Özel gereksinimli öğrencinin oturduğu yerin öğretmene yakın ya da öğretmenin kolayca ulaşabileceği bir yer olması, bu öğrencilerin derse katılımları için önemlidir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Kaynaştırma öğrencisini sınıf içinde en arka sırada oturtan 4 öğretmen mevcuttur. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini en arka sırada oturtmaları, kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi ve becerilerinin yetersizliğinden kaynaklı

olduğu düşünülmektedir. Vural'ın (2008) kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi amacıyla on sekiz kaynaştırma sınıfı öğretmeni ile yaptığı araştırmada ortaya çıkan, kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin öğretim ortamının düzenlenmesinde sıra düzenine dikkat ettikleri fakat diğer ortam düzenlemelerine yer vermedikleri bulgusu, bu bulguyu desteklemektedir.

Kaynaştırma öğrencilerinin oyunlarda tercih edilmeleri ile ilgili sorulan soruya bir öğretmenin verdiği cevaptan oyunun türüne göre öğrencinin dışlanıp dışlanmayacağına şekillendiği anlaşılmaktadır. Öğrencinin yetersiz olduğu alanlarda arkadaşları tarafından tercih edilmemesi üzücü bulunmuştur.

Kaynaştırma öğrencinize ayrı sınav yapıyor musunuz, sorusu yöneltilen bir öğretmen; sınav anında sınıftaki tüm öğrencilere uyguladığı sınav kağıtlarının aynısını kaynaştırma öğrencisine de verdiğini ancak sınavdan sonra farklı bir kağıt hazırladığını ve bunu da bizzat kendisinin doldurduğunu dile getirmiştir. Kaynaştırma öğrencisinin kendisini farklı hissetmemesi için, sınav anında sınıftaki diğer öğrencilere yapılan sınavın aynısının bu öğrenciye de uygulanması kaynaştırma eğitimi açısından doğru; ancak öğretmenin sınavdan sonra farklı olarak öğrenciye yönelik hazırladığı sınav kâğıdını kendisinin cevaplaması kaynaştırma eğitimi açısından yanlış bulunmuştur.

5.2.3. Köy Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Sonuçları

Bu bölümde köyde görev yapan 5'i bayan ve 2 tanesi erkek olmak üzere toplam 7 öğretmen ile kaynaştırma eğitimi üzerine mülakat yapılmış ve bulguları yorumlanmıştır:

Kaynaştırma eğitiminin kendileri için ne ifade ettiği sorusuna öğretmenlerin tamamı, algılama güçlüğü çeken öğrenciler olarak cevap vermiştir. Mülakata katılan bir öğretmen ise gözlük kullanan ve yaramaz olan öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi olabileceğini söylemiştir. Sadece algılama güçlüğü çeken öğrencilerin kaynaştırma kapsamında görülmesi, kaynaştırma eğitimi ile ilgili eksik bilgilerin olduğunu göstermektedir. Bir öğretmenin gözlüklü ya da yaramaz öğrencileri kaynaştırma

öğrencisi olarak değerlendirmesi ise bu konu ile ilgili oldukça eksiz ve yanlış bilgilerin olduğunu göstermektedir.

Mülakata katılan tüm öğretmenlere kaynaştırma öğrencilerinin sayısı sorulmuş ve öğretmenlerden eksiksiz cevap alınmıştır. Bu durum da mülakata katılan öğretmenlerin kaynaştırma konusuna önem vermeleri ile açıklanabilir. Kaynaştırma öğrencilerinizle ilgileniyor musunuz, sorusu yöneltilen 3 öğretmen bu soruya “Evet, ilgilenmeye çalışıyorum.” cevabını vermiştir. Bu öğretmenler 1 kaynaştırma öğrencisine sahip olduklarını, sınıflarının mevcutlarının da az olduğundan dolayı kaynaştırma öğrencileri ile özel olarak ilgilenibildiklerini söylemişlerdir. Bu durum da okullarımızdaki sınıfların mevcutlarının normal düzeyde olmasıyla, kaynaştırma öğrencilere yöneltebilecek ilgi ve eğitimin daha fazla olabileceğini göstermektedir. 2 öğretmen ise kaynaştırma öğrencilerinin devamsızlıklarını idarenin hassasiyeti nedeniyle çok sıkı takip ettiklerini dile getirmişlerdir. Bu durum da okul idarelerinin kaynaştırma eğitimine verdikleri değer ve önemin, öğretmenlerde öğrencilere yönelik hassasiyet oluşturmasıyla bağdaştırılabilir. İdarenin bu hassasiyetinin sebebi sorulduğunda ise teftiş sırasında müfettişlerin bu konuya önem vermeleri ve kaynaştırma eğitime dair neler yapıldığını ayrıntılı incelemeleri sebep olarak gösterilmiştir. Bu durumda, kaynaştırma eğitimi ile ilgili denetim ve teftişlerin ciddi olarak yapılmasıyla birlikte idare ve öğretmenlerin kaynaştırmaya bakış açılarının değişebileceğini göstermektedir.

Mülakata katılan öğretmenlere kaynaştırma ile ilgili seminer ya da eğitime katılıp katılmadıkları sorulmuş ve hepsinden de “hayır katılmadık” cevabı alınmıştır. 3 öğretmen ise kaynaştırma ile ilgili makale, dergi, kitap vs. okuduklarını dile getirmişlerdir. Bu durum kaynaştırma eğitiminin merak edilmesi ve araştırılmasına yönelik olumlu bir durum olarak gözlenmektedir. Mülakattaki 3 öğretmenin internetten bu konu ile ilgili araştırma yapmaları, kaynaştırma öğrencilerini önemsediklerinin ve kendilerini geliştirme yolunda olduklarının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Kaynaştırma eğitiminin öğrencilere faydadan çok zarar getirebileceğini söyleyen 2 öğretmen mevcuttur. Bunlar kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgi ve becerileri

olmadığından bu konuda donanımlı olmadıklarını ve nasıl bir yol izleyeceklerini bilmediklerinden, kaynaştırma öğrencilerine faydadan çok zarar verebileceklerini söylemişlerdir. Bu durum da eğitim sistemimizde gerek üniversitelerdeki derslerin yetersizliği gerekse Türk Eğitim sistemindeki yetersizliklerle bağdaştırılabilir. Bir öğretmen “Belki de yanlış davrandığımız için kaynaştırma öğrencilerini okula alıştırmakta ve devamlarını sağlamakta çok zorlandık.” şeklinde ifade etmiştir. Öğretmenin vermiş olduğu bu bilgi kaynaştırma öğrencilerinin eğitime yönelik ciddi eksikliklerin olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu bilgi bize kaynaştırma öğrencisine yönelik uygulanan teknikler, kazandırılacak beceriler ve bunların yöntemleri konusunda da ne kadar eksiklik olduğu bilgisini verebilir. Kayaoğlu’nun (1999) çalışmasında ise kaynaştırma ortamlarında sınıf öğretmenlerine destek hizmetlerinin verilmediği, öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmamaları ve yeterli hazırlıkları yapmamalarının da olumsuz tutumları beraberinde getirerek kaynaştırma programlarının başarıyla uygulanmasını güçleştirdiği ortaya çıkmıştır.

Öğretmenin biri; RAM’a göndermek istediği bir öğrencisini, teftişe gelen bir müfettişin iş yükünden başka bir işe yaramaz, lafıyla göndermekten vazgeçtiğini söylemiştir. Eğitim denetmenlerinin bile kaynaştırma eğitimini iş yükünden ibaret görmeleri ve RAM’lara öğrenci yönlendirmenin gereksiz bir çaba olduğunu söylemeleri bu anlamda ciddi sıkıntıların olduğunu birer göstergesidir. Ayrıca teftiş için gelen bir eğitim denetmeninin bu şekilde tavsiyede bulunmasının, kaynaştırma eğitimi adına ilgi ve merakı olan öğretmenlerin motivasyonunu düşürdüğü söylenebilir.

Kaynaştırma eğitimi konusu ile ilgili mülakat yapılan bütün öğretmenlerin kendilerini bu konuda yetersiz hissettikleri görülmektedir. Bunun sebebi de üniversitelerde bu konuda eğitim veren derslerinin olmamasına ve öğretmenlere bu tür eğitimlerin verilmeden direkt mesleğe başlamalarına bağlanmıştır. Mülakat yapılan 7 öğretmen kaynaştırma konusunda yapılacak olan seminer, hizmet içi eğitim vs. gibi eğitimlere katılmak istediklerini ancak köyde bulunmaları sebebiyle merkezdeki eğitimlere katılmalarının güç olduğunu bildirmişlerdir. Bu ifadeler mülakata katılan öğretmenlerin bu anlamda eksikliklerini kabul ettiklerini ve kendilerini kaynaştırma alanında eğitmek için istekli olduklarını göstermektedir. Bu da kaynaştırma eğitimi

açısından olumlu bir durum olarak görülmektedir. İlçelerde yapılacak kaynaştırma eğitimi seminerlerinin köy okullarında görev yapan öğretmenler için birer fırsat olduğu kanısına varılabilir. Temel (2000) çalışmasında, "Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Eğitimi" dersini alan öğretmenler ile almayanlar arasında kaynaştırma hakkında genel görüşler farklılaşmasa da, kaynaştırma süreci sırasında yapılması gerekenler konusunda ders alan grubun kendilerini daha yeterli algıladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Buna karşın Sanioğlu ve arkadaşlarının (2008) yapmış oldukları çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı, Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığının düzenlediği Hizmet İçi Eğitim Programlarının kaynaştırma eğitimi konusuna çok yer vermediği ortaya konulmuştur. Bu anlamda MEB'in hazırlamış olduğu 2008-2013 yılları arası hizmet içi eğitim planları incelendiğinde kaynaştırma eğitimi ile ilgili az sayıda seminer verildiği görülmüştür. 2008-2013 yılları arası hizmet içi eğitim planları Ek 3'de verilmiştir.

Mülakata katılan öğretmenlere BEP'lerinin olup olmadığı, ne kadarını uyguladıkları sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerden 3'ü eksiksiz olarak BEP'leri uyguladıklarını, öğrencileri ile ders dışı zamanlarda da özel olarak ilgilendiklerini dile getirmişlerdir. Bir öğretmen ders içinde kaynaştırma öğrencisine kendisini farklı hissetmemesi için diğer öğrencilere davrandığı gibi davrandığını, sınav anında aynı sorulara tabi tuttuğunu ancak sınavdan sonra kendi performansına yönelik sorulardan sınav yaptığını söylemiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin performanslarına yönelik BEP'ler hazırlamaları ve bunları eksiksiz uygulamaları, kaynaştırma eğitimine ve öğrencisine önem verdiklerinin ve bu konuda çaba gösterilince bir şeyler yapılabileceğinin birer göstergesidir. Öğretmenlerin ders süresi dışında kaynaştırma öğrencileri ile bireysel olarak ilgilenmeleri, onları ne kadar değerli gördüklerini ve önemsediklerini göstermektedir. Kayaoğlu'nun (1999) çalışmasında ise kaynaştırma ortamlarında sınıf öğretmenlerine destek hizmetlerinin verilmediği, öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmamaları ve yeterli hazırlıkları yapmamalarının da olumsuz tutumları beraberinde getirerek kaynaştırma programlarının başarıyla uygulanmasını güçleştirdiği ortaya çıkmıştır.

Kaynaştırma eğitiminin birçok amacı olmakla birlikte en önemli amacının özel gereksinimi olan çocukları normal bir hale getirmek değil, onların kendi

potansiyellerini, ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde geliştirmelerini, kullanmalarını sağlamak ve toplum içinde yaşamalarını kolaylaştırmak olduğu unutulmamalıdır. Başarılı bir kaynaştırma, her iki grup öğrenci için de erken yaşta gelişen tutum ve davranış tarzlarıyla ileriki yıllar için toplumsal bir yatırım olacaktır. Başarısız bir kaynaştırma da ise özel gereksinimli çocuklar toplum dışına itilecek ve yeteneksizliklerini düzeltme fırsatına sahip olamayacaktır (Demir ve Açar, 2010).

5.2.4. İl, İlçe ve Köy Okullarındaki Öğretmenler İle Yapılan Mülakat Sonuçları

İl, İlçe ve köy okullarında görev yapan toplam 30 öğretmenle yapılan mülakat verilerinin genel yorumu:

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı kendini kaynaştırma eğitiminde yeterli görmemektedir. Daha önce yapılan bazı araştırmalar da (Temel, 2000; Babaoğlan ve Yılmaz, 2010) bu sonuçları destekler niteliktedir. Örneğin Sarı ve Bozgeyikli (2003) özel eğitim dersi almayan öğretmen adaylarının, normal sınıflarında engelli öğrenci olmasından mutlu olmadıklarını veya olamayacaklarını vurgulamış; aynı şekilde özel eğitime muhtaç öğrencilerin bu öğretmenlerin sınıflarında bulunmasının hem özel eğitime muhtaç öğrenciler hem de diğer öğrenciler açısından sorunlu olacağını belirtmiştir. Ayrıca bu sorunların giderilmesi için sınıf öğretmenlerinin eğitim fakültelerinden yeterli donanıma sahip bir şekilde mezun olmaları gerektiğini, derslerin uygulamalı olmasını ve görev yapmakta olan öğretmenlerin ise hizmet içi eğitim kurslarına yönlendirilmelerini ve bu kurslara gönüllü öğretmenlerin alınmasını vurgulamışlardır.

İlde, ilçede ve köyde yapılan mülakatlar sonucunda köyde ve ilçede görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda ilde görev yapan öğretmenlere göre daha duyarlı oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu da köyde ve ilçede görev yapan öğretmenlerin mesleklerinin başında olmasından kaynaklanan heyecanlarına, duyarlı ve araştırmaya istekli olmalarına bağlanmıştır. Yapılan bir araştırmada, kaynaştırma uygulamalarına ilişkin tutum, duyarlılık, yardımseverlik gibi kişisel özellikler ve kendini profesyonel olarak geliştirme gibi özellikler kaynaştırma uygulamalarının

başarısını etkilemektedir, sonucuna ulaşılmıştır (Yehuda ve ark. 2010). Bu sonuç araştırmayı desteklemektedir.

Seminer almasına rağmen bir öğretmen kaynaştırma eğitimini yine de faydalı bulmamıştır. Ancak seminer alan diğer 2 öğretmen kaynaştırma eğitiminin faydasına inanmaktadır. Seminer alan bir öğretmen kaynaştırma öğrencisi için dersin başında ona vermek üzere çalışma yaprağı hazırladığını belirtmiştir. Bu durum kaynaştırma eğitimi açısından olumlu bulunmuştur. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgilendirilmesi üzerine yapılan çalışmalar da bu sonucu desteklemektedir. (Chow, 1976; Kilgor, 1982; Leyser ve Abrams, 1983; Gözün ve Yıkmış, 2004).

İlçe ve köyde görev yapan öğretmenlerin tamamının kaynaştırma öğrencilerinden haberdar olmaları kaynaştırma öğrencilerine verilen eğitim açısından olumlu bulunmuştur. Fakat BEP'leri hazırlayıp uygulamayan öğretmenlerin varlığı düşündürücüdür. BEP'lerin internetten olduğu gibi indirilmesi, öğrenciye özel hazırlanmaması, öğrencinin seviyesine uygun olmaması uygulamada sıkıntılara sebep olmaktadır. Çünkü aynı yaştaki kaynaştırma öğrencilerinin bile algılama ve beceri seviyeleri farklıdır ama öğretmenlerin uyguladıkları BEP'ler internetten hazır olarak indirilmektedir. Bu da adını bireysellikten alan BEP'lerin bireysellikten çıkmasına sebep olup kaynaştırma eğitiminin verimini düşürmektedir. Bunun yanı sıra il merkezinde sınıfta bulunan kaynaştırma öğrencisinden haberi olmayan bir öğretmenin olması bu eğitimin ne derecede önemsendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum sınıf mevcutlarının fazla olmasına ve kaynaştırma öğrencisine ayrılacak olan zamanın kısıtlı olmasına bağlanmıştır. Bu bulguyu destekleyen Saraç & Çolak'ın (2012), Vural'ın (2008) ve Rakap & Kaczmarak'ın (2010) araştırmasında öğretimin uyarlanmasında karşılaşılan zorluklara ilişkin olarak çoğu kaynaştırma sınıfı öğretmeni zamanın yeterli olmadığını belirtmiştir. Ayrıca ilde kaynaştırma konusunda öğretmenlerin biraz daha rahat olmaları özel alt sınıfların varlığına da bağlanmıştır. Çünkü özel alt sınıflarda eğitim gören öğrencilerle özel eğitimcilerin ilgilenmesi, ders öğretmenlerinin bu öğrencileri sahiplenmelerini zorlaştırmaktadır. Bu durumun da öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini tanımamasına yol açtığı düşünülmektedir.

Kaynaştırma öğrencisinden haberi olmayan bir öğretmenin öğrencisine verdiği eğitimin kalitesi sorgulanması gereken bir konudur.

Sınıflarında kaynaştırma uygulaması yapılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini konu alan bir araştırmada (Uysal, 2003), öğretmenler kaynaştırmanın başarılı olabilmesi için; sınıf öğretmeninin, okul idarecisinin, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin, yardımcı hizmet görevlilerinin, okuldaki diğer öğretmenlerin eğitilmesi, ayrıca okulun fiziksel imkanlarının artırılması, sınıf öğretmeninin kaynaştırmaya yönelik tutumunun değiştirilmesi ve özel eğitim desteği sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Çuhadar (2006) ise kaynaştırma eğitimi yapılan okullarda özellikle rehber öğretmen eksiğinin giderilmesi, tüm okullara rehber öğretmen atanmasının uygun olmadığı durumlarda da eğitim bölgeleri bazında merkez okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin sayılarının artırılarak bu alanda hizmet verebilecek hale getirilmelerinin sağlanması gerektiğini önermektedir.

Görüşmede kaynaştırma eğitiminin tanımını yapamayan öğretmen sayısı 6 olup yanlış bilgiye sahip olan öğretmenler de mevcuttur. Kaynaştırma eğitimini tanımlarken yaramaz öğrencileri kapsadığını belirten öğretmenlerin olması düşündürücüdür. Bu durum da öğretmenlere verilen eğitim kapsamında kaynaştırma eğitiminin ne kadar yetersiz olduğunu gözler önüne sermektedir.

Okuldaki öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bu kadar duyarsız olmalarında çevrelerinin de etkisi olduğu düşünülebilir. Yapılan görüşmede bir sınıf öğretmeni gelen müfettişin kendilerine kaynaştırma öğrencisi olup olmadığını sorduktan sonra varsa da RAM'a gönderilmesinin sadece zamanını alacağı, BEP (Bireysel Eğitim Programı) hazırlamak zorunda kalıp işlerini arttıracadığını ve RAM'dan hiçbir dönüt alamayacağı için gereksiz olduğunu söylemesi kaygı vericidir.

Ayrıca devletten maddi çıkar sağlamak için daha çok büyük şehirlerde kaynaştırma öğrencilerinin sayılarını arttıran eğitim kurumları olduğu da vurgulanmıştır. Bu da işin kaygı verici diğer bir yanıdır. Eğitim kurumlarımızın bilgi

becerinin yanında etik kurallara yönelik kazanımları ne derece önemsendiği tartışılması gereken bir konudur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı kendini kaynaştırma eğitiminde yeterli görmemektedir. Daha önce yapılan bazı araştırmalar da (İzci, 2005; Temel, 2000; Babaoğlu ve Yılmaz, 2010) bu sonuçları destekler niteliktedir. Örneğin Sarı ve Bozgeyikli (2003) özel eğitim dersi almayan öğretmen adaylarının, normal sınıflarında engelli öğrenci olmasından mutlu olmadıklarını veya olamayacaklarını vurgulamış; aynı şekilde özel eğitime muhtaç öğrencilerin bu öğretmenlerin sınıflarında bulunmasının hem özel eğitime muhtaç öğrenciler hem de diğer öğrenciler açısından sorunlu olacağını belirtmiştir. Ayrıca bu sorunların giderilmesi için sınıf öğretmenlerinin eğitim fakültelerinden yeterli donanımına sahip bir şekilde mezun olmaları gerektiğini, derslerin uygulamalı olmasını ve görev yapmakta olan öğretmenlerin ise hizmet içi eğitim kurslarına yönlendirilmelerini ve bu kurslara gönüllü öğretmenlerin alınmasını vurgulamışlardır.

Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir şekilde uygulanmasına okul yönetiminin de destek vermesi için yasal yönden okul yöneticilerine rol ve sorumluluk verilmelidir. Bunun yanı sıra özel eğitime muhtaç çocuklara yönelik olumlu toplumsal tutum oluşturulmasıyla ilgili tüm devlet kurumları, gönüllü kuruluşlar ve medyanın işbirliğini geliştirici önlemler, yöneticilerin işbirliği ile alınabilir (Sarı ve Bozgeyikli, 2003).

Çalışma yapılan okul bir köy okulu olduğundan mevcut öğretmen sayısı az olup toplanan veriler de kısıtlıdır. Bu da araştırmanın sınırlılıklarındandır. Bu nedenle araştırma bulgularının genellenebilirliği düşüktür. Buna benzer çalışmaların daha büyük okullarda yapıp genellenebilirliği daha yüksek çalışmalar yapılması önerilebilir. Ayrıca kaynaştırma eğitimi konusunda, teorik bilgi dışında uygulamaya yönelik çalışmalar yapılması ve bu kapsamda alınacak önlemlerin belirlenmesinin kaynaştırma eğitimi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

5.3. Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçları

Kaynaştırma eğitimi gören 11 öğrenci ile mülakat yapılmıştır. Bunların 7 ‘si özel alt sınıfta da eğitim gören yarı zamanlı kaynaştırma öğrencileri, 4’ü de tam zamanlı kaynaştırma öğrencileridir. Öğrencilerle yapılan mülakat bulguları yorumları bu kısımda yer almaktadır.

5.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçları

Tam zamanlı kaynaştırma öğrencileri ile yapılan mülakat bulguları bu bölümde yorumlanmıştır:

Mülakat yapılan öğrencilerin ikisi 6.sınıf, biri 8.sınıf ve bir tanesi de 5.sınıf öğrencisidir. Öğrencilerle yapılan mülakatta, öğrencilere okulu sevip sevmedikleri ve arkadaş ilişkilerinin nasıl olduğu ile ilgili sorular sorulmuştur. Öğrencilerin tamamı okulu çok sevdiklerini, tatil olmasını istemediklerini ve arkadaşları ile çok iyi geçindiklerini söylemişlerdir. Kaynaştırma öğrencilerinin okula olan bağılılıkları ve arkadaşları ile olan ilişkilerinin sorunsuz olması, öğretmenlerinin ve diğerk öğrencilerin onları önemsediklerinin ve benimsediklerinin göstergesidir. Amacına uygun olarak yapılan kaynaştırma eğitiminin ve bu öğrencilere yönelik ilgili tutumların, onların okula bağlanması konusunda etkili bir yöntem olabileceğı düşünölebilir.

Mülakat yapılan kaynaştırma öğrencilerinden biri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerini sevmediğı ve bunun sebebinin de öğretmeninin derste kendisine sorular sorması olduğunu söylemiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinin olması, bu öğrencilere hangi tür soruları nasıl soracaklarını, konuları hangi tekniklerle anlatmaları gerektiğini ve en önemlisi öğrencinin eğitsel performansının ne olduğunu bilmemelerinin öğrencilerde isteksizlik oluşturduğu söylenebilir. Öğrencilerden biri Türkçe dersini çok sevdiğini ve bunun sebebinin de dersi oyun şeklinde işlemeleri olduğunu söylemiştir. Kaynaştırma öğrencilerinin bilişsel düzeylerine uygun yapılabilecek etkinliklerin eğlenceli, zevkli ve anlaşılabilir bir şekilde öğretmen tarafından sunulmasının, öğrencilerde öğrenme

davranışının sağlandığını göstermektedir. Öğrencilerden 3 tanesinin okuma yazması yoktur ve bir tanesi de heceleyerek okuyabilmektedir. Bilişsel anlamda düzeylerinin geri olduğu, matematiksel işlemler, ritmik saymalar konusunda oldukça yetersiz oldukları görülmüştür. Bu eksikliklerin olması kaynaştırma öğrencilerinin kendi düzeylerine uygun BEP'lerin hazırlanıp uygulanmaması ile bağdaştırılabilir.

5.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçları

Yarı zamanlı kaynaştırma öğrencileriyle yapılan mülakat bulguları bu bölümde yorumlanmıştır:

7 tane yarı zamanlı kaynaştırma öğrenci ile mülakat yapılmıştır. Bu öğrencilere okulu sevip sevmedikleri ve nedenleri sorulmuştur. Öğrencilerden 2 tanesi okulu sevmediklerini ve 5 tanesi de okulu çok sevdiklerini dile getirmiştir. Bunun nedenini de öğretmenlerini ve arkadaşlarını çok sevmelerine bağlamışlardır. Öğretmenlerin ve normal öğrencilerin ilgili tutum ve davranışlarının, kaynaştırma öğrencileri üzerinde oldukça etkili olduğu ve okulu sevmeleri, sosyal olmaları konusunda önem arz ettiği söylenebilir. En çok kendi sınıfınızı mı seviyorsunuz yoksa diğer katıldığınız sınıfı mı seviyorsunuz, sorusuna istisnasız bütün öğrenciler kendi sınıfımızı seviyoruz, cevabını vermişlerdir. Bunun sebebini de diğer sınıflardaki arkadaşlarının kendilerini küçümsemelerine ve istememelerine bağlamışlardır. Özel eğitim alt sınıflarında eğitim alan yarı zamanlı kaynaştırma öğrencilerinin kendilerini mutlu hissettikleri ve özel eğitim alt sınıfına karşı aidiyetlik duygusu geliştirdikleri görülebilir.

Öğrencilere arkadaşlık ilişkilerinin nasıl olduğu sorulmuş ve birçoğundan olumlu cevaplar alınmıştır. Arkadaşlarını çok sevdikleri ve güzel vakitler geçirdiklerini söylemişlerdir. İçlerinden bir tanesi ise; kendisine kavgacı dediklerini ancak sebepsiz yere kimseyle tartışmadığını söylemiştir. Tartışmalarının sebebini de arkadaşlarının kendisi ile dalga geçmesine bağlamıştır. Bu durum da bize normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerini yeterince benimsemediklerini, onlara karşı nasıl bir tutum geliştirecekleri konusunda bilinçli olmadıklarını göstermektedir. Normal bireyler içerisinde sosyalleşmek ve çeşitli fiziksel, duygusal beceriler elde edebilmek için eğitim

alan kaynaştırma öğrencilerinin, bu ve benzeri olumsuz tutumlarla karşılaşmalarının istenilenin aksine bir etki oluşturduğu söylenilebilir.

Öğrencilerin matematik dersi bilişsel düzeyleri hakkında bilgi edinebilmek için yapabildiklerinin neler olduğu sorulmuştur. Ritmik sayma, basit toplama-çıkarma işlemlerini yapabildiklerini ve 2. sınıf ders kitabını işlediklerini söylemişlerdir. Öğrencilerin bilişsel seviyelerinin kendi eğitim performanslarına uygun olarak hazırlanmış BEP'lere göre istenilen düzeydedir. Bu da öğretmenlerin akademik anlamda öğrencilerinin üzerinde durduğunun bir göstergesi sayılabilir.

5.3.3. Tam Zamanlı ve Yarı Zamanlı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yapılan Mülakat Sonuçlarının Karşılaştırılması

Yapılan mülakatlara göre yarı zamanlı ve tam zamanlı kaynaştırma eğitiminin karşılaştırılması:

Yarı zamanlı kaynaştırma öğrencileri ders anlamında daha iyi bir eğitim görmektedir. Fakat sınıfları değiştikleri için normal sınıfta eğitim gören akranları, yarı zamanlı kaynaştırma öğrencilerini sahiplenememektedir. Sınıflarının üzerinde özel alt sınıf yazılınca öğrencilerden bazılarının kaynaştırma öğrencilerini küçümseyecek hoş olmayan sözler söylediği görülmüştür. Bunun da öğrencilerin kendine olan güvenlerinde olumsuz bir etki yapacağı bilinmektedir. Bu noktada kaynaştırma öğrencilerinin dışlandıkları ve kaynaştırma eğitiminin asıl hedefi olan normalleşme çabasına giremedikleri söylenebilir. Faydalı bir kaynaştırma eğitimi için sadece öğretmen ve idarecilerin değil öğrencilerin de bilgilendirilmesi gerektiği gerçeği burada ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin sosyalleşmesi yönünden tam zamanlı kaynaştırma eğitiminin daha faydalı olduğu söylenebilir. Çünkü kaynaştırma öğrencileri sınıf değiştirmemekte ve sürekli aynı akranlarıyla eğitim görmektedir. Bu durum da kaynaştırma öğrencilerinin kendilerini o sınıfa ait hissetmelerine ve akranlarının onu sahiplenmesine yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla kaynaştırma eğitimiyle normalleşme çabasına giren öğrencilerin

okulu ve arkadaşlarını sevmesi kaçınılmazdır. Fakat öğretmenlerin sınıf ortamında kaynaştırma öğrencilerine zaman ayıramaması da öğrencilerin ders başarısı anlamında geri kalmasına sebep olmaktadır. Bunun da tam zamanlı kaynaştırma eğitiminin sınırlıklarından biri olduğu düşünülebilir.

5.4. Matematik Öğretmenleri İle Yapılan Mülakat Sonuçları

Mülakat yapılan 8 matematik öğretmeninden 7'si kaynaştırma eğitiminin algılama yetersizliğinden ibaret olduğunu söylemişlerdir. Bir öğretmen ise, kaynaştırmanın farklı boyutlarının olduğunu dile getirmiştir. Bunu söyleyen öğretmen, kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitime katıldığını da daha sonra eklemiştir. Bu cevapla hizmet içi eğitim almanın öğretmenlerde farkındalık düzeyini arttırdığını göstermektedir.

Kaynaştırma eğitimi sizce matematik alanında gerekli mi, sorusuna bir öğretmen; en fazla matematik alanı için gerekli olduğunu söylemiştir. Neden en fazla matematik için gerekli olduğu sorusuna ise matematiğin hayatla iç içe olmasından kaynaklandığı şeklinde cevap vermiştir. Öğretmen kaynaştırma öğrencisinin bakkala alışveriş için bile gittiği takdirde matematik kullanması gerektiğini, tarih ve saat bilmesi için matematik bilmesi gerektiğini eklemiştir.

Zihinsel engelli çocukların eğitimlerinin temel amacı; bağımsız yaşama becerilerini, kapasiteleri ölçüsünde geliştirmek olmalıdır (Özsoy, 2002, s.152). Bu bağlamda kaynaştırma öğrencileriyle matematik çalışırken öncelikli amaç onların günlük yaşamını kolaylaştıracak hesaplamalar yapabilmeleri ve matematiksel düşünme becerisi kazandırıp hayata hazırlamak olmalıdır. Bu da kaynaştırma eğitiminde matematiğin önemini ortaya koymaktadır.

Bir öğretmen seminer almasına rağmen matematik alanında kaynaştırma eğitiminin faydalı olmadığını dile getirmiştir. Bunun sebebini ise sınıf mevcutlarının çok fazla olmasına ve müfredatı yetiştirebilme konusunda sıkıntı yaşamasına bağlamıştır. Bu sonuç diğer çalışmalarda (Bilen, 2007; Akkoyun, 2007 ve Vural, 2008) da ortaya konularak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun sınıf mevcutlarının kaynaştırma eğitimi

uygulamasını zorlaştırdığını vurgulamışlardır. Sınıf mevcutlarının kalabalık olması sınıf öğretmeninin kaynaştırma öğrencisine yeterince zaman ayıramamasından ötürü kaynaştırma öğrencisinin gereksinim duyduğu daha fazla ilgi ve desteği almasını engellemektedir (Yigen, 2008).

Matematiğin soyut bir ders olması ve öğretmenin normal öğrenciler için dahi müfredatı yetiştirmede sıkıntı çekmesi bu durumun nedenlerinden biri olarak düşünülebilir. Fakat öğretmenin seminerde öğrenmiş olduğu hiçbir etkinliği kaynaştırma öğrencisine uygulamadan “faydasına inanmıyorum” demesi sorgulanması gereken bir konudur. Bu durum kaynaştırma seminerlerinde öğretim yöntem ve teknikleri anlatımından önce bu eğitimin faydasına inandırılması gerektiği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Herhangi bir uygulama yapmadan faydasız diyen bir öğretmene öncelikle kaynaştırmanın mantığının ve vicdani yükümlülüğünün anlatılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynaştırma öğrencileriniz için BEP’leriniz var mı sorusuna 5 öğretmen, evet var ancak uygulamıyoruz, cevabını vermişlerdir. Uygulamadığınız bir BEP’i neden hazırladınız, sorusu yöneltildiğinde ise alınan cevapların ortak olduğu görülmüş ve idarenin isteği üzerine hazırladıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi için önem arz eden BEP’leri sadece dosyalamak için hazırlamış olmalarından, matematik alanında kaynaştırma öğrencilerini önemsemediklerinin birer göstergesi olduğu sonucuna varılabilir. İdarenin önemsemediği işleri önemsedikleri görülen öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine verecekleri önemin de idarecilerin denetlemesiyle artacağı düşünülmektedir. Bu noktada idarecilerin de kaynaştırma eğitimi hakkında seminer ya da hizmet içi eğitim alması, bu konudaki hassasiyetlerini arttıracakı söylenebilir.

Kaynaştırma öğrencileri ile çalışırken matematik alanında en çok hangi noktada sıkıntı çekiyorsunuz, sorusuna bir öğretmen; öğrencisinin verilen bilgileri çok çabuk unutmasından dolayı sık sık tekrar etmek zorunda kaldığını söyleyip bu durumun sıkıntıya yol açtığını dile getirmiştir. Bir diğer öğretmen de aynı durumdan yakınmıştır. 10’ar 10’ar ritmik saymada dahi haftalarca uğraştığını belirtmiştir. Kaynaştırma öğrencilerinin çabuk unutmasının sık sık tekrarlarla ve dersleri daha ilgi çekici hale getirerek aşılabileceği düşünülmektedir.

Nasıl bir matematik eğitimi ile öğrencilere daha faydalı olunabilir, sorusuna bir öğretmen; materyaller ve görsellerle daha iyi sonuçlar elde edeceklerini belirtmiştir. Diğer bir öğretmen matematiği somutlaştırma ve günlük hayata uyarlamayla, kaynaştırma öğrencilerinde çok yol kat edileceğini belirtmiştir. Gerçekte de matematiğin soyut bir ders olması normal öğrencilerin dahi algılanmasını zorlaştırmaktadır. Somutlaştırma matematikte çok önemli olup bu önem kaynaştırma öğrencileri için kat kat artmaktadır. Materyallerle ya da görsellik katarak kaynaştırma öğrencilerinin matematik eğitimine hem kalıcılık hem de kolay algılama yönünden olumlu etki edeceği düşünülmektedir.

Etkili bir kaynaştırma eğitimi için kılavuz kitabın olması gerektiğini söyleyen bir öğretmen mevcuttur. Kaynaştırma eğitime bakıldığında değil tam zamanlı kaynaştırma öğrencilerine ders veren normal öğretmenlerin, yarı zamanlı kaynaştırma öğrencilerine ders veren özel eğitim öğretmenlerinin dahi kılavuz kitapları mevcut değildir. Kılavuz kitabın olmaması kaynaştırma eğitimi öğretmenin inisiyatifine bırakmıştır. Öğretmenlerin plansız programsız bir şekilde kaynaştırma öğrencilerinin derslerine girmesindeki en büyük etkenlerden birinin kılavuz kitabın olmaması olarak düşünülmektedir. Çünkü BEP'leri uygulamak isteyen öğretmenler bile bu konuları nasıl, hangi düzene göre vereceklerini bilememektedirler. Bu şekilde olunca yapılan mülakatlardan da görüldüğü gibi genel olarak BEP'leri dahi uygulamayan bir kaynaştırma eğitimi anlayışı ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin genel olarak vermiş oldukları cevaplara göre kaynaştırma öğrencileri okulu çok sevdikleri için matematik derslerine gelirken de istekli gelmektedirler. Fakat derste öğrencilerle özel olarak ilgilenilmediği için öğrencinin okulu bir eğitim öğretim kurumu olarak görmediği düşünülmektedir. Öğrencinin okulu sevmesi, kaynaştırma eğitiminin sosyalleşme boyutuna olumlu etki ettiği düşünülmektedir.

5.5. Öneriler

5.5.1. Verimli Bir Kaynaştırma Eğitimi İçin Öneriler

- ✓ Öğretmen yetiştirme programlarında özel eğitime yönelik dersler eklenebilir,
- ✓ Öğretmenlere ve idarecilere kaynaştırma eğitimiyle ilgili uygulamaya yönelik hizmet içi eğitimler verilebilir,

- ✓ Hizmet içi eğitime yönelik kaynaştırma eğitimi ile alakalı seminer sayıları arttırılabilir,
- ✓ Merkeze uzak ilçelerde ve köylerde görev yapan öğretmenlerin de faydalanabilmesi için ilçelerde de hizmet içi eğitimler verilebilir,
- ✓ Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıfların mevcutları azaltılabilir,
- ✓ Öğrencilerin kendilerini diğer öğrencilerden farklı hissetmemeleri için yarı zamanlı kaynaştırma öğrencilerinin genel eğitim sınıflarına dönüşümlü olarak gitmeleri (bir hafta genel öğrenciler özel alt sınıfa ,diğer hafta kaynaştırma öğrencilerinin genel sınıflara gitmesi) sağlanabilir,
- ✓ “Özel alt sınıf” olarak öğrencileri okul ortamında ayırmaktansa yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi yerine öğrencilerin okula tam zamanlı gitmeleri fakat okul dışında da özel eğitimciler eşliğinde rehabilitasyon merkezlerinde eğitim görmeleri sağlanabilir,
- ✓ MEB tarafından kaynaştırma eğitimi için kaynak kitaplar yayınlanabilir.

5.5.2. Kaynaştırma Eğitiminde Verimli Bir Matematik Dersi İçin Öneriler:

- ✓ Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi,
- ✓ Eğitim öğretimi planlaması açısından matematik kılavuz kitaplarının hazırlanması,
- ✓ Unutkanlığı azaltmak ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için öğretmenlere yeterli materyaller sağlanması,
- ✓ Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin seviyelerine inebilmesi için seminerlere tabi tutulması,
- ✓ Matematik öğretmenleri, okul rehber öğretmenleri ve okul idaresi ile işbirliği içinde olmaları, sorunları birlikte çözüme ulaştırmaları, çalışma sonucunda önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akalın, S. (2007). *İlköğretim birinci kademedeki sınıf öğretmenleri ile kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan öğrencilerin sınıf içi davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akalın, S., Sucuoğlu, N.B. (2010). İlköğretim Birinci Kademedeki Sınıf Öğretmenleri ve Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan Öğrencilerin Sınıf İçi Davranışlarının İncelenmesi, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5 (4), 1710-1729.
- Akkoyun, A. K.(2007). *Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlüğü Personelinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu
- Akkoyunlu, B. (1995). Bilgi Teknolojinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.
- Alver, B., Bozgeyikli, H., Işıklar, A. (2011). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Öğrencilerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 155-168.
- Ataman, A. (2003). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atik Çatak, A., Tekinarslan, E. (2008). Powerpoint Programında Hazırlanan Okuma Materyalinin 12-13 Yaşlarında Kaynaştırma Programına Devam Eden Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerine Etkisi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 107-124.

- Avcı, N. (1999). *Normal sınıf öğretmenlerinin zihinsel engelli çocukların kaynaştırılmalarına ilişkin tutumlarını ve yeterliliklerini değiştirmede farklı eğitim tekniklerinin etkisinin karşılaştırılması*, Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, B. (2003). Bilgi Toplumu Oluşumunda Bireylerin Yetiştirilmesi ve Matematik Öğretimi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(14) , 183-190.
- Babaoğlu, E., Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 345-354.
- Battal, İ. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Batu, E.S. (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 35–47.
- Batu, S. ve Topsakal, M. (2003). Özel Eğitim Süreci ve Bir Danışmanlık Örneği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 19-29.
- Batu, S., Kırçalı-İftar, G. ve Uzuner, Y. (2004). Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 33-50.
- Batu, E.S. ve Kırcaali, İ.G. (2006). *Kaynaştırma (2. Baskı)*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Bayazıt, B., Meriç, B., Aydın, M., Seyrek, E. (2007). Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Eğlenceli Atletizm Antrenman Programının Psikomotor Özelliklere Etkisi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4, 173-176.

- Baydık, B., Bakkaloğlu, H. (2009).Alt Sosyoekonomik Düzeydeki Özel Gereksinimli Olan ve Olmayan İlköğretim Öğrencilerinin Sosyometrik Statülerini Yordayan Değişkenler, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2).
- Bilen, E. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri ve Çözüm Önerileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Civelek, A., 1991. Zihinsel Özel Gereksinimli Çocukların Eğitiminde Bütünleştirme Yöntemi, *Eğitim ve Bilim*, 11 (82).
- Chow, S. H. L. (1976). *Effects of a mediated training course on teachers and students in mainstreaming programs.*
<http://www.ericfacility.net/servlet/com.artesiotech.servlet.search.SearchServlet?action=9.Internet>. Erişim Tarihi: 08.09.2012
- Cwikla, J. (2004). Less experienced mathematics teachers report what is wrong with their professional support system. *Teachers and teaching: Theory and Practice*, 10, 181-197.
- Çayır, A., Eid, B.N.K. (2010). Öğrenme Güçlüğü Çeken Bir İlköğretim 3. Sınıf Öğrencisinin Kaynaştırma Sınıfındaki Sosyal Uyum Becerilerinin İncelenmesi, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5 (4), 1764-1776.
- Çifci, İ., Yıkılmış, A., Akbaba Altun, S. (2001). Kaynaştırma sınıflarında çalışan öğretmenlerin kaynaştırılmış öğrencilere yönelik pekiştireç kullanma durumlarının belirlenmesi. *XI. Ulusal Özel Eğitim Kongresi* serbest bildiri. Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları, 217-229.

- Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim 1-5 Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi İle İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Diken, İ. H. (2006). Öğretmen Adaylarının Yeterliği Ve Zihin Engelli Öğrencilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 23, 72-82.
- Demir, M. K., Açar, S. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünceleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.
- Demir, M. K., Açar, S. (2011). Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Tecrübeli Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 719-732.
- Deniz, M.E., Yorgancı, Z., Özyeşil, Z. (2009). Öğrenme Güçlüğü Görülen Çocukların Sürekli Kaygı ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *İlköğretim Online*, 8(3), 694-708.
- Eren, B. (2012). Müzik Eğitiminde Kaynaştırma Uygulamaları ve Orff-schulwerk, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 14-25.
- Eripek, S., 1992. Engelliler ve Eğitimleri, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(12), 79-94.
- Eripek, S. (2004). Türkiye’de Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmalarına İlişkin Olarak Yapılan Araştırmaların Gözden Geçirilmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 25-32.
- Ersoy, Y. (2003). Teknoloji destekli matematik eğitimi-1: Gelişmeler, Politikalar ve Stratejiler. *İlköğretim Online*, 2(1), 18-27.

- Esen, A., Çifci, İ. (2000). Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenme Yetersizliği İle İlgili Bilgilerinin Belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 85-90.
- Girli, A., Atasoy, S. (2010). Otizm Tanılı Kaynaştırma Öğrencilerine Uygulanan Bilişsel Süreç Yaklaşımına Dayalı Sosyal Beceri Programının Etkililiğinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(3), 990-1006.
- Gözün, Ö., Yıkmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 65-77.
- Güner, N. (2011). Kaynaştırma Sınıflarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 691-708.
- Gözün, Ö. ve Yıkmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 65-77.
- Gürgür, H., Uzuner, Y. (2010). Kaynaştırma Sınıfında İş birliği ile Öğretim Uygulamalarına Bakışın Fenomenolojik Analizi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(1).
- Güven, E. (2011). Müzik Dersleri ve Kaynaştırma Uygulaması, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 709-718.
- Halat, E. ve diğerleri. (2006). *Matematik öğretimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.

- İzci, E. (2005). Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Özel Eğitim” Konusundaki Yeterlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 106-114.
- Jordan, A., Schwartz, E., McGhie-Richmond, D., (2009). Preparing teachers for inclusive classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 25(4), 535-542.
- Kabasakal, Z., Girli, A., Okun, B., Çelik, N., Vardarlı, G. (2008). Kaynaştırma Öğrencileri, Akran İlişkileri ve Akran İstismarı, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 169-176.
- Karasar, N. (2006), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kargın, T. (2004). Baş Makale: Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kargın, T., Güldenoğlu, B., Şahin, F. (2011). Genel Eğitim Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrenciler için Yapılması Gereken Uyarlamalara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4).
- Kaya, U. (2003). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma İle İlgili Bilgi, Tutum ve Uygulamalarının incelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Bölümü Yüksek Lisans Tezi.
- Kayaoğlu, H. (1999). *Bilgilendiren Programının Normal Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Ortamındaki İşitme Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kırcaali, İ.G. (1998). *Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri*. (Ed: S. Eripek) Özel Eğitim, s.17-22.

- Kilgore, A.M. (1982). *Implementing educational equity practices in a field-based teacher education*. Nebraska: The National Conference of the Association of Teacher Educators.
- Küçük, A., Demir, B. (2009). İlköğretim 6–8. Sınıflarda Matematik Öğretiminde Karşılaşılan Bazı Kavram Yanılgıları Üzerine Bir Çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 97-112.
- Leyser, Y., & Abrams, P.D. (1983). A shift to the positive: An effective programme for changing pre-service teachers' attitudes toward the disabled. *Educational Review*, 35(1) 35-43.
- Lindsay, G., (2007). Educational psychology and the effectiveness of inclusive education/ mainstreaming. *British Journal Of Educational Psycology*, 77(1), 1-24.
- MEB (2000). Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname ve özel eğitim hizmetleri yönetmeliği ile ilgili ilçe milli eğitim müdürlükleri emir yazıları. Ankara.
- Metin, N., Güleç, H. (1999). İlköğretim Okullarındaki Eğitimcilerin Özürlü Çocuklarla Normal Çocukların Kaynaştırıldığı Programlar Hakkındaki Düşüncelerinin İncelenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 59-73.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, (2006). 36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitim Programı, Yapa Yayınları, Ankara.
- Morgalis, H., Mccobe, P. (2004). Self-Efficiency a Key to Improving The Motivation Of Struggling Learners. *Clearing House*. 70.
- Odluyurt, S. (2011). Etkinlikler İçine Gömülen Sabit Bekleme Süreli Öğretimin Gelişimsel Yetersizliği Olan Küçük Çocuklara Giysi İsimlendirme Becerisinin Öğretimi Üzerindeki Etkililiği, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3).

- Odluyurt, S. (2013). Kaynaştırmaya Devam Eden Otistik Özellikler Gösteren Çocuklara Kurallı Oyun Öğretiminde Akranları Tarafından Doğrudan Model Olma ve Videoyla Model Olma Öğretiminin Etkilerinin Karşılaştırılması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 523-540.
- Özgür, İ. (2004). *Engelli Çocuklar ve Eğitimi & Özel Eğitim*. Adana: Karahan Kitapevi. 1. Baskı.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., Eripek, S. (2002). *Özel Eğitime Giriş*. (On ikinci Baskı). Ankara: Karatepe Yayınları.
- Öztürk, C.Ç., Eratay, E. (2010). Eğitim Uygulama Okuluna Devam Eden Zihin Engelli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Uygulamaları Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 145-159.
- Rakap, S., ve Kaczmarek, L. (2010). Teachers Attitudes Towards Inclusion in Turkey. *European Journal of Special Needs Education*, 25,1, 59 – 75.
- Sanır, H. (2009). *Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Öğrencilerin Akademik Öğrenme İle İlgili Karşılaştıkları Sorunların Öğretmen ve Aile Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sanioğlu, A., Büyükkaragöz, S., Duman, S., Sarı, H. (2008). İlköğretim Okullarındaki Özel Eğitim Sınıflarında Görevli Öğretmenlerin Beden Eğitimi Ders Programı ile İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *S.Ü. BES Bilim Dergisi*, 10 (2), 40-50.
- Saraç, T., Çolak, A. (2012). Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 13-28.

- Sarı, H. ve Bozgeyikli, H. (2003). Öğretmen adaylarının özel eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi: karşılaştırmalı bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 183-203.
- Stainback, W. & Stainback, S. (1992). *Controversial Issues Confronting Special Education Divergent Perspectives*. Boston: Allyn and Bacon.
- Strain, P., Kerr, M.M. (1981). Mainstreaming of Children in Schools. Research and Programmatic Issues. Academic Press Inc. New York.
- Sazak Pınar, E., Sucuoğlu B. (2011). Sınıfında Özel Gereksinimli Öğrenci Bulunan Öğretmenlerin Öğrencilerin Sosyal Becerilerine İlişkin Beklentilerinin Değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), (sayfaları yok ayrıca makalenin sadece özetini bulabildim)
- Seçer, Z., Sarı, H. ve Çetin, Ş. (2010). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bedensel Engelli Akranları İle Birlikte Eğitim Almalarına İlişkin Görüşleri, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 12-24.
- Sucuoğlu, B. Özokçu, O. (2005). Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(1), 41-57.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T., (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Şafak, P. (2006). Görme Yetersizliğinden Etkilenmiş Öğrenciler İçin Bir Kaynaştırma Düzenlemesi: Gezici Öğretmenlik, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 53-69.
- Şahbaz, Ü. (2007). Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Sınıflarına Devam Eden Engelli Öğrenciler Hakkında Bilgilendirilmelerinin Engellilerin Sosyal Kabul Düzeylerine Etkisi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 26, 199-208.

- Şahbaz, Ü. (2008). Kaynaştırma Hakkında Doğru Bildiğimiz Yanlışlar. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, S.18.28-30.
- Şahbaz, Ü. ve Kalay, G. (2010). Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 116-135.
- Şahin, F., Güldenoğlu, B. (2013). Engelliler Konusunda Verilen Eğitim Programının Engellilere Yönelik Tutumlar Üzerindeki Etkisi, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 214-239.
- Temel, Z.F. (2000). Okul Öncesi Eğitimcilerinin Engellilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 148-155.
- Tepeli, Y., Karadeniz, H.K. (2013). Otizmli ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Alıcı Dil Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 73-89.
- Tokta, C., Avcıoğlu, H. (2012). Zihinsel Yetersizliği Olan Kaynaştırma Öğrencilerine Okuma-Yazma Öğretiminde Kullanılan Ses Temelli Cümle Yöntemi'nin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri, *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, 1(1), 11-24.
- Töret, G., Orel, A., Zerey, Z. (2004). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(1), 23-33.
- Tuncer, A.T., Karasu, N., Altunay, B., Güler, Ö. (2011). Türkçe İlköğretim Kitaplarında Engel ve Engellilik: Bir Doküman Analizi Örneği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 439-457.

- Tuş, ., ıfci Tekinarslan, İ. (2013). Okul ncesi Kaynaştırma Eēitimine Devam Eden zel Gereksinimli ocukların Karşılaştıkları Güçlüklerin Annelerin Görüşlerine Göre Belirlenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 151-165.
- Tutak, T., Gün, Z., Kılıçarslan, S., Güder, Y. (2012, Haziran). Kaynaştırma ērencilerinin Derslerine Giren ēretmenlerin Kaynaştırma Eēitimindeki Yeterlikleri (zet kitapıēı). *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eēitimi Kongresi*, s. 540. Niēde Üniversitesi Eēitim Fakültesi, Niēde/Türkiye.
- Uysal, A. (2003). Kaynaştırma uygulaması yapan ēretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin Görüşleri. *13. Ulusal zel Eēitim Kongresi Bildirileri*. Ankara: Kök Yayıncılık, 121-135.
- nal, F., Saban, A.I. (2011).Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldıēı Sınıflarda Normal Gelişim Gösteren ērencilerin KaynaştırmayaYnelik Tutumları, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6 (2), 1561-1573.
- Vural, M. (2008). *Kaynaştırma Sınıfı ēretmenlerinin ēretimin Uyarlanmasına İlişkin Yaptıkları alışmaların Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eēitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Vural, M., Yık mış, A. (2008). Kaynaştırma Sınıfı ēretmenlerinin ēretimin Uyarlanmasına İlişkin Yaptıkları alışmaların Belirlenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eēitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 141-159.
- Vuran, S. (2005). İlkēretim Düzeyindeki Kaynaştırma Sınıflarında Eēitim Alan zel Gereksinimli ērencilerin Sosyometrik Konumları. *Eēitim Araştırmaları Dergisi*, 18, 236-252.
- Wallace, M., Cox E. A. (2003). “Increasing Independent Seatwork; Breaking Large Assignments Into Smaller Assignment and Teaching Student With Retardation to Recruit Reinforcement.

- Wallace, T., Anderson, A.R., Bartholomay, T., Hupp, S. (2002). An ecobehavioral examination of high school classrooms that include students with disabilities. *The Council for Exceptional Children*, 68(3), 345–359.
- Yehuda, S.B., Leyser, Y., ve Last, U. (2010). Teacher Educational Beliefs and Sociometric Status of Special Educational Needs (SEN) Students in Inclusive Classrooms. *International Journal of Inclusive Education*, 14 (1), 17 – 34.
- Yigen, S. (2008). *Çocuğu İlköğretim Kademesinde Kaynaştırma Uygulamalarına Devam Eden Anne-Babaların Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Beklentileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- (URL-1) www.antalya-teftis.gov.tr/net/index.php?option=com_joomdoc (Erişim Tarihi: 07.03.2011).

EK 1: ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Tarih

Okullardaki kaynaştırma eğitimine yönelik bazı sorular soracağım. Görüşleriniz benim için önemli, içtenlikle cevaplarsanız sevinirim.

- 1.Ders verdiğiniz sınıflarda kaynaştırma öğrencileriniz de bulunmaktadır. Kaç tane kaynaştırma öğrenciniz var ve bu eğitim size göre ne anlam ifade etmektedir.
2. Kaynaştırma eğitiminin faydasına inanıyor musunuz? Neden?
3. Nasıl bir kaynaştırma eğitimi ile bu eğitim daha verimli hale getirilir?
4. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi düzeyiniz nedir? Kendinizi bu anlamda yeterli görüyor musunuz?
5. Kaynaştırma eğitimi ile alakalı seminer verilirse alır mısınız? Neden?

EK 2: ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Tarih

Almış olduğunuz kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerinizi belirlemek amacıyla bazı sorular soracağım. Görüşleriniz benim için önemli, içtenlikle cevaplarsanız sevinirim.

- 1.Okulu seviyor musunuz? Neden?
2. Dersleri, öğretmenleri ve arkadaşlarınızı seviyor musunuz? Neden?
- 3.Arkadaşlarınızla aranız nasıl, tartıştığınız konular oluyor mu?
4. En çok hangi dersi seviyorsunuz? Neden?
- 5.Matematiği seviyor musunuz? Neden

EK 3 – 2008- 2013 YILLARI ARASI KAYNAŞTIRMA İLE İLGİLİ HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYET PROGRAMI
2008 YILI HİZMET İÇİ EĞİTİM PLANI

S.no	Eğitim Faaliyetinin Adı	Katılacak Olanlar	Eğitim Faaliyetinin Yeri	Tarihi	Kişi Sayısı	Açıklamalar
1.	İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Drama Yöntemi Semineri	İşitme engelliler okullarında görevli özel eğitim, sınıf ve müzik öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Merkez/AKSARAY	23/06/2008 27/06/2008	30	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilenler katılacaktır.
2.	Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Kursu	Üniversitelerin özel eğitim bölümlerinden mezun olan zihinsel engelliler sınıfı öğretmenleri	Zeytinburnu Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Zeytinburnu/İSTANBUL	23/06/2008 11/07/2008	60	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilecektir. Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa düzenlenecektir.
3.	Üstün Yetenekli Çocuklar İçin Zeka Ölçeği Kursu	Rehberlik ve araştırma merkezlerinde görevli rehber öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Merkez/MERSİN	04/02/2008 07/03/2008	20	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
4.	Özel Özel Eğitim Mevzuat Uygulamaları Semineri	Özel özel eğitim kursu ve rehabilitasyon merkezi müdürleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Merkez/MERSİN	31/03/2008 04/04/2008	120	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.

5.	Eğitsel Tanılamada Standart Doküman Hazırlama Semineri	Rehberlik ve araştırma merkezlerinde görevli müdür, rehber öğretmen ve özel eğitim öğretmenleri	Çayeli Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Çayeli/RİZE	14/04/2008 18/04/2008	20	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilenler katılacaktır.
6.	Özel Özel Öğretim Mevzuat Uygulamaları Semineri	Özel özel eğitim kursu ve rehabilitasyon merkezi müdürleri	Esenköy Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Çınarcık/YALOVA	28/04/2008 02/05/2008	200	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
7.	Özel Özel Öğretim Mevzuat Uygulamaları Semineri	İlköğretim müfettişleri kurulu başkan veya başkan yardımcıları	Esenköy Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Çınarcık/YALOVA	20/05/2008 23/05/2008	81	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
8.	İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Drama Yöntemi Semineri	İşitme engelliler okullarında görevli özel eğitim, sınıf ve müzik öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Merkez/AKSARAY	23/06/2008 27/06/2008	30	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilenler katılacaktır.
9.	Birden Fazla Engeli Olan Çocukların Eğitimi Semineri	Görme ve işitme engelliler ilköğretim okullarında görevli öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü/Merkez/ERZURUM	23/06/2008 27/06/2008	50	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilenler katılacaktır.

10.	Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Kursu	Üniversitelerin özel eğitim bölümlerinden mezun olan zihinsel engelliler sınıfı öğretmenleri	Zeytinburnu Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Zeytinburnu/İSTANBUL	23/06/2008 11/07/2008	60	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilecektir. Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa düzenlenecektir.
11.	Özel Özel Öğretim Mevzuat Uygulamaları Semineri	Özel okullarda görevli müdürler	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Merkez/KAYSERİ	14/07/2008 18/07/2008	100	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
12.	Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Semineri	2008 yılında düzenlenen "Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Kursu'nu" başarıyla tamamlayan zihinsel engelliler sınıfı öğretmenleri	Zeytinburnu Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Zeytinburnu/İSTANBUL	21/07/2008 01/08/2008	12	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilecektir. Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa düzenlenecektir.
13.	Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Semineri	2008 yılında düzenlenen "Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Kursu'nu" başarıyla tamamlayan zihinsel engelliler sınıfı öğretmenleri	Zeytinburnu Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Zeytinburnu/İSTANBUL	15/09/2008 26/09/2008	12	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilecektir. Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa düzenlenecektir.
14.	Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Uygulama Semineri	2008 yılında düzenlenen "Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Kursu'nu" başarıyla tamamlayan zihinsel engelliler sınıfı öğretmenleri	Zeytinburnu Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Zeytinburnu/İSTANBUL	06/10/2008 17/10/2008	12	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilecektir. Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa düzenlenecektir.

15.	Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Semineri	2008 yılında düzenlenen “Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Kursu’nu” başarıyla tamamlayan zihinsel engelliler sınıfı öğretmenleri	Zeytinburnu Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Zeytinburnu/İSTANBUL	20/10/2008 31/10/2008	12	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilecektir. Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa düzenlenecektir.
16.	Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Uygulama Semineri	2008 yılında düzenlenen “Otizmi Olan Çocukların Eğitimi Kursu’nu” başarıyla tamamlayan zihinsel engelliler sınıfı öğretmenleri	Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi/Zeytinburnu/İSTANBUL	03/11/2008 14/11/2008	12	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce seçilecektir. Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa düzenlenecektir.

2009 YILI HİZMET İÇİ EĞİTİM PLANI

S.no	Eğitim Faaliyetinin Adı	Katılacak Olanlar	Eğitim Faaliyetinin Yeri	Tarihi	Kişi Sayısı	Açıklamalar
1.	Üstün Zekalı/Yetenekli Çocuklarda Sanat Eğitimi Semineri	Bilim ve sanat merkezlerinde görevli Resim ve Müzik öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü VAN	29.06.2009 03.07.2009	60	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
2.	Üstün Zekalı/Yetenekli Çocuklarda Türkçe Öğretimi Semineri	Bilim ve sanat merkezlerinde görevli Türkçe öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü VAN	01.06.2009 05.06.2009	40	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
3.	Okul Öncesinde Kaynaştırma Semineri	Bağımsız anaokulu ve anasınıflarında görevli öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü VAN	17.08.2009 21.08.2009	100	Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
4.	Görme Engellilerde Bağımsız Hareket Becerisini Geliştirme Semineri	Görme engelliler okulu ve özel sınıfında görevli sınıf öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü VAN	17.08.2009 21.08.2009	30	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
5.	Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ile Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireylerin Eğitimi Semineri	Rehberlik ve araştırma merkezleri ile ilköğretim okullarında görevli rehber öğretmenleri	Esenköy Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü YALOVA	31.08.2009 04.09.2009	80	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.

2010 YILI HİZMET İÇİ EĞİTİM PLANI

S.no	Eğitim Faaliyetinin Adı	Katılacak Olanlar	Eğitim Faaliyetinin Yeri	Tarihi	Kişi Sayısı	Açıklamalar
1.	Özel Öğretim Kurumları Mevzuatı Semineri	Üç farklı özel öğretim kurumu bulunan ilçelerde görevli özel öğretimden sorumlu şefler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü AKSARAY	22.03.2010 26.03.2010	110	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
2.	Okul Öncesinde Kaynaştırma Semineri	KTÖ okulları uygulama sınıflarında görevli çocuk gelişimi ve eğitimi ile okul öncesi eğitimi öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü MERSİN	29.03.2010 02.04.2010	45	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
3.	Özel Öğretim Kurumları Mevzuatı Semineri	İl milli eğitim müdürlüklerindeki özel öğretimden sorumlu şefler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü MERSİN	12.04.2010 16.04.2010	125	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
4.	Özel Öğretim Kurumları Mevzuatı Semineri	İl milli eğitim müdürlüklerindeki özel öğretimden sorumlu şube müdürü veya müdür yardımcıları	Esenköy Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü YALOVA	10.05.2010 14.05.2010	90	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
5.	Okul Öncesinde Kaynaştırma Semineri	KTÖ okulları uygulama sınıflarında görevli çocuk gelişimi ve eğitimi ile okul öncesi eğitimi öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü AKSARAY	21.06.2010 25.06.2010	45	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
6.	Zihinsel Engellilerin Eğitiminde Materyal Kullanımı Semineri	Zihinsel engelliler okul ve kurumlarında görevli sihinsel engelliler sınıf öğretmenleri	Çayeli Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü RİZE	28.06.2010 02.07.2010	80	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.

7.	Özel Öğretim Kurumları Mevzuatı Semineri	Üç farklı özel öğretim kurumu bulunan ilçelerde görevli özel öğretimden sorumlu şefler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü MERSİN	05.07.2010 09.07.2010	90	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
8.	İşitme Engellilerin Eğitiminde İletişim Yöntemleri Semineri	İşitme engelliler ilköğretim okulları ve özel eğitim meslek liselerinde görevli öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü ANKARA	05.07.2010 16.07.2010	60	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
9.	Okul Öncesinde Kaynaştırma Semineri	Okul öncesi eğitimde 5 yaş grubunda zorunlu eğitim kapsamına alınan pilot 32 ildeki öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü MERSİN	12.07.2010 16.07.2010	110	Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
10.	İşitme Engellilerin Eğitiminde Materyal Kullanımı Semineri	İşitme engelliler ilköğretim okulları ve özel eğitim meslek liselerinde görevli öğretmenler	Esenköy Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü YALOVA	19.07.2010 23.07.2010	45	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
11.	Özel Eğitim Kursu	KTÖ okullarında görevli çocuk gelişimi ve eğitimi alan öğretmenleri			20	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.
12.	Özel Eğitim Kursu	KTÖ okullarında görevli çocuk gelişimi ve eğitimi alan öğretmenleri			20	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nce seçilenler katılacaktır.

2011 YILI HİZMET İÇİ EĞİTİM PLANI

S.no	Eğitim Faaliyetinin Adı	Katılacak Olanlar	Eğitim Faaliyetin Yeri	Tarihi	Kişi Sayısı	Açıklamalar
1.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	07.03.2011 01.04.2011	300	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
2.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	04.04.2011 29.04.2011	200	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
3.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	09.05.2011 03.06.2011	200	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
4.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	14.06.2011 08.07.2011	100	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
5.	Okul Öncesinde Kaynaştırma Semineri	Bağımsız anaokulları ve anasınıflarında görevli öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	01.08.2011 05.08.2011	110	Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü

6.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü ANKARA	14.02.2011 11.03.2011	140	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
7.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü VAN	14.02.2011 11.03.2011	160	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
8.	İlköğretimde Kaynaştırma ve Drama Kursu (Sertifika Programı)	Anadolu Üniversitesi ile 20/06/2008 tarihinde imzalanan protokol kapsamında uzaktan eğitim yöntemi ile düzenlenecektir.	Anadolu Üniversitesi ESKİŞEHİR	28.02.2011 22.05.2011		Anadolu Üniversitesi ve Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı e-Sertifika çerçevesinde düzenlenmektedir.
9.	İşitme Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	04.04.2011 29.04.2011	100	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
10.	İşitme Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleriyle sözleşme imzalayan sınıf öğretmenliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	09.05.2011 03.06.2011	120	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü

11.	Özel Eğitimde Mesleki Alanların Tesbiti Semineri	Özel eğitim okul ve kurumlarında görevli yönetici ve öğretmenler (resen)	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü MERSİN	11.04.2011 15.04.2011	91	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
12.	İlköğretimde Kaynaştırma ve Drama Kursu (Sertifika Programı)	Anadolu Üniversitesi ile 20/06/2008 tarihinde imzalanan protokol kapsamında uzaktan eğitim yöntemi ile düzenlenecektir.	Anadolu Üniversitesi ESKİŞEHİR	27.06.2011 18.09.2011		Anadolu Üniversitesi ve Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı e-Sertifika çerçevesinde düzenlenmektedir.
13.	Özel Eğitim Yöntemleri Semineri	Resmi özel eğitim okullarında ve özel eğitim sınıflarında zihinsel engelliler sınıfı öğretmeni olarak ek ders ücreti karşılığı görevlendirilecek öğretmenler	Atatürk Anadolu Lisesi Yenimahalle/ANKARA	20.06.2011 01.07.2011	266	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
14.	Engellilere Yönelik Mesleki Eğitim Programlarının Hazırlanması Semineri	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce re'sen seçilenler Konaklama Yeri : Fethiye Öğretmenevi/MUĞLA	Ortaca Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi Ortaca/MUĞLA	26.09.2011 30.09.2011	120	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
15.	Engellilerin Mesleki Eğitim Programlarının Hazırlanması Semineri	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Özel eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı okul ve kurumlarda görevli meslek dersleri öğretmenlerinden re'sen seçilenler	Muratpaşa Merkez Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Muratpaşa/ANTALYA	28.11.2011 02.12.2011	110	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
16.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımız personeli olmayan, sınıf öğretmeniliği bölümü mezunları	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü AKSARAY	12.12.2011 06.01.2012	80	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü

2012 YILI HİZMET İÇİ EĞİTİM PLANI

S.no	Eğitim Faaliyetinin Adı	Katılacak Olanlar	Faaliyetin Yeri	Tarihi	Kişi Sayısı	İlgili Birim
1.	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde sözleşme imzalayan sınıf öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü AKSARAY	09.01.2012 03.02.2012	120	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
2	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde sözleşme imzalayan sınıf öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	06.02.2012 02.03.2012	350	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
3	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde sözleşme imzalayan sınıf öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü AKSARAY	06.02.2012 02.03.2012	120	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
4	Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu	Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde sözleşme imzalayan sınıf öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	05.03.2012 30.03.2012	250	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
5	Okul Öncesinde Kaynaştırma Eğitimi Semineri	Bağımsız anaokulları ve anasınıflarında görevli öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Çayeli/RİZE	16.07.2012 20.07.2012	110	Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

6	Özel Eğitim Uygulamaları Semineri	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmenlerinden re'sen seçilenler	Dedeman Otel Çankaya/ANKARA	18.06.2012 22.06.2012	125	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
7	Özel Eğitim Uygulamaları Semineri	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmenlerinden re'sen seçilenler	Dedeman Otel Çankaya/ANKARA	25.06.2012 29.06.2012	122	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
8	Engellilere Yönelik Mesleki Eğitim Programlarının Hazırlanması Semineri	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından re'sen seçilen öğretmenler ve yöneticiler katılacaktır.	Atakum Zafer İş Okulu SAMSUN	11.06.2012 15.06.2012	80	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
9	Engellilere Yönelik Mesleki Eğitim Programlarının Hazırlanması Semineri	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından re'sen seçilen öğretmenler ve yöneticiler katılacaktır. Kon.yeri: Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Amasra/BARTIN	Umut İlköğretim Okulu ve İş Okulu Amasra/BARTIN	25.06.2012 29.06.2012	70	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

2013 YILI HİZMETİÇİ EĞİTİM PLANI

S.no	Eğitim Faaliyetlerinin Adı	Katılacak Olanlar	Faaliyet Yeri	Tarihi	Kişi Sayısı
1	Özel Eğitimde Mesleki Eğitim Programları Hazırlama Semineri	Özel eğitim okul ve kurumlarında çalışan yönetici, özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmenler ile bu okullarda ve mesleki teknik okul ve kurumlarında görev yapan meslek dersi öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü ERZURUM	17.06.2013 28.06.2013	80
2	Görme Engellilere Bağımsız Hareket Becerileri Öğretimi Semineri	Görme, işitme, zihin engelliler sınıf öğretmenleri ile özel eğitim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	15.07.2013 19.07.2013	90
3	Özel Eğitimde Mesleki Eğitim Programları Hazırlama Semineri	Özel eğitim okul ve kurumlarında çalışan yönetici, özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmenler ile bu okullarda ve mesleki teknik okul ve kurumlarında görev yapan meslek dersi öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Esenköy/YALOVA	19.08.2013 23.08.2013	80
4	Okul Öncesinde Özel Eğitim Uygulamaları Semineri	Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü ERZURUM	19.08.2013 23.08.2013	120
5	Özel Eğitimde Mesleki Eğitim Programları Hazırlama Semineri	Özel eğitim okul ve kurumlarında çalışan yönetici, özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmenler ile bu okullarda ve mesleki teknik okul ve kurumlarında görev yapan meslek dersi öğretmenleri	Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü ERZURUM	02.09.2013 13.09.2013	80
6	Okul Öncesinde Kaynaştırma Eğitimi Semineri	Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan çocuk gelişimi alanı meslek dersi öğretmenleri	Atatürk Kız Teknik ve Meslek Lisesi Altındağ/ANKARA	09.09.2013 13.09.2013	20

ÖZGEÇMİŞ

Zühal GÜN, 1988 yılında Elazığ'da doğdu. İlköğrenimini Van ve Muş'ta orta öğrenimini ise Elazığ'da tamamladı. 2006 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümünde yüksek öğrenimine başladı. 2010 yılında bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Matematik Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2011 yılında Elazığ ilinin Alacakaya İlçesinde matematik öğretmeni olarak göreve başladı. Halen Elazığ'da görevini sürdürmektedir.